

© Copyright by
Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa 2022

Informacje biblioteczne: Agnieszka Uziębło
Projekt okładki: Monika Stradecka
Skład: Krzysztof Kopania

Na okładce:
– uroczystość beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego – zdjęcie ze strony
episkopat.pl
– kampus UKSW przy ul. Dewajtis – zdjęcie z archiwum uczelnianego

ISBN
978-83-8281-089-9 druk
978-83-8281-090-5 e-book

Ośrodek Dokumentacji i Studiów nad Osobą
i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego UKSW

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu
Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, tel. 22 561 89 23
e-mail: wydawnictwo@uksw.edu.pl
www.wydawnictwo.uksw.edu.pl

Druk i oprawa:
volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin

Słowo Rektora

*Ludzie zwani świętymi im bardziej są porwani przez Boga,
tym bliżsi są ludziom i ich sprawom.*

bł. Stefan Wyszyński

Cieszę, że do rąk Czytelników trafia książka będąca zapisem wydarzeń Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego, które przeżywalismy na naszej Uczelni. Pozostajemy pod presją czasu, próbując nadążyć za tym, co przynosi nam wciąż nowe „dziś”, a tym samym tak szybko zacierają się w naszej pamięci ślady tego, co było zaledwie „wczoraj”. Niniejsza publikacja pozwala uchwycić i utrwalić to, czego doświadczyliśmy jako wspólnota akademicka świętująca Rok swego Patrona. Jestem przekonany, że dla osób związanych z naszym Uniwersytetem będzie to pozycja niezwykle cenna, przywołująca unikalne wspomnienia.

Przeglądając to opracowanie, zapoznając się z zawartymi w nim wspomnieniami, można sobie uzmysłwić, jak wiele osób włączyło się w obchody Roku Kardynała. Bardzo mnie to osobiście cieszy, ponieważ widzę, że Uniwersytet żyje swoim Patronem, a wśród pracowników i studentów nie brakuje osób, które mają niezwykle ciekawe pomysły na promowanie myśli prymasa Stefana Wyszyńskiego. Wszystkim za to serdecznie dziękuję. Ufam, że ów wielki potencjał na tym polu naszego środowiska uda się także w przyszłości odpowiednio uaktywniać, ponieważ promowanie

wartości, którymi żył nasz Patron, jest integralną częścią misji naszego Uniwersytetu.

Osoba Prymasa łączy nas nie tylko dlatego, że Uniwersytet, w którym pracujemy czy studiujemy, nosi Jego imię. Kardynał Wyszyński potrafił jednoczyć Polaków wokół najważniejszych wartości. Myśląc o minionym Jego Roku, mam także głębokie odczucie, że czas ten pozwolił nam poczuć jedność naszej społeczności akademickiej. Jest nam to wciąż bardzo potrzebne, a osoba naszego Patrona, dziś z pewnością orędownika w niebie, może nam w tym stale pomagać. Powinniśmy coraz lepiej jednoczyć się wokół jego osoby, świętując dzień patronalny, a także organizując wydarzenia naukowe, kulturowe, artystyczne czy sportowe. Wiele cennych inspiracji na tej płaszczyźnie dostarcza niniejsza publikacja. Możemy i powinniśmy czuć się nie tylko dumni, że mamy takiego Patrona, ale co więcej, zobligowani do tego, aby Go promować.

Ponieważ popularyzowanie osoby i dzieła życia kard. Stefana Wyszyńskiego należy do zadań naszego Uniwersytetu wobec Kościoła i Narodu, w tym miejscu pragnę przywołać słowa św. Jana Pawła II, które skierował do Polaków w dniu śmierci Prymasa Tysiąclecia: „Szczególnym przedmiotem [...] medytacji uczynicie postać niezapomnianego Prymasa, śp. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, jego osobę, jego naukę, jego rolę w jakże trudnym okresie naszej historii. To wszystko uczynicie przedmiotem medytacji i podejmijcie to wielkie i trudne dzieło, dziedzictwo przeszło tysiącletniej historii, na którym on, Kardynał Stefan, Prymas Polski, dobry pasterz, wycisnął trwale, niezatarte piętno. Niech dzie-

ło to podejmą z największą odpowiedzialnością pasterze Kościoła, niech podejmie je duchowieństwo, kapłani, rodziny zakonne, wierni każdego wieku i każdego zawodu. Niech podejmą je młodzi. Niech podejmie je cały Kościół i cały Naród. Każdy na swój sposób, tak jak Bóg i własne sumienie mu wskazuje. Podejmijcie i prowadźcie je ku przyszłości”. Głos Papieża to dodatkowy motyw, aby nie zaniedbywać dalszej pracy nad zgłębianiem dzieła naszego Patrona i ukierunkowania go ku przyszłości, ku rozwojowi Kościoła w Polsce i naszego Narodu. Nasz Uniwersytet powinien być wiodącym ośrodkiem badań na tym polu, przyczyniając się do coraz szerszego zaszczepiania nauczania Prymasa Tysiąclecia w świadomość Polaków. To wciąż bardzo potrzebne zadanie.

Na koniec bardzo serdecznie dziękuję ks. dr. hab. Rafałowi Bednarczykowi, prof. ucz., dyrektorowi Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, za przygotowanie tegoż opracowania. Jest to pierwsza publikacja, jaka ukazuje się pod szyldem kierowanego przez niego Ośrodka. Życzę, aby za nią w przyszłości mogły się pojawiać kolejne, by w ten sposób mogła się powiększać nasza wiedza o naszym Patronie i by mogła ona docierać do jak najszerszego grona odbiorców.

ks. Ryszard Czekalski

Wprowadzenie

Od początku 2021 roku czekaliśmy na decyzję Ojca Świętego Franciszka o nowym terminie beatyfikacji Patrona naszego Uniwersytetu, a po jej ogłoszeniu 23 kwietnia mogliśmy poczuć już wyjątkową atmosferę. Jeszcze bardziej intensywne przeżycia duchowe towarzyszyły samej beatyfikacji oraz sprowadzeniu relikwii Prymasa Tysiąclecia na UKSW, połączonym z zawierzeniem wspólnoty akademickiej Opatrzności Bożej za wstawiennictwem nowego błogosławionego. To pozwoliło doświadczyć, że jest to specjalny czas dla naszej wspólnoty i że oto mamy swojego wielkiego orędownika w niebie. Przeżywane w tym klimacie poszczególne wydarzenia obchodów Roku były czymś więcej niż tylko okazją do naukowej debaty poświęconej osobie Patrona uczelni oraz jego popularyzacji. Były obcowaniem z osobą świętą.

Niniejsza publikacja powstała z myślą, aby zachować możliwie wierny obraz tego, co działo się na UKSW w ramach obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Nie jest to zatem publikacja o charakterze naukowym, jednak jej wartość polega na zebraniu i udokumentowaniu wydarzeń owego Roku, których było wiele. Żyjąc w czasach stałego natłoku coraz to nowszych informacji, szybko zapominamy o tym, co było wczoraj. Bez kronikarskiego utrwalenia działań na rzecz uczczenia kard. Wyszyńskiego, wiele z nich szybko zatarłoby się w pamięci. Zredagowanie zatem

tegoż *Pro memoria* należy traktować jako rodzaj obowiązku i wyraz wdzięczności dla tych wszystkich, którzy włączyli się w organizację obchodów Roku Patrona. Wprowadzone w tytule określenie *Pro memoria* jest także bezpośrednim nawiązaniem do dziennika prowadzonego przez długie lata przez kard. Wyszyńskiego i będącego dziś dla nas źródłem bezcennej wiedzy.

W niniejszym opracowaniu na początku znajduje się kalendarium wydarzeń Roku, aby Czytelnik mógł się szybko wstępnie z nimi zapoznać. Kolejny dział zawiera ich opis na podstawie relacji przekazywanych przez media elektroniczne. Dzięki temu, że autor opracowania był bezpośrednim uczestnikiem większości z tych wydarzeń, możliwe było dokonanie dodatkowych uzupełnień. W następnych działach publikacji znalazły się zestawienia konferencji i wykładów oraz opisy wystaw i konkursów. Prezentacja tychże wydarzeń choć z konieczności częściowo pokrywa się z tym, co znalazło się w dziale drugim, jednak grupuje te konkretne rodzaje przedsięwzięć i ułatwia Czytelnikowi pełniejsze zapoznanie się z nimi. W następnej części omówione zostały publikacje naukowe, które ukazały się na UKSW w związku z obchodami Roku. Było ich aż pięć. Przedostatni dział został poświęcony relacjom medialnym, głównie wywiadom promującym osobę Patrona, wydarzenia Roku oraz Uniwersytet. Całość zamyka dział, w którym znalazły się osobiste wspomnienia związane z obchodami Roku kilku wybranych członków społeczności uniwersyteckiej zaangażowanych w ich przebieg. Zawierają one zapis tego, jak ten Rok przeżyli i jakie przesłanie im on pozostawił.

Wyrażam wdzięczność osobom, które pomogły w przygotowaniu tej publikacji, spisując swoje wspomnienia, a także wspierając dotarcie do różnych dokumentów oraz relacji. Szczególne wyrazy wdzięczności kieruję pod adresem dr Ewy K. Czackowskiej, dyrektor Biura Komunikacji i Promocji UKSW.

Niniejsza publikacja prezentująca wielość działań związanych z obchodami Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego pozwala także spojrzeć w przyszłość. Ukazuje swego rodzaju zobowiązanie, by wraz z zakończeniem Roku nie zapomnieć na Uniwersytecie o osobie bł. Stefana Wyszyńskiego. Prawdziwym owocem tego Roku powinny stać się dalsze inicjatywy promujące tę postać i jej kult. Niech przekazana do rąk Czytelnika praca stanowi autentyczny duchowy impuls, dzięki któremu będą rodziły się na tym polu nowe pomysły.

ks. Rafał Bednarczyk

Kalendarium wydarzeń Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW

2020

- 10 września** uchwala Senatu UKSW w sprawie wystąpienia do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o ustanowienie roku 2021 – Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- 27 listopada** Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- 2 grudnia** uchwala Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego

2021

- styczeń** ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, powołał Komitet Organizacyjny Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego, którego przewodniczącym został mianowany ks. prof. dr hab. Henryk Skórowski; zadaniem komitetu stało się zaplanowa-

- nie szeregu wydarzeń służących uczczeniu Roku Patrona uczelni i czuwanie nad ich przebiegiem
- 28 lutego** otwarcie strony internetowej poświęconej osobie Prymasa Tysiąclecia – www.wyszynski.uksw.edu.pl
- 8 kwietnia** początek cyklu audycji w Radiu UKSW pod hasłem „Czas to miłość” poświęconych kard. Stefanowi Wyszyńskiemu; gośćmi audycji byli wykładowcy UKSW
- 12 maja** w przypadającą tego dnia 75. rocznicę sakry biskupiej kard. Stefana Wyszyńskiego odbyła się 12. Pielgrzymka na Jasną Górę przedstawiciele Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego; w wydarzeniu tym wzięła udział dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia
- 24 maja** ruszył cykl 10 filmów poświęconych poszczególnym punktom programu Społecznej Krucjaty Miłości kard. S. Wyszyńskiego.
- 28 maja** obchody Święta UKSW; sesja Senatu UKSW z wykładem *Stefan Kardynał Wyszyński – święty czy prorok?* o. prof. dr. hab. Zdzisława Kijasa, relatora procesu beatyfikacyjnego prymasa Wyszyńskiego; pierwsza prezentacja pracy zbiorowej *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i po-*

sługi pasterskiej pod redakcją ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego

30 maja

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, przewodniczył transmitowanej na falach Programu 1 Polskiego Radia Mszy świętej w intencji UKSW z kościoła pw. Świętego Krzyża w Warszawie; po jej zakończeniu przedstawiciele Uczelni z księdzem rektorem na czele udali się pod pomnik Księdza Prymasa, pod którym złożyli kwiaty od całej społeczności akademickiej

16 czerwca

oficjalna prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* pod redakcją ks. prof. Ryszarda Czekalskiego w Centrum Medialnym Katolickiej Agencji Informacyjnej; prezentację książki poprowadził Marcin Przeciszewski, prezes Katolickiej Agencji Informacyjnej

3 sierpnia

z racji przypadającej w tym dniu 120. rocznicy urodzin prymasa Wyszyńskiego odbyła się akcja „120 myśli w 120. rocznicę urodzin Prymasa”, w ramach której Biuro Komunikacji i Promocji UKSW przygotowało plakaty ze stu dwudziestoma myślami Prymasa pochodzącymi z jego przemówień (jeden plakat – jeden cytat)

- 9 września** słowo rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego do społeczności akademickiej w związku ze zbliżającą się beatyfikacją kard. Stefana Wyszyńskiego
- 10 września** otwarcie wystawy prac osób osadzonych w zakładach karnych, uczestników Ogólnopolskiego Konkursu „Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia”; w wydarzeniu tym wziął udział minister edukacji i nauki dr hab. Przemysław Czarnek, prof. ucz.; głównym organizatorem konkursu był Wydział Nauk Pedagogicznych UKSW przy współpracy ze Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”;
w tym samym dniu otwarta została druga wystawa poświęcona kard. Stefanowi Wyszyńskiemu, na której wyeksponowano plakaty z sentencjami Prymasa Tysiąclecia pochodzącymi z jego homilii, przemówień i listów
- 11 września** Konferencja naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”
- 12 września** beatyfikacja kard. Stefana Wyszyńskiego i Elżbiety Róży Czackiej w Świątyni Opatrzności w Warszawie
- 20 września** list rektora do społeczności UKSW pt. *Kardynał Wyszyński głosem Narodu*

- 11 października** inauguracja roku akademickiego 2021/2022 na UKSW; podczas Mszy świętej poprzedzającej uroczystą inaugurację do kościoła uniwersyteckiego zostały uroczyście wprowadzone relikwie bł. Stefana Wyszyńskiego; w czasie celebry kard. Kazimierz Nycz dokonał aktu zawierzenia społeczności akademickiej Bożej Opatrzności za wstawiennictwem Patrona UKSW; patronem kaplicy uniwersyteckiej w kampusie przy ul. Dewajtis – jako jednej z pierwszych w Polsce – został ustanowiony bł. Stefan Wyszyński; wykład inauguracyjny poświęcony relacjom gen. Władysława Andersa i kard. Stefana Wyszyńskiego wygłosiła Anna Maria Anders, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej i Republice San Marino
- 19 października** konferencja naukowa „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy” połączona z prezentacją książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* pod redakcją ks. prof. Ryszarda Czekalskiego.
- 16 listopada** „O *Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego” – konferencja z udziałem me-

diów poświęcona prezentacji prac nad wydawaniem dziennika Prymasa Stefana Wyszyńskiego pt. *Pro memoria*;

prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński, arcybiskup gnieźnieński i warszawski. W roku beatyfikacji* wydanej przez Wydawnictwo Naukowe UKSW pod redakcją dr Ewy K. Czaczkowskiej i dr. Edgara Sukiennika

18 listopada

Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego, połączona z rozstrzygnięciem dwóch konkursów: Konkursu wiedzy o kard. Stefanie Wyszyńskim dla studentów UKSW oraz Konkursu plastycznego dla szkół noszących imię kard. Stefana Wyszyńskiego z terenu Mazowsza pt. „Patron szkoły twoimi oczami”;

odbyło się również wręczenie grupie pracowników UKSW monet kolekcjonerskich ufundowanych przez NBP;

punkt kulminacyjny gali stanowiło prawykonanie oratorium Tadeusza Melona *Magnificat de Claromontana*, napisanego specjalnie na tę uroczystość ku uczczeniu beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego

1 grudnia

rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski powołał ks. dr. hab. Rafała Bednarczyka, prof.

ucz., na funkcję dyrektora Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, reaktywując w ten sposób działalność Ośrodka

17 grudnia

rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski podpisał porozumienie o współpracy UKSW z Instytutem Prymasowskim Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie reprezentowanym przez dyrektorkę Instytutu Michalinę Jankowską



8 marca 1972. Kardynał Stefan Wyszyński z wizytą w ATK



28 maja 2021. Święto UKSW. Wiązanka kwiatów od rektora i Senatu UKSW złożona przy grobie kard. Stefana Wyszyńskiego w katedrze warszawskiej



28 maja 2021. Święto UKSW. Rektor UKSW prowadzi modlitwę przy grobie Patrona.
Pierwszy od lewej: Jan Józef Kasprzyk, szef Urzędu do Spraw Komбатantów i Osób Represjonowanych,
który przy grobie Księdza Prymasa również złożył wieniec



28 maja 2021. Święto UKSW. Poczet sztandarowy UKSW
przed pomnikiem Patrona na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie



28 maja 2021. Święto UKSW. Członkowie kolegium rektorskiego: prof. dr hab. nauk med. Dariusz Kosior, prorektor ds. medycznych; prof. dr hab. Marek Michalski, prorektor ds. finansowych; ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW; dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia; ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. ucz., prorektor UKSW ds. nauki i współpracy międzynarodowej



28 maja 2021. Święto UKSW. Uroczysta sesja Senatu UKSW



28 maja 2021. Święto UKSW. Wręczenie Nagrody Rektora za całokształt działalności naukowej ks. prof. dr. hab. Waldemarowi Chrostowskiemu. Od lewej: ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski i ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW



28 maja 2021. Święto UKSW. Przemówienie prof. dr. hab. Włodzimierza Bernackiego, wiceministra edukacji i nauki



28 maja 2021. Święto UKSW. Wystąpienie dr hab. Anny Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia



28 maja 2021. Święto UKSW. Wykład o. prof. dr. hab. Zdzisława Kijasa, relatora procesu beatyfikacyjnego prymasa Stefana Wyszyńskiego



28 maja 2021. Święto UKSW. Przemówienie przewodniczącej Samorządu Studentów UKSW Ewy Staruch

Wydarzenia Roku

Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Pro memoria

WRZESIEŃ 2020

Przygotowania do obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW rozpoczęły się w 2020 roku. W światowych annałach zapisał się on jako rok pandemii koronawirusa, która gwałtownie rozprzestrzeniła się na wszystkich kontynentach Ziemi, zbierając obfite żniwo śmierci. Walka z wirusem COVID-19 zmieniła życie i funkcjonowanie ludzi na całym świecie i nie ominęła również uniwersytetów, które zostały zmuszone do przeniesienia zajęć dydaktycznych z sal wykładowych w przestrzeń wirtualną. Było to wielkim wyzwaniem organizacyjnym i wpłynęło na ograniczenie innych, normalnych aktywności akademickich (m.in. konferencji, wydarzeń kulturalnych). Zaplanowana i przygotowywana na dzień 7 czerwca 2020 roku beatyfikacja kard. Stefana Wyszyńskiego została przez Stolicę Apostolską odwołana.

Dla Uniwersytetu, podobnie jak dla innych uczelni wyższych w Polsce, rok 2020 był czasem wyborów nowych władz uczelnianych. Po wyborach nowym rektorem UKSW został ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, który swoją kadencję rozpoczął z dniem 1 września. Z jego inicjatywy na pierwszym posiedzeniu Senatu

UKSW została wniesiona propozycja uchwały w sprawie złożenia wniosku do Sejmu i Senatu RP o ustanowienie roku 2021 Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, co spotkało się z pełnym poparciem senatorów UKSW.

UCHWAŁA Nr 119/2020

**Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
z dnia 10 września 2020 r.**

**w sprawie wystąpienia do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem
o ustanowienie roku 2021 – Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego**

Na podstawie § 77 ust. 1 w zw. z § 78 ust. 1 pkt 1 oraz § 7 ust. 3 Statutu UKSW, dla uczczenia 120. rocznicy urodzin i 40. rocznicy śmierci Stefana kard. Wyszyńskiego – Prymasa Tysiąclecia, wybitnego polskiego męża stanu, obrońcy praw człowieka, Narodu i wolności religijnej, autorytetu moralnego i społecznego, Senat Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie występuje do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o ustanowienie roku 2021 – Rokiem Stefana kard. Wyszyńskiego.

Stefan kard. Wyszyński urodził się 3 sierpnia 1901 roku w Zuzeli, zmarł 28 maja 1981 roku w Warszawie. W latach 1948-1981 sprawował posługę Prymasa Polski, angażując się nie tylko w życie religijne, ale również w życie społeczne naszego Narodu, zagrożonego demoralizacją i powojenną dewastacją, laicyzacją płynącą z wojującego komunizmu, godzącego także w podstawowe swobody i wolności obywatelskie. Za swoją niezłomną postawę wobec władz komunistycznych i sprzeciw wobec dewastacji życia społecznego, wyrażony w sławetnym *Non possumus*, został osadzony w więzieniu.

Prymas Tysiąclecia w swojej działalności kapłańskiej zwracał uwagę na przyrodzoną godność człowieka, z której wypływają wszelkie prawa

osoby ludzkiej. Był nie tylko głosicielem uniwersalnych wartości chrześcijańskich, ale także mężem stanu, który mawiał: „Kocham Ojczyznę więcej niż własne serce”.

Służył Polsce i występował w jej imieniu, domagając się od komunistycznych władz poszanowania wolności religijnej i broniąc polskiej kultury. Podkreślał konieczność zrozumienia znaczenia wolności Narodu, która dla każdego obywatela winna być wielkim dobrem i rzeczywistą własnością.

Wolność Narodu była dla Prymasa Tysiąclecia priorytetem działalności kapłańskiej i społecznej. Swoje nauczanie Stefan kard. Wyszyński opierał na człowieku, którego dobro powinno być centrum życia społecznego i gospodarczego każdej społeczności.

Senat Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przekonany o szczególnym znaczeniu osoby Stefana kard. Wyszyńskiego – wielkiego patrona naszej Alma Mater, dla poszanowania godności człowieka i wolności, szacunku do Ojczyzny i budowania wolnej i niepodległej Polski, składa wniosek o ogłoszenie roku 2021 – Rokiem kard. Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Tysiąclecia.

REKTOR UKSW

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski

LISTOPAD 2020

Inicjatywa rektora i Senatu UKSW spotkała się przychylnością polskich parlamentarzystów. Za przyjęciem niniejszego wniosku przemawiały głównie rocznice związane z życiem kard. Stefana Wyszyńskiego (120-lecie urodzin i 40-lecie śmierci), a zarazem nadzieja, że będzie to również rok jego beatyfikacji. Na posiedzeniu Sejmu RP w dniu 27 listopada stosowna uchwała została prze-

głosowana zdecydowaną większością głosów, a następnie opublikowana 9 grudnia „Monitorze Polskim” jako poz. 1156.

UCHWAŁA

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 2020 r.

w sprawie ustanowienia roku 2021

Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Kardynał Stefan Wyszyński urodził się 3 sierpnia 1901 roku w Zuzeli, zmarł 28 maja 1981 roku w Warszawie.

Przed II wojną światową prowadził między innymi pracę społeczno-oświatową w Chrześcijańskich Związkach Zawodowych i zorganizował Katolicki Związek Młodzieży Robotniczej. W czasie II wojny światowej był kapłanem szpitala powstańczego w Laskach i okręgu Żoliborz Armii Krajowej.

W 1946 roku mianowany przez Papieża Piusa XII biskupem lubelskim, a w 1948 roku arcybiskupem gnieźnieńskim i warszawskim. Prymas Wyszyński był twórcą Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego oraz inicjatorem obchodów Millenium – Tysiąclecia Chrztu Polski w 1966 roku, które wzmacniały więź Narodu z Kościołem katolickim i przypominały o wielkiej tradycji państwowości polskiej. Sprawował posługę Prymasa Polski do 1981 roku. Doczekał się powstania NSZZ „Solidarność”, a dzięki Jego zdecydowanemu wsparciu powstał zjednoczony związek rolniczy i zalegalizowany NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Angażował się nie tylko w życie religijne, ale również w życie społeczne naszego Narodu zagrożonego demoralizacją i powojenną dewastacją życia rodzinnego, brutalną ateizacją ze strony wojującego komunizmu, godzącego także w podstawowe swobody i wolności obywatelskie. Jako człowiek głębo-

kiej wiary i miłości do Kościoła i Ojczyzny szukał porozumienia z władzą. Gdy jednak działania władz PRL zagroziły prawom Kościoła i wiernych – usłyszały one zdecydowane *Non possumus!* Prymas Polski został uwięziony. Stał się symbolem niezłomnej postawy sprzeciwu wobec zła.

Prymas Tysiąclecia w swojej działalności kapłańskiej zwracał uwagę na przyrodzoną godność człowieka, z której wypływają wszelkie jego prawa. Był nie tylko głosicielem uniwersalnych wartości chrześcijańskich, ale także mężem stanu, który mawiał „Kocham Ojczyznę więcej niż własne serce”. Służył Polsce i występował w Jej imieniu, domagając się od komunistycznych władz poszanowania wolności religijnej i broniąc polskiej kultury. Podkreślał konieczność zrozumienia znaczenia wolności Narodu, która dla każdego obywatela winna być wielkim dobrem i rzeczywistą wartością. Wolność Narodu była dla Prymasa Tysiąclecia priorytetem działalności kapłańskiej i społecznej. Swoje nauczanie kardynał Stefan Wyszyński opierał na człowieku, którego dobro powinno być centrum życia społecznego i gospodarczego każdej społeczności.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o szczególnym znaczeniu kardynała Stefana Wyszyńskiego dla poszanowania godności człowieka i wolności, szacunku dla Ojczyzny i budowania wolnej i niepodległej Polski, ustanawia rok 2021 Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

MARSZAŁEK SEJMU

Elżbieta Witek

GRUDZIEŃ 2020

Izba wyższa polskiego parlamentu na posiedzeniu w dniu 2 grudnia przegłosowała uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyń-

skiego. Treść uchwały Senatu RP została opublikowana 10 grudnia „Monitorze Polskim” jako poz. 1169.

Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 2 grudnia 2020 r.
w sprawie ustanowienia roku 2021
Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego

W roku 2021 przypada: 120. rocznica urodzin i 40. rocznica śmierci jednego z największych Polaków XX wieku – Prymasa Tysiąclecia Stefana kardynała Wyszyńskiego.

Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński urodził się 3 sierpnia 1901 roku w Zuzeli, na pograniczu Podlasia i Mazowsza, zmarł 28 maja 1981 roku w Warszawie. Jego życie było niezwykłym świadectwem służby Bogu i Ojczyźnie, zarówno w czasach pokoju, jak i wojen światowych, które przyszło mu przeżyć. Zawsze pamiętał o Ojczyźnie i o swoich Rodakach. Szczególnie ważne były dla niego prawa człowieka, niezależnie od tego, w jakim okresie historii naszego kraju przychodziło mu ich bronić. Wyjątkowo troskliwie strzegł losów polskiego Kościoła w najczarniejszych latach stalinizmu. Za swoją niezłomną postawę wobec władz komunistycznych, za sprzeciw wobec niszczenia życia społecznego i kościelnego – określony słynnym zdaniem *Non possumus!* – spędził kilka lat w uwięzieniu.

Wielki Polak, święty Jan Paweł II powiedział do kard. Stefana Wyszyńskiego tuż po swoim wyborze: „Nie byłoby na Stolicy Piotrowej tego Papieża Polaka (...), gdyby nie było Twojej wiary niecofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twojego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, który jest związany z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem”.

Nie da się precyzyjnie oddać zasług i określić roli, jaką odegrał w tamtych latach Prymas Stefan Wyszyński dla Polski i Kościoła. Wraz z Janem Pawłem II byli wielkimi nauczycielami narodu i wspierali Polaków w najtrudniejszych chwilach historii naszej Ojczyzny.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiając rok 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego, oddaje Mu szczególny hołd i wyraża pamięć, szacunek i wielkie uznanie dla Jego całego życia, które było wielkim świadectwem umiłowania Ojczyzny i Rodaków. Swym życiem służył Polsce i Kościołowi.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu

T. Grodzki

STYCZEŃ 2021

Na początku roku rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski powołał Komitet Organizacyjny Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego, mianując przewodniczącym Komitetu ks. prof. dr. hab. Henryka Skorowskiego, dawnego rektora UKSW. W skład Komitetu weszli ponadto:

- Mirosława Bławdziewicz, sekretarz,
- dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia,
- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz.,
- dr Ewa K. Czackowska, dyrektor Biura Komunikacji i Promocji UKSW,

– dr Kazimierz Szałata, kierownik Uniwersytetu Otwartego UKSW,

– Ewa Staruch, przewodnicząca Samorządu Studentów UKSW.

Przed członkami Komitetu stało zadanie zaproponowania wydarzeń, które będą mogły posłużyć godnemu uczczeniu kard. Stefana Wyszyńskiego przez społeczność uniwersytecką. Planowane wydarzenia musiały niestety uwzględnić sytuację ograniczeń pandemicznych, a więc trzeba było skupić się na tych propozycjach, które w tych warunkach będą możliwe do zrealizowania. Także spotkania samego Komitetu odbywały się w formie hybrydowej. Po uwzględnieniu wszystkich uwarunkowań działania Komitetu skoncentrowały się na przygotowaniu konferencji, wykładów i publikacji poświęconych kard. Stefanowi Wyszyńskiemu, a ponadto konkursów adresowanych do różnych środowisk oraz wydarzeń kulturalnych.

KWIECIEŃ 2021

Pierwszym owocem prac Komitetu stało się zainauguowanie 8 kwietnia w Radiu UKSW cyklu audycji w poświęconych kard. Stefanowi Wyszyńskiemu pod wspólnym tytułem *Czas to miłość*. Do udziału w audycjach zaproszeni zostali wykładowcy UKSW specjalizujący się w tematyce związanej z Patronem Uniwersytetu. Spotkania na antenie Radia UKSW odbywały się w cyklu tygodniowym na żywo, dzięki czemu słuchacze mogli na bieżąco zwracać się do specjalistów z pytaniami dotyczącymi danego wykładu.

W gronie wykładowców znaleźli się:

- ks. dr hab. Grzegorz Bartosik, prof. ucz.,
- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz.,
- dr Ewa K. Czackowska,
- dr hab. Małgorzata Laskowska, prof. ucz.,
- dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz.,
- ks. dr hab. Józef Łupiński, prof. ucz.,
- ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski.

Audycje prowadzone były przez studentki dziennikarstwa UKSW Justynę Wolf i Barbarę Woińską.

Redaktor naczelna Radia UKSW Anna Gawrońska-Piotrowska zapowiedziała: „W tych wywiadach z przedstawicielami UKSW chcemy pokazać wiele, często nieznanych aspektów nauczania, ale i życia Patrona naszej Uczelni. Chcemy uczynić kard. Wyszyńskiego bardziej bliskim nam współczesnym, pokazać jego codzienność, pracę, przytoczyć anegdoty z nim związane i ukazać przykład życia, jaki nam zostawił, wartości, jakimi żył”.

Cykl audycji radiowych *Czas to miłość* został zgłoszony do 34. edycji Katolickiego Festiwalu Filmów i Multimedialnych „KSF NIEPOKALANA”. W tym jednym z największych multimedialnych festiwali religijnych w Polsce wzięło udział ok. 140 filmów, reportaży, teledysków i dokumentów. Kapituła Festiwalu przyznała wyróżnienie redaktorom Radia UKSW za cykl audycji poświęconych kard. Stefanowi Wyszyńskiemu.

MAJ 2021

12 maja, w 75. rocznicę sakry biskupiej Prymasa Tysiąclecia, odbyła się 12. Pielgrzymka na Jasną Górę przedstawiciele Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Z uwagi na ograniczenia pandemiczne w kaplicy jasnogórskiej mogła się spotkać jedynie skromna delegacja przedstawiciele tego liczego środowiska. Pomimo sanitarnych, zewnętrznych utrudnień wydarzenie to wzmocniło poczucie jedności wszystkich placówek oświatowych, którym patronuje prymas Wyszyński. Po raz pierwszy w pielgrzymce uczestniczył przedstawiciel UKSW. Była to dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia. Centralnym wydarzeniem pielgrzymki była Msza święta sprawowana pod przewodnictwem bp. Andrzeja Przybylskiego z Częstochowy w kaplicy jasnogórskiej w duchu wdzięczności za zbliżającą się beatyfikację. Na zakończenie Liturgii pani prorektor odczytała okolicznościowy list, który do zebranych skierował ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW. Podkreślił w nim rolę Stowarzyszenia, które jest „najlepszym ambasadorem działalności naszego wielkiego Patrona”. Ponadto stwierdził, iż na UKSW przesłanie Prymasa nie tylko stanowi przedmiot badań naukowych, ale „jest także urzeczywistnianie na co dzień w kształtowaniu postaw przyszłych elit intelektualnych dla Polski i Kościoła”.

W poniedziałek 24 maja na kanale UKSW na platformie YouTube został umieszczony pierwszy z 10 krótkich filmów inspirowanych punktami programu ABC Społecznej Krucjaty Miłości

Prymasa Tysiąclecia. W każdym z odcinków serii zaproszeni goście – studenci, wykładowcy i absolwenci UKSW – rozmawiają na temat przesłania danego punktu „dekalogu” kard. Wyszyńskiego. Wypowiedzi poszczególnych gości to swego rodzaju świadectwo, że dziedzictwo Prymasa Tysiąclecia wyrażone w ABC Społecznej Krucjaty Miłości choć jest wymagające, nadal może inspirować i kształtować postawy kolejnych pokoleń. Każda z rozmów potwierdza, że UKSW jest miejscem, gdzie nauczanie Księdza Prymasa wciąż znajduje odzwierciedlenie w życiu wspólnoty akademickiej.

Przypadająca w dniu 28 maja rocznica śmierci kard. Wyszyńskiego jest rokrocznie dniem obchodów święta uniwersyteckiego. W roku bieżącym w tym dniu przypadła okrągła 40. rocznica. Uroczystości rozpoczęły się od wizyty w archikatedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie, gdzie rektor UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski wraz z członkami kolegium rektorskiego, przedstawicielami Senatu oraz społeczności uniwersyteckiej złożył kwiaty na grobie Prymasa Tysiąclecia. Na koniec odmówiono wspólnie modlitwę o jego beatyfikację.

Z powodu pandemii święto uniwersyteckie musiało ograniczyć się do uroczystej sesji Senatu UKSW z udziałem zaproszonych gości. Jako pierwszy o wystąpienie został poproszony kard. Kazimierz Nycz, Wielki Kanclerz wydziałów kościelnych UKSW, który korzystając z możliwości internetowego wideopołączenia, podziękował Uniwersytetowi za to, co robi na rzecz ukazywania i promowania świętości Patrona. Nawiązał przy tym do najnowszej publikacji poświęconej Księdzu Prymasowi (*Droga życia i posługi pasterskiej*

kardynała Stefana Wyszyńskiego), która ukazała się pod redakcją ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego. Nazwał ją dziełem monumentalnym, które ukazuje tę postać w sposób kompleksowy. Ksiądz rektor podziękował Wielkiemu Kanclerzowi UKSW za wystąpienie, a jednocześnie podtrzymał jego apel, aby inspirując się osobą Patrona, dbać o możliwie najwyższy poziom dydaktyki oraz rozwój naukowy pracowników i studentów Uniwersytetu. Ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski przypomniał słowa kard. Wyszyńskiego: „Nauka to wielka pani i trzeba jej służyć na kolanach, cierpliwie i całym życiem! Łatwizna, ułatwienie, protekcja, poparcie, przejście przez ucho igielne niech będą Wam obce”. W kontekście tej wypowiedzi Prymasa wezwał społeczność akademicką do zachowywania najwyższych standardów uprawiania nauki, a także strzeżenia wartości, których bronił z wielkim zaangażowaniem Patron Uniwersytetu.

Uroczystą sesję Senatu zwieńczył wykład wygłoszony przez o. prof. dr. hab. Zdzisława Kijasa, który ukazał kard. Wyszyńskiego jako świętego i proroka. Ojciec profesor, wykładowca Papieskiego Wydziału Teologicznego św. Bonawentury w Rzymie oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, będąc przez wiele lat pracownikiem Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych Stolicy Apostolskiej, pełnił także funkcję relatora w procesie beatyfikacyjnym Prymasa Tysiąclecia. Dzięki temu mógł dokonać pogłębionej analizy świętości Patrona Uczelni. Odwołując się do typologii proroka (zwłaszcza św. Jana Chrzciciela) oraz świętego (kanonu cech osób świętych) starał się w swoim wystąpieniu wskazać klucz do właściwego zrozumie-

nia prezentowanej osobowości. W przededniu beatyfikacji istniała naturalna potrzeba uchwycenia tego, co pozostaje unikalnym znamieniem tej konkretnie świętości. Prelegent dowodził, że świętość tę należy odczytywać wielopłaszczyznowo w powiązaniu ze stylem, w jakim Patron Uczelni sprawował powierzone mu przez Kościół funkcje, z oddaniem służąc Jedynemu Bogu (*Soli Deo*).

Jeszcze jednym wydarzeniem święta uczelni był koncert Chóru UKSW z okazji 40. rocznicy śmierci kard. Wyszyńskiego. Odbył się on w kościele św. Apostołów Piotra i Pawła (parafia św. Barbary) w Warszawie. W programie znalazły się m.in. utwory Mikołaja Gomółki, Wacława z Szamotuł, Giovanniego Pierluigiego da Palestrina oraz Józefa Furmanika. Uroczysty występ chóru poprowadzili Michał Sławecki i Alicja Ogrodzińska.

Jest tradycją, że w niedzielę następującą po święcie Uczelni uroczystej Mszy świętej w kościele Świętego Krzyża transmitowanej przez Program 1 Polskiego Radia przewodniczy i wygłasza słowo rektor UKSW. W tym roku przypadła ona 30 maja. W kazaniu ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, nawiązując do liturgicznego obchodu Trójcy Świętej, przypominał skutki, jakie dla ludzkości przyniosły ideologie odrzucające wiarę w Boga. Przywołując postać Patrona Uniwersytetu, wskazał na potrzebę obrony wiary w dzisiejszym świecie oraz tych wartości, którym z całym oddaniem służył kard. Wyszyński. Po zakończonej celebrze ksiądz rektor wraz z przedstawicielami w asyście poczty sztandarowej udał się pod pomnik Księdza Prymasa na Krakowskim Przedmieściu, gdzie odbyła się ceremonia złożenia kwiatów.

CZERWIEC 2021

W dniu 16 czerwca w Katolickiej Agencji Informacyjnej odbyła się prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej*, która ukazała się pod redakcją rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego w Wydawnictwie Naukowym UKSW. Panująca pandemia spowodowała, że spotkanie odbyło się w formie online. W prezentacji, którą poprowadził red. Marcin Przeciszewski, prezes KAI, wzięli udział ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski, redaktor książki, oraz autorzy niektórych jej rozdziałów – dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., oraz dr Ewa K. Czackowska. Prowadzący zwrócił uwagę, że publikacja UKSW jest bardzo cennym wkładem w przygotowania do beatyfikacji prymasa Stefana Wyszyńskiego i matki Róży Czackiej. Szeroka panorama zagadnień odnoszących się do osoby Prymasa Tysiąclecia tworzy jednocześnie obraz zwarty i w dużym stopniu kompletny. Dzięki temu ci, którzy przygotowując się do beatyfikacji, chcą lepiej poznać jego osobę i świętość, znajdą w niej cenną pomoc. Dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., medioznawca z UKSW, zwrócił m.in. uwagę, że dziś młodzi ludzie nie mają osobistego doświadczenia spotkania z Księdzem Prymasem i jest on dla nich postacią historyczną. Należy zatem szukać języka dotarcia do nich z narracją o tym, kim był kard. Wyszyński. Prezentowana publikacja może w tym pomóc.

Redaktor tego obszernego dzieła ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski podkreślił, że jest ono prezentacją najbardziej aktualnego stanu badań nad osobą i nauczaniem Księdza Prymasa i przy-

wołuje fakty z jego życia mało znane lub dotąd nie badane. To sprawia, że to opracowanie może zainteresować zarówno specjalistów w zakresie myśli i dzieła kard. Wyszyńskiego, jak i zwykłych czytelników, którzy w poszczególnych rozdziałach znajdą syntetyzujące spojrzenie na najważniejsze aspekty jego życia. Owo wielkie dzieło jako owoc pracy kilkudziesięciu naukowców różnych specjalności, w przeważającej liczbie reprezentujących Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, pozwala zobaczyć niezwykłego człowieka, jakim był Prymas Tysiąclecia. Trzeba pamiętać, że właśnie to, jakim był człowiekiem, a nie to, jakie funkcje kościelne pełnił, przesądziło o jego świętości.

Dr Ewa K. Czackowska przypomniała, że pomysł przygotowania tej publikacji zrodził się na Wydziale Teologicznym UKSW. Dziś można ją nazwać *opus magnum* – wielką syntezą życia, nauczania i posługi Prymasa Tysiąclecia. W skład książki weszły m.in. opracowania całkowicie nowe, np. analiza filmowych wizerunków Prymasa Tysiąclecia, monograficzne opisy jego relacji ze Stolicą Apostolską i papieżami oraz jego zaangażowania na rzecz katolików Europy Wschodniej.

SIERPIEŃ 2021

Przypadająca w dniu 3 sierpnia 120. rocznica urodzin kard. Wyszyńskiego stała się inspiracją do przygotowania akcji „120 myśli w 120. rocznicę urodzin Prymasa”. W jej ramach Biuro Komunikacji i Promocji UKSW przygotowało plakaty, na których

znalazło się ogółem 120 myśli Prymasa pochodzących z jego przemówień (jeden plakat – jeden cytat). Dzięki włączeniu się w tę akcję redakcji „Gościa Niedzielnego” plakaty mogły dotrzeć do parafii na terenie Mazowsza, a także do szkół i innych instytucji. Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski powiedział przy okazji tej akcji: „W Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego chcemy przybliżyć słowa i myśli naszego Patrona, który niebawem zostanie ogłoszony błogosławionym. Jego słowa są bowiem ponadczasowe. W naszej wspólnocie akademickiej ich mądrość odkrywamy na co dzień, a teraz chcemy przekazać ją innym”. Autorzy pomysłu zauważyli, że wybrane sentencje Prymasa Tysiąclecia, trafiają w sedno sprawy. Choć krótkie, dostarczają wskazówek, jak żyć i radzić sobie z różnymi problemami.

WRZESIEŃ 2021

W związku ze zbliżającą się beatyfikacją Prymasa Tysiąclecia rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski skierował słowo do społeczności akademickiej. Zostało one nagrane w formie wideo i umieszczone 9 września na stronie UKSW. Rektor zaprosił wszystkich do udziału w uroczystości beatyfikacyjnej, a jednocześnie przypomniał, że nauczanie Patrona Uczelni wyznacza kierunek rozwoju Uniwersytetu, którego fundamentem winny pozostawać wartości chrześcijańskie. Kard. Wyszyński wzywa nas do zachowania najwyższych standardów w dziedzinie kształcenia młodzieży będącej przyszłością Narodu i Kościoła. Z chwilą beatyfikacji wszy-

szy zyskają kolejnego orędownika w niebie, do którego będą mogli zwracać się o duchową pomoc w sprawach Uniwersytetu.

W piątek 10 września w Audytorium Maximum UKSW przy ul. Wóycickiego została otwarta wystawa prac autorstwa osób osadzonych w zakładach karnych, uczestników Ogólnopolskiego Konkursu „Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia”. Wydarzenie to uświetnił swoją obecnością minister edukacji i nauki dr hab. Przemysław Czarnek, prof. ucz. Na wystawie znalazły się obrazy, rysunki, płaskorzeźby oraz rzeźby przedstawiające Prymasa Tysiąclecia, a ponadto listy, wiersze i opowiadania nawiązujące do jego osoby. Otwierając wystawę, rektor UKSW podkreślił, że wystawa jest efektem otwartości Uniwersytetu na środowisko osób osadzonych w zakładach karnych. Minister edukacji i nauki przypomniał, że również kard. Wyszyński przebywał w więzieniu. Minister złożył ponadto gratulacje autorom prac o wybitnych zdolnościach. Pomysłodawczyni konkursu dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia, wyjaśniła, że celem konkursu było to, aby więźniowie poznali osobę i nauczanie prymasa Wyszyńskiego oraz by jego myśl inspirowała ich w procesie resocjalizacji. Organizatorem konkursu był Wydział Nauk Pedagogicznych UKSW przy współpracy ze Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”.

W tym samym dniu w kampusie przy ul. Dewajtis została otwarta jeszcze jedna wystawa poświęcona kard. Stefanowi Wyszyńskiemu. Zebrano na niej plakaty z sentencjami Prymasa Tysiąclecia pochodzącymi z jego homilii, przemówień i listów.

W sobotę 11 września, w przeddzień beatyfikacji, odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”, której organizatorem było Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej kierowane przez ks. dr. hab. Waldemara Cisło, prof. ucz., przy współpracy z Katedrami Dialogu Międzyreligijnego i Pomocy Humanitarnej oraz Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych. Patronat honorowy nad tym wydarzeniem objęli Prezydent RP Andrzej Duda oraz kard. Kazimierz Nycz, Wielki Kanclerz wydziałów kościelnych UKSW. Wzięli w nim udział goście z zagranicy, a wśród nich ambasador Węgier w Polsce Orsolya Kovács oraz kard. Dominik Duka z Czech. Głównym celem konferencji było ukazanie roli, jaką kard. Stefan Wyszyński odegrał w życiu Kościołów naszego regionu: Czech, Słowacji, Węgier, Ukrainy, Białorusi, Litwy, Niemiec poprzez promowanie idei wolności religijnej oraz godności człowieka.

Dyrektor UCBWR ks. dr. hab. Waldemar Cisło, prof. ucz., w słowie wprowadzającym podkreślił, że walka o wolność religijną była tak samo ważna w czasach kard. Wyszyńskiego, jak dziś jest ważna w wielu regionach świata, ponieważ chrześcijanie są jedną z najbardziej prześladowanych grup na świecie. Często słyszymy od naszych prześladowanych braci: „Bądźcie naszym głosem, bo my głosu nie mamy”. Otwierając konferencję, rektor UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski podkreślił, że całe życie prymasa Wyszyńskiego „dotyczyło wolności religijnej, walki o religię, walki o Pana Boga. Dotyczyło walki o właściwe miejsce wolności nie tylko w przestrzeni eklezjalnej, ale także państwowej i społecznej”.

Obecny na konferencji wiceminister edukacji i nauki Wojciech Murdzek ocenił jej szczególną wartość: „Potrzebujemy jasnego przesłania, jasnego wskazania, żeby w tym pogmatwanym świecie nie zgubić tego, co najważniejsze. Jest trochę perfidii we współczesnych czasach. Ci, którzy ograniczają wolność, szczególnie tę religijną, robią to pod szyldami wolności, pod szyldami tolerancji”.

W czasie konferencji wystąpiło ogółem siedemnastu prelegentów z kraju i z zagranicy. Poszczególne referaty zostały wygłoszone w ramach czterech sesji. Wykład wprowadzający *Kardynał Stefan Wyszyński patronem na trudne czasy* wygłosił rektor UKSW. Na podkreślenie zasługują zwłaszcza wystąpienia pozwalające uchwycić sytuację religijną w krajach nam pobliskich oraz wpływ, jaki na nie wywierała osoba i nauczanie kard. Wyszyńskiego. Referaty na ten temat przedstawili: kard. Dominik Duka (Czechy), *Kardynał Wyszyński i wolność religijna w Czechosłowacji*; o. prof. dr hab. Ladislav Csontos SJ (Uniwersytet w Trnawie, Słowacja), *Pomoc przesładowanemu Kościołowi na Słowacji udzielana przez Kościół w Polsce pod przewodnictwem kardynała Wyszyńskiego*; dr hab. Oksana Kaliszczuk, prof. ucz. (Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki w Łucku, Ukraina), *Wolność religijna a państwowa polityka religijna w powojennej sowieckiej Ukrainie*; ks. dr Thomas Stübinger (Katolicki Uniwersytet Eichstätt-Ingolstadt, Niemcy), *The Primate Wyszyński and the Polish Bishops – Pioneers of Reconciliation: The Pastoral Letter of the Polish Bishops to Their German Brothers*; ks. dr hab. Ferenc Beran, prof. ucz. (Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya w Budapeszcie, Węgry), *Common features in the struggles*

of cardinals Jozsef Mindszenty and Stefan Wyszynski during the totalitarian regimes. Is there a Central European spirituality?; bp dr Antoni Dydycz (Polska), Prześladowania Kościoła na Litwie i Białorusi w czasach kardynała Stefana Wyszyńskiego na przykładzie postaci kardynała Kazimierza Świątko i ks. Józefa Obrembskiego.

Podczas konferencji odbyła się ponadto prezentacja dwóch książek przygotowanych na tę okazję przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej: *Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie* oraz *Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej*. Akcentem artystycznym konferencji był występ znanego piosenkarza Andrzeja Rosiewicza.

Beatyfikacja. W niedzielę 12 września o godzinie 12.00 w Świątyni Opatrzności w Warszawie rozpoczęła się uroczysta Msza święta, podczas której przewodniczący uroczystej celebrze kard. Marcelo Semeraro, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, dokonał ogłoszenia błogosławionymi kard. Stefana Wyszyńskiego i m. Elżbiety Róży Czackiej. Z racji obowiązujących ograniczeń sanitarnych związanych z pandemią w uroczystościach mogło wziąć udział tylko ok. 7 tys. osób (3,5 tys. we wnętrzu Świątyni Opatrzności i tyle samo w sektorach usytuowanych przed nią). Według oficjalnych szacunków wydarzenie to śledziło za pośrednictwem mediów ok. 2 mln osób. W koncelebrze uczestniczyło pięciu kardynałów, 130 biskupów i 600 księży, w tym rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, prorektor ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. ucz., oraz grupa księży profesorów – wykładowców

UKSW. Prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, podsumowując w homilii sylwetki nowych błogosławionych, powiedział: „...otrzymali [oni] od Pana Boga przez rodzinę, Kościół i naród nieocenione dobro wiary oraz żywotność wielowiekowej tradycji miłości do Boga. Co ofiarowali w zamian? Ofiarowali życiowe przekonanie o prymacie Boga. *Soli Deo* (Jedynemu Bogu) było zawołaniem biskupim kard. Wyszyńskiego, które zdolne jest przywrócić człowiekowi na nowo jego godność. Przekazali świadectwo życia wiernego Ewangelii za wszelką cenę, pozostawili wzór służby konkretnemu potrzebującemu człowiekowi, który żyje wokół nas lub puka do naszych drzwi, również wówczas, kiedy nikt się nim nie zajmuje i wydaje się, że zwycięża obojętność. W duchu tych wartości, które przekazują nam dzisiaj nowi błogosławieni, również i my możemy i powinniśmy stawiać czoła problemom, które dzisiejszy świat stawia przed Kościołem i przed społeczeństwem”.

Na zakończenie uroczystej celebry zabrzmiało pełne artystycznego rozmachu wykonanie hymnu *Ciebie, Boga, wysławiamy*. Majestatyczna pieśń uwielbienia pobudziła uczestników do wdzięczności Bogu za długo oczekiwany dzień beatyfikacji. Dla wszystkich obecnych w miejscu celebry i uczestniczących w niej za pośrednictwem mediów było to głębokim doświadczeniem duchowym, że oto w niebie zyskują nowego orędownika, który jest im bliski. Nie można też zapomnieć, że przeżywanie samej beatyfikacji miało ponadto wymiar integrujący, co w sytuacji istniejących wśród Polaków głębokich podziałów stanowi niezwykle wartość. W tej perspektywie obecność na tej uroczystości przedstawicieli

Uczelni była potwierdzeniem, że społeczność uniwersytecka pragnie aktywnie wcielać w życie narodowe i kościelne idee, którym ofiarnie służył nowy błogosławiony.

Dodatkowym upamiętnieniem tego wydarzenia jako dnia szczególnych łask dla społeczności uniwersyteckiej stało się przekazanie ks. prof. dr. hab. Ryszardowi Czekalskiemu, rektorowi UKSW, aktu błogosławieństwa papieskiego z datą beatyfikacji Patrona. Dokument ten został umieszczony w kaplicy uniwersyteckiej w kampusie przy ul. Dewajtis. Przypomina on, że beatyfikacja Patrona Uczelni otworzyła członkom społeczności akademickiej źródła nowych łask.

20 września ks. prof. dr. hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, skierował do całej społeczności uniwersyteckiej list zapraszający do dziękczynienia za beatyfikację kard. Wyszyńskiego, którą cała wspólnota ma przeżywać w dniu uroczystej inauguracji nowego roku akademickiego:

Drodzy Członkowie Wspólnoty Akademickiej,
Drodzy Przyjaciele,
Szanowni Państwo,

12 września 2021 roku nasz Patron Stefan Kardynał Wyszyński został wyniesiony do godności Ołtarzy i ogłoszony błogosławionym Kościoła katolickiego. To wielkie wydarzenie dla Kościoła i naszego Uniwersytetu na nowo połączyło nas w modlitewnej jedności, która jak ufam, owocować będzie jeszcze większym budowaniem naszej uczelni na fundamentach nauczania tego wielkiego Polaka.

Dziękuję przedstawicielom UKSW, studentom i doktorantom za udział w beatyfikacji. Dziękuję jednocześnie tym, którzy za pomocą transmisji byli razem z nami w Świątyni Opatrzności Bożej. Słowa podziękowania kieruję do wszystkich osób zaangażowanych w szerzenie dziedzictwa naszego Patrona poprzez organizację wystaw, konferencji i koncertów. Te nowoczesne metody popularyzacji wiedzy o Prymasie Tysiąclecia pozwalają nam dotrzeć z Jego orędziem do szerokiej rzeszy wiernych. Pamiętać należy, że nasz Patron był nie tylko pasterzem Kościoła w Polsce, ale także mężem stanu walczącym o godność osoby ludzkiej, o podstawowe prawa człowieka odnoszące się do wszystkich obywateli. Był orędownikiem i głosem Narodu.

Dziś jako błogosławiony Patron Uniwersytetu przemawia do nas słowami testamentu skierowanego w 1981 roku do Senatu ówczesnej Akademii Teologii Katolickiej: *Wasza praca nie jest daremna. Jest stałym wrastaniem w teren opinii katolickiej w Polsce. Im ta praca będzie rzetelniejsza, im wyższy będzie poziom pracy profesorów, im większe wymagania postawicie młodzieży, tym bardziej pewność utrzymania się tej instytucji i jej rozwoju jest, moim zdaniem, niezachwiana.*

Zapraszam wszystkich członków społeczności UKSW do wielkiego dziękczynienia za wyniesienie przez Ojca Świętego Franciszka do chwały ołtarzy naszego Patrona Stefana kardynała Wyszyńskiego. Okazją do tego świętowania będzie uroczysta inauguracja roku akademickiego 2021/2022, która odbędzie się 11 października w Auli Schumana. Sesja Senatu poprzedzona zostanie Mszą świętą pod przewodnictwem Jego Eminencji Kazimierza Kardynała Nycza, Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego, w trakcie której powierzymy nasz Uniwersytet wstawiennictwu błogosławionego Patrona.

Na koniec pozwólcie, że przywołam słowa kard. Marcello Semeraro, wygłoszone podczas Mszy beatyfikacyjnej Stefana kardynała Wyszyńskiego i matki Elżbiety Róży Czackiej: *Polsko, Narodzie Maryjny, ziemio świętych i błogosławionych, w Tej Świątyni Opatrzności Bożej, za wstawiennictwem*

Maryi Dziewicy, Błogosławionego Stefana Wyszyńskiego i Błogosławionej Elżbiety Róży Czackiej, prosimy dzisiaj Pana Boga, aby udzielił nam siły do bycia wiernymi świadkami Jego miłosiernej miłości w stosunku do każdego potrzebującego człowieka naszych czasów. Niech nowi Błogosławieni będą potężnymi orędownikami dla tego zasłużonego Narodu, niech będą światłem dla władz państwowych i samorządowych oraz niech wspomagają Kościół w Polsce w ciągłej wierności Ewangelii Chrystusa.

*Święta Maryjo, Królowo Polski,
Błogosławiony Stefanie Wyszyński,
Błogosławiona Elżbieto Rózo Czacka,
Módlcie się za nami!*

*ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski
Rektor UKSW*

PAŹDZIERNIK 2021

Uroczysta inauguracja nowego roku akademickiego 2021/2022 odbyła się 11 października, a zatem niemal dokładnie miesiąc po beatyfikacji kard. Wyszyńskiego. Jej pierwszym, bardzo istotnym aktem była Eucharystia sprawowana w kościele uniwersyteckim pw. św. Józefa (kampus przy ul. Wóycickiego) pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza, Wielkiego Kanclerza wydziałów kościelnych UKSW. W jej trakcie nastąpiło wprowadzenie relikwii bł. kard. Stefana Wyszyńskiego, które zostały przeznaczone do kaplicy uniwersyteckiej w kampusie przy ul. Dewajtis, noszącej odtąd wezwanie bł. Stefana Wyszyńskiego. W homilii metropolita warszawski, nawiązując do osoby Patrona, wezwał społeczność

uniwersytecką do rozwijania zdrowej i rzetelnej nauki, która dla ludzi wierzących będzie odpowiedzią na współczesne nurty myślenia preferujące interpretacje świata opierające się na subiektywizmie i relatywizmie. Na zakończenie Mszy świętej na prośbę rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego dokonał za wstawiennictwem bł. Stefana Wyszyńskiego aktu zawierzenia wspólnoty akademickiej UKSW Opatrzności Bożej.

Akt zawierzenia wspólnoty akademickiej UKSW Opatrzności Bożej za wstawiennictwem jej Błogosławionego Patrona

Boże, Twoja Opatrzność kieruje naszym życiem, ogarnia je, kształtuje i odnawia.

Twoja Opatrzność chroni nas przed złem; podnosi, gdy upadamy; prostuje nasze splątane życiowe drogi.

Twoja Opatrzność wyznacza nam miejsce w świecie, zadania w życiu, misję w ludzkiej społeczności.

Twoja Opatrzność stawia nas sobie nawzajem na drodze; posyła do innych; wzajemnie daje siebie; działa niezawodnie w ludziach, przez ludzi i dla ludzi.

Boże, w Twojej Opatrzności, dałeś nam błogosławionego Stefana kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Tysiąclecia – Patrona naszej Uczelni. Za Jego przykładem i przez Jego wstawiennictwo zawierzamy Tobie, Boże, Uniwersytet noszący Jego imię – całą naszą społeczność akademicką: nauczycieli akademickich, pracowników administracji, doktorantów i studentów.

Boże, Twojej Opatrzności – za przyczyną błogosławionego Patrona – zawierzamy:

Nasze poszukiwania prawdy, nasze pragnienia wiedzy – niech będą bezinteresowne i bezkompromisowe.

Nasze ambicje, marzenia i życiowe plany – niech będą czyste, szlachetne i wolne od egoizmu.

Całą naszą społeczność akademicką – niech będzie rzeczywistą komunią osób, a nie jedynie zbiorem jednostek.

Naszą Ojczyznę, którą pragniemy budować i której pragniemy służyć – niech będzie domem dla wszystkich.

Nasze rodziny, środowiska, przyjaźnie, relacje – niech będą żywą Ewangelią.

Nasze słabości, biedy, grzechy i kryzysy – niech przenika i przemienia je światło Twojej prawdy i moc Twojej miłości.

Boże, daj nam – za przykładem i przyczyną błogosławionego kardynała Stefana – ukochać do końca to, co dobre, prawdziwe i piękne.

Daj nam odwagę i siłę nie poddawać się, nie ulegać, nie bać i nie rezygnować z tego, co ważne i cenne w życiu – z wiary, nadziei i miłości.

Boże, spraw, abyśmy – jak nasz błogosławiony Patron – kształcili się, rozwijali, pracowali i żyli na Twoją chwałę, za przyczyną Matki Kościoła i Królowej Polski.

Boże, uczyni nas, jak uczyniłeś błogosławionego Prymasa – na miarę naszych możliwości i talentów – narzędziami, przez które Twoja Opatrzność będzie mogła działać dziś „tu i teraz” – dla żyjących pośród nas.

Soli Deo! Jedynie Tobie Jedynemu, Boże, niech będzie chwała i cześć! Teraz i na wieki wieków! Amen!

Dalsza część uroczystości inauguracyjnych odbywała się w Audytorium Maximum w kampusie przy ul. Wóycickiego. Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski w swoim przemówieniu przy-

pomniał, że Uniwersytet, będąc uczelnią państwową, ma swoje korzenie w wartościach chrześcijańskich, na które składa się także dziedzictwo nauczania jego Patrona – bł. Stefana Wyszyńskiego. Wierność tym wartościom nie może ustępować przed narzucaną współcześnie „poprawnością”. Nie zmienia to faktu, że Uniwersytet jest miejscem otwartym również dla osób mających odmienne poglądy religijne czy przekonania. Poszanowanie godności człowieka, wzajemny szacunek i kultura winny towarzyszyć nauczaniu i prowadzonym na UKSW badaniom naukowych – podkreślił ks. rektor.

Wykład inauguracyjny wygłosiła Anna Maria Anders – ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej i Republice San Marino. Podjęła w nim kwestie relacji łączących prymasa Stefana Wyszyńskiego i jej ojca, gen. Władysława Andersa. Obaj ci wielcy mężowie stanu mieli okazję spotkać się w Rzymie. Pani ambasador podkreśliła, że choć na różne sposoby, w różnej formie i z różnymi efektami obydwaj, będąc reprezentantami dziedzictwa klasycznego i chrześcijańskiego, przenosili je na grunt najtrudniejszych i najbardziej dramatycznych momentów XX wieku. Obydwaj wybrali drogę wolności. Dla obydwu źródłem siły wewnętrznej była wiara symbolizowana przez miecz i krzyż. Jeden stał się bohaterem na polu bitwy, drugi – na polu etyki chrześcijańskiej.

W wystąpieniach zaproszonych gości również pojawiły się nawiązania do osoby Patrona Uczelni. Reprezentujący Ministra Edukacji i Nauki Tomasz Rzymkowski, sekretarz stanu w Ministerstwie,

podkreślił znaczenie nauczania Prymasa Tysiąclecia – naukowca, męża stanu, wychowawcy narodu, a przede wszystkim obrońcy godności człowieka. Z bogactwa jego nauczania cała społeczność uniwersytecka może „czerpać garściami”. Także w listach okolicznościowych, które napłynęły na ręce rektora UKSW, pojawiły się odniesienia do osoby bł. kard. Stefana Wyszyńskiego. Oto treść listów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, Marszałka Sejmu RP Elżbiety Witek i Marszałka Senatu RP Tomasza Grodzkiego.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, 11 października 2021 roku
Andrzej Duda

Jego Magnificencja Ksiądz Profesor Ryszard Czekalski
Rektor
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie
Uczestnicy Inauguracji Roku Akademickiego 2021/2022

Magnificencjo Księżo Rektorze! Szanowni Państwo Profesorowie!

Drodzy Studenci! Szanowni Państwo!

Z okazji rozpoczynającego się roku akademickiego 2021/2022 serdecznie pozdrawiam Władze oraz całą społeczność Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Życzę Państwu, aby nadchodzący rok pracy naukowej i dydaktycznej był jak najbardziej owocny i przebiegał bez zakłóceń. Tegoroczna inauguracja roku akademickiego odbywa się w czasie szczególnym, gdy cieszymy się z beatyfikacji Błogosławionego Stefana Kardynała

Wyszyńskiego – Patrona Państwa uczelni. Dziejowe znaczenie Jego postaci podkreśla ustanowienie przez Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej roku 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia.

Po ponad roku trudnych doświadczeń związanych z pandemią koronawirusa przekonaaliśmy się jeszcze bardziej, jak wielką wartością jest możliwość osobistego spotkania i bezpośredniej rozmowy. Niewątpliwie jest to również ważny aspekt w życiu wspólnoty akademickiej, której dalsze funkcjonowanie wyłącznie w formule zdalnego nauczania trudno sobie wyobrazić. Mam nadzieję, że w nadchodzącym roku akademickim nastąpi pełny powrót do tradycyjnych zajęć, a w murach uniwersytetów, akademii, politechnik oraz szkół wyższych na nowo zagoszczą studenci.

Uczelnie pełnią szczególną społeczną rolę, a ich misja pozostaje niezmienna od stuleci. Poszukiwanie prawdy, coraz lepsze rozumienie mechanizmów i zjawisk rządzących światem przyrody, badanie i opis wszelkich przejawów ludzkiej aktywności – to tylko niektóre najważniejsze zadania instytucji naukowych. Należy do nich także kształcenie elit i przekazywanie młodym pokoleniom akademickiego etosu. W murach uczelni swoboda wyrażania myśli i wolność badań zostaje ujęta w ramy metodologii, a ich wartość powinna rozstrzygać się w trakcie pozbawionej osobistych czy ideologicznych uprzedzeń dyskusji. Uczelnie zajmują wyjątkowe miejsce wśród instytucji publicznych również dlatego, że właśnie podczas studiów w dużej mierze kształtują się postawy i poglądy młodych ludzi. Stąd tak ważnym elementem życia akademickiego jest otwartość na różne punkty widzenia i kultura debaty, w której poszukiwanie odpowiedzi na największe wyzwania współczesności oraz społeczne czy nawet polityczne zaangażowanie łączą się z właściwym naukowej refleksji zachowaniem poznawczego i emocjonalnego dystansu.

Wymaga to od wszystkich ludzi nauki wielkiego poczucia odpowiedzialności, ale również mądrej i przemyślanej polityki państwa służącej temu, aby uczelnie mogły jak najlepiej wypełniać swoje zadania. Dlatego

jako Prezydent Rzeczypospolitej z uwagą śledzę debatę na temat przyszłości badań naukowych i studiów wyższych w Polsce. Ostatnie lata przyniosły w tym względzie istotne zmiany. Nie ulega jednak wątpliwości, że w tak złożonym i wrażliwym systemie, jakim jest nauka i szkolnictwo wyższe, nawet najlepsze rozwiązania muszą być przedmiotem nieustannej refleksji. Liczę na to, że zbliżająca się ewaluacja okaże się przedsięwzięciem obiektywnie określającym jakość i dorobek instytucji naukowych, a płynące z niej wnioski i zebrane doświadczenia pozwolą określić kierunki dalszego rozwoju polskiej nauki.

U progu nowego roku akademickiego raz jeszcze życzę wszystkim Państwu wielu sukcesów i satysfakcji. Niech ten rok będzie dla Państwa – zgodnie z przyjętą maksymą – prawdziwie dobry, szczęśliwy, sprzyjający oraz pomyślny. Niech będzie też rokiem nowych perspektyw dla wszystkich polskich uczelni, placówek naukowych i ludzi nauki.

Z wyrazami szacunku

Andrzej Duda

Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, 8 października 2021 r.

Uczestnicy i Organizatorzy

inauguracji roku akademickiego 2021/2022

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Przewielebny Księżu Rektorze, Szanowni Państwo,

serdecznie dziękuję za zaproszenie na uroczystą inaugurację roku akademickiego 2021/2022. Nie mogąc uczestniczyć w tym wydarzeniu, pragnę

tą drogą pozdrowić całą społeczność akademicką oraz wszystkich zaproszonych gości.

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, którego wspólnota z największą troską pielęgnuje wartości ogólnoludzkie, narodowe i chrześcijańskie, to wyjątkowo ważne miejsce na mapie nauki i edukacji naszego kraju.

Tegoroczna inauguracja nowego roku pracy i nauki tej prestiżowej uczelni ma szczególny wymiar. Odbywa się bowiem w roku beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia, który był dla naszego narodu prawdziwym duchowym ojcem, niekwestionowanym autorytetem i do dzisiaj pozostaje symbolem nieugiętego trwania przy wartościach. Jestem głęboko przekonana, że spuścizna Wielkiego Patrona stanowi niezwykle ważną inspirację dla kolejnych pokoleń wykładowców i studentów. Dlatego w tym tak doniosłym dla akademickiej społeczności dniu pragnę w szczególny sposób podziękować Uniwersytetowi Kardynała Stefana Wyszyńskiego za wszystkie osiągnięcia, za kształcenie studentów w oparciu o najcenniejsze dla naszego narodu ideały.

Serdecznie gratuluję wszystkim immatrykulowanym, wstępującym do elitarnego grona tej uczelni. Jego Magnificencji Księdzu Rektorowi, kadrze naukowej i dydaktycznej oraz studentom Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego życzę, by nowy rok akademicki był czasem pomyślnym, wypełnionym sukcesami i spektakularnymi osiągnięciami, które wpisywać się będą złotymi zgłoskami w cenną misję Państwa Alma Mater.

Z wyrazami szacunku

Elżbieta Witek

MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
prof. TOMASZ GRODZKI

Warszawa, 1 października 2021 r.

Jego Magnificencja
Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski
Rektor
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Magnificencjo Księżu Rektorze,
Wysoki Senacie, Drodzy Studenci, Szanowni Państwo,

serdecznie dziękuję za zaproszenie do udziału w uroczystości inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Ogromnie żałuję, że wcześniejsze zobowiązania nie pozwalają mi na osobiste uczestnictwo w tym wielkim święcie wspólnoty akademickiej. Chciałbym tą drogą skierować na ręce Waszej Magnificencji najlepsze życzenia dla władz uczelni, pracowników naukowych, studentów, pracowników administracji oraz zaproszonych gości. Proszę przyjąć także moje gratulacje oraz wyrazy uznania dla dynamicznego rozwoju Uczelni, który jest możliwy dzięki Państwa zaangażowaniu, pasji i ciężkiej pracy.

U progu nowego roku akademickiego wracam pamięcią do chwili, gdy ze wzruszeniem i dumą ustanawialiśmy w Senacie Najjaśniejszej Rzeczypospolitej rok 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego. Myślę też o podniosłej uroczystości Beatyfikacji Patrona Uczelni, w której miałem zaszczyt uczestniczyć. To wyjątkowy czas, w którym oddajemy hołd i szacunek wielkiemu Kapłanowi i Mężowi Stanu, ale też czas refleksji nad Jego zasługami i rolą, jaką odegrał w trudnych chwilach

historii naszej Ojczyzny. Jestem przekonany, że byłby On niezmiernie rad, gdyby widział, jak w tych murach realizuje się jego marzenie o utworzeniu katolickiego uniwersytetu w Warszawie, jak dokonuje się tu dzieło formowania młodzieży zarówno intelektualnie, jak i duchowo, w zgodzie z wartościami płynącymi z nauki społecznej Prymasa Tysiąclecia.

Pragnę życzyć Państwu, by nowy rok akademicki był pełen twórczych wyzwań i szans na realizację zawodowych i osobistych planów. Wykładowcom życzę sukcesów dydaktycznych i dumy z osiągnięć studentów. Studentom zaś – szczególnie tym, którzy rozpoczynają dziś swoją drogę w murach tej szacownej Alma Mater – życzę niegasnącego młodzieńczego entuzjazmu, siły i wytrwałości w zdobywaniu wiedzy oraz sukcesów w nauce i w życiu.

Z poważaniem

Tomasz Grodzki

We wtorek 19 października w Auli Jana Pawła II w kampusie przy ul. Dewajtis odbyła się konferencja naukowa „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”. Było to pierwsze wydarzenie naukowe tej rangi organizowane w murach UKSW po beatyfikacji Patrona Uczelni. Jej otwarcia dokonał ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW. W swoim przemówieniu zauważył: „Ten rok jest szczególny dla naszej wspólnoty akademickiej – rozpoczynamy go z Patronem beatyfikowanym. Dzięki tej beatyfikacji będziemy silniejsi. Będzie nas ona wzmacniać i rozwijać. Prymas był, jest i będzie postacią, przy której nasz Uniwersytet będzie ukierunkowywał swoją działalność naukową i formacyjną”. W dalszej części wystąpienia zaznaczył: „Osobiście

postrzegam Prymasa jako osobę, która powinna nas jednoczyć w każdym wymiarze”.

Wystąpienia naukowe poprzedził program artystyczny przygotowany przez studentów UKSW zatytułowany „Ze skarbnicy myśli bł. Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski”. Odczytali oni fragmenty przemówień bł. Stefana Wyszyńskiego poświęcone człowiekowi, rodzinie, narodowi i Europie. Sesję naukową poprowadził dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz. W pierwszej części zostały wygłoszone dwa referaty: *Godność człowieka jako najwyższa wartość w ujęciu kardynała Stefana Wyszyńskiego*, przygotowany przez ks. dr. hab. Rafała Bednarczyka, prof. ucz., oraz *Rodzina jako kategoria aksjologiczna w myśli kardynała Stefana Wyszyńskiego* autorstwa dr hab. Anny Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW. Następnie po przerwie swoje referaty przedłożyli: prof. dr hab. Jan Żaryn – *Kardynał Stefan Wyszyńskiego wizja narodu* oraz ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski – *Chrześcijańska wizja współczesnej Europy w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*. Każde z wystąpień dotyczyło jednego z czterech głównych filarów nauczania Księdza Prymasa, które dziś można odczytywać w perspektywie jego świętości jako potrzebne i aktualne.

Akcentem wieńczącym konferencję była prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* pod redakcją ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Naukowego UKSW. Dr Ewa K. Czackowska, przybliżając to liczące ponad 700 stron opracowanie, stwierdziła: „Jest to wielka synteza stanu badań nad życiem, myślą i działal-

nością kard. Wyszyńskiego. Dzieło to jest interdyscyplinarne, nauczanie Prymasa jest analizowane z perspektyw wielu dyscyplin naukowych, a dzięki temu, że do współpracy zaproszonych zostało wielu badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce, pozycja jednoczy środowisko”. W tej części głos zabrali także: ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki, dr hab. Michał Białkowski, prof. ucz. (UMK), dr hab. Dominika Żukowska-Gardzińska, prof. ucz., oraz dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz. Uczestnicy panelu, zastanawiając się nad aktualnością nauczania Prymasa Tysiąclecia, szczególnie zwrócili uwagę na zagadnienie etosu pracy, roli kobiety w społeczeństwie, ABC Społecznej Krucjaty Miłości. Błogosławiony Stefan Wyszyński pozostaje drogowskazem dla kolejnych pokoleń, ponieważ mamy w nim wzór dobrego, mądrego, odważnego i odpowiedzialnego biskupa, a także męża stanu.

LISTOPAD 2021

16 listopada przypadła rocznica nominacji bp. S. Wyszyńskiego na stolicę prymasowską w Gnieźnie i arcybiskupią w Warszawie. Z tej racji w tym dniu w Audytorium Maximum w kampusie przy ul. Wóycickiego została zorganizowana konferencja „O *Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego. Spotkanie z mediami”. Poświęcona ona została prezentacji wszystkich dzieł dotychczas opublikowanych tomów *Pro memoria* Prymasa Tysiąclecia. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego jest jednym z podmiotów, które uczestniczą w dziele przygotowania do

druku osobistych notatek, jakie kard. Wyszyński systematycznie sporządzał od 1948 roku. Pozostałymi uczestnikami tego trwającego już od 2015 roku przedsięwzięcia naukowego są archidiecezja gnieźnieńska, archidiecezja warszawska, Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego oraz Instytut Prymasa Wyszyńskiego.

Otwierając konferencję, rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski zauważył, że w naszych czasach wciąż zgłębia myśli Prymasa, aby odczytywać je na nowo. Zapiski *Pro memoria* Księdza Prymasa to niezwykle cenne źródło. W ten sposób kard. Wyszyński, odnotowując każdy dzień, uwiecznił dla nas żywą historię, osoby i wydarzenia, bez wątpienia można powiedzieć nawet – historię Polski. Następnie głos zabrał bp prof. dr hab. Jan Kopiec, przewodniczący Rady Programowej, który omówił główne założenia prac redakcyjnych Zespołu. Podkreślił jednocześnie, że spisywany przez Księdza Prymasa dziennik to przemysłane sprawozdanie dla potomnych, pozwalające wnikać w ducha tamtych czasów. Zgodnie z wolą kard. Wyszyńskiego wydanie tego dziennika mogło nastąpić po upływie 30 lat po jego śmierci, co zostało dopełnione z naddatkiem.

W dalszej części konferencji głos zabierali kolejni paneliści. Ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski z archidiecezji gnieźnieńskiej omówił charakter zapisków *Pro memoria*, które zajmują 31 teczek znajdujących się obecnie w Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Prof. dr hab. Jan Żaryn z UKSW, odpowiadając na pytanie, czego nowego dowiadujemy się o prymasie Wyszyńskim z kart *Pro memo-*

ria, zwrócił uwagę, że wyłania się z nich obraz człowieka świętego. „Prymas Wyszyński wpisuje się kanon polskiej świętości związany z patriotyzmem. Był to Polak rozumiejący i kochający Ojczyznę od zarania jej dziejów. Odwoływał się do pamięci historycznej i dzięki temu wypowiadał się w sposób suwerenny. Żył i pisał w prawdzie, będąc przy tym niezwykle skromnym i pracowitym człowiekiem” – stwierdził prof. Żaryn. Dalsze plany wydawnicze serii przedstawił dr hab. Paweł Skibiński, prof. ucz., przewodniczący Zespołu Redakcyjnego *Pro memoria*, stwierdzając, że w świetle przyjętych założeń redakcyjnych w ciągu pięciu-siedmiu lat publikacja całości zapisków powinna być ukończona. Ukaże się w sumie w 27 tomach. Dopelnieniem wypowiedzi członków Rady Programowej i Zespołu Redakcyjnego *Pro memoria* były wystąpienia redaktorów poszczególnych tomów: dr. hab. Pawła Skibińskiego, prof. ucz. (tom I), dr Ewy K. Czackowskiej (tom II), Anny Rastawickiej w zastępstwie ks. dr. Andrzeja Gałki i Iwony Czarcińskiej (tom III), dr. hab. Michała Białkowskiego, prof. ucz. (tom IV), dr. Grzegorza Łeszczyńskiego (tom VI), dr Moniki Wiśniewskiej (tom VIII) i ks. dr. Antoniego Ponińskiego (tom IX). Ostatnim akcentem konferencji była prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński, arcybiskup gnieźnieński i warszawski. W roku beatyfikacji* opublikowanej nakładem Wydawnictwa Naukowego UKSW pod redakcją dr Ewy K. Czackowskiej i dr. Edgara Sukiennika.

Zorganizowana w dniu 18 listopada uroczysta Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego była ostatnim, ogólnouczelnianym wydarzeniem obchodów ku czci Patrona uczelni i ich pew-

nego rodzaju podsumowaniem. Odbyła się w Auli Jana Pawła II w kampusie przy ul. Dewajtis. W przemówieniu na jej rozpoczęcie rektor UKSW powiedział: „Dla naszej wspólnoty akademickiej kard. Stefan Wyszyński to postać wyjątkowa, od której ciągle czerpiemy życiodajne siły w obszarze nauki, wychowania i formacji. Dzisiejsza gala jest pięknym akcentem, który wieńczy wszystkie nasze dotychczasowe przedsięwzięcia: konferencje naukowe, wystawy artystyczne, koncerty oraz konkursy w roku Patrona UKSW”.

Następnym punktem gali było uroczyste ogłoszenie wyników konkursów poświęconych prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu i wręczenie nagród laureatom. Pierwszy z nich adresowany był do uczniów szkół podstawowych na Mazowszu, które noszą imię Księdza Prymasa. Zadaniem uczniów było wykonanie pracy plastycznej nt. „Patron szkoły moim oczami”.

Drugi z konkursów został zorganizowany przez Samorząd Studentów UKSW i dotyczył znajomości życia i działalności prymasa Wyszyńskiego. Laureaci obydwu konkursów otrzymali nagrody z rąk rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, Ewy Waszkiewicz, dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Warszawie (fundatora nagród) oraz ks. prof. dr. hab. Henryka Skorowskiego, przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW.

W trakcie gali Ewa Waszkiewicz, dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Warszawie, zaprezentowała monety kolekcjonerskie Narodowego Banku Polskiego z wizerunkiem kard. Stefana Wyszyńskiego, wyemitowane z okazji beatyfikacji: złotą o nominale

100 zł oraz srebrną o nominale 10 zł. Na rewersie złotej monety umieszczono popiersie Księdza Prymasa oraz napis: „Serce narodu jest w sercu Boga”. Z kolei na srebrnej monecie znalazło się popiersie Prymasa Tysiąclecia wspartego na pastoraie oraz słowa: *Per Mariam – Soli Deo* (Samemu Bogu – przez Maryję). Jak podkreśliła p. Waszkiewicz: „Całe złoto tego świata nie wystarczyłoby, żeby wyryć w nim wszystkie refleksje, myśli i lekcje, które pozostawił nam kard. Stefan Wyszyński do wykorzystania w naszym życiu i do przemyślenia”. Po zakończeniu prezentacji p. dyrektor wręczyła egzemplarze srebrnej monety władzom Uniwersytetu oraz członkom Komitetu Organizacyjnego Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW.

Punktem finałowym gali był koncert oratoryjny „Wierny w służbie Niepodległej – Stefan kardynał Wyszyński”. Koncert został zorganizowany przez Fundację Dialogu Kultur i Religii. Słowo wstępne wygłosił ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW. Podkreślił, że prymas Wyszyński to nie tylko patron UKSW, ale i opiekun duchowy Uczelni. Podczas koncertu swą prapremierę miał utwór oratoryjny Tadeusza Melona *Magnificat de Claromontana*. W koncercie wystąpił Warszawski Chór Papieski im. św. Jana Pawła II z udziałem solistów: Bogumiły Dziel-Wawrowskiej (sopran) oraz Roberta Szpręgiela (baryton) pod batutą Zofii Borkowskiej. Koncertowi patronowali Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu oraz Narodowe Centrum Kultury.

Z dniem 1 grudnia rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski powierzył ks. dr. hab. Rafałowi Bednarczykowi, prof. ucz., pełnienie funkcji dyrektora Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, przyczyniając się w ten sposób do reaktywacji Ośrodka. Jest on jednostką ogólnouczelnianą o charakterze naukowo-dydaktycznym, powstałą w roku 2005 z inicjatywy ówczesnego rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Rumianka. Pierwszym dyrektorem Ośrodka był bp prof. dr hab. Andrzej Dziuba, badacz i popularyzator myśli Prymasa Tysiąclecia. Pod egidą Ośrodka w latach 2007-2012 ukazywało się czasopismo naukowe pt. „Studia Prymasowskie”, którego redaktorem był bp Dziuba. Każdego roku w ramach działalności Ośrodka odbywały się konferencje naukowe poświęcone Patronowi Uczelni. Z różnych powodów działalność Ośrodka po roku 2012 w znacznym stopniu osłabła. Potrzeba reaktywacji Ośrodka nabrała szczególnego znaczenia w kontekście obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego, co dodatkowo zbiegło się z przejściem na emeryturę dotychczasowego jego dyrektora bp. prof. dr. hab. Andrzeja Dziuby. Wraz z nominacją nowego dyrektora rektor UKSW nakreślił zadania, jakie powinny być podejmowane w ramach działalności Ośrodka.

Jedną z pierwszych decyzji nowego dyrektora Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego było podpisanie umowy o współpracy UKSW z Instytutem Prymasowskim Kardynała Stefana Wyszyńskiego

w Warszawie. Umowa ta została zawarta 17 grudnia. Jej sygnatariuszami byli rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski oraz dyrektor Instytutu Prymasowskiego Michalina Jankowska. Rektor podkreślił przy tej okazji, że cieszy się z rozpoczynającą się współpracą instytucjonalnej, która ułatwi podejmowanie przez Uczelnię nowych inicjatyw mających na celu promowanie nauczania Patrona. Zadania te ma realizować przede wszystkim Ośrodek Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Reprezentująca Instytut dyrektor Michalina Jankowska wyraziła nadzieję na współpracę w dziedzinie propagowania nauczania błogosławionego Patrona wśród młodego pokolenia. Uczestnikiem tego wydarzenia była także p. Anna Rastawicka, członkini Instytutu Prymasowskiego, która w latach 1969-1981 pracowała w Sekretariacie Prymasa Polski. Dzięki temu była świadkiem życia kard. Wyszyńskiego, a obecnie należy do najbardziej rozpoznawalnych propagatorów jego nauczania i świętości.



12 września 2021. Uroczystość beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego i m. Elżbiety Róży Czackiej w Świątyni Opatrzności w Warszawie. Od lewej: ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. ucz., prorektor UKSW ds. nauki i współpracy międzynarodowej, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski oraz ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Wprowadzenie relikwii bł. Stefana Wyszyńskiego do kościoła św. Józefa (kampus UKSW przy ul. Wóycickiego)



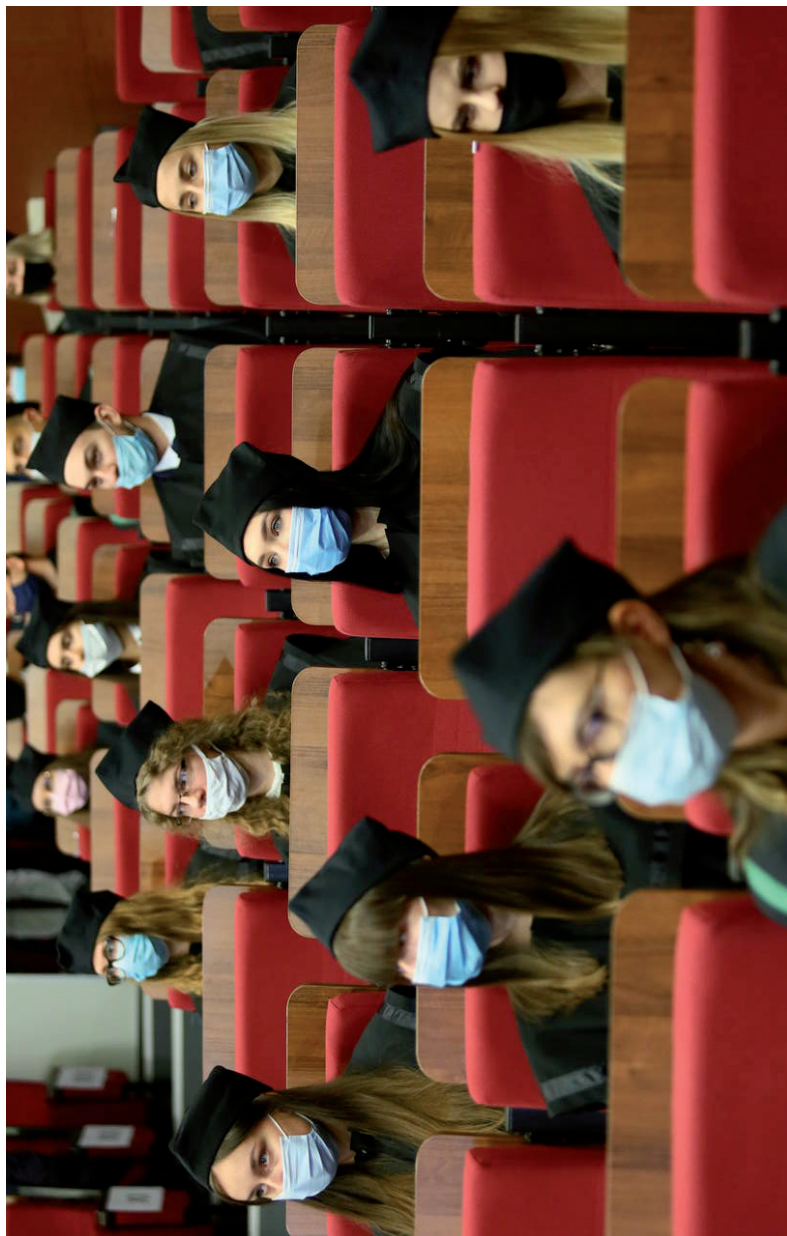
11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Kard. Kazimierz Nycz, Wielki Kanclerz wydziałów kościelnych UKSW, dokonuje Aktu zawierzenia wspólnoty akademickiej UKSW Opactwu Bożej za wstawiennictwem bł. Stefana Wyszyńskiego



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Poczёт rektorski. Od lewej: Anna Maria Anders, ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej i Republice San Marino, oraz ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Przemówienie
ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czeakałskiego, rektora UKSW



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Rektor UKSW przyjmuje do społeczności akademickiej studenta pierwszego roku



11 października 2021. Inauguracja roku akademickiego 2021/2022. Rektor UKSW przekazuje sztandar uczelni nowemu pocztowi sztandarowemu

Konferencje i wykłady

W Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbywało się wiele konferencji poświęconych osobie Prymasa Tysiąclecia. Poniżej zostały wymienione zarówno te, które zostały zorganizowane w murach UKSW, jak również odbywające przy współpracy Uniwersytetu. Pozwala to zauważyć skalę zaangażowania środowiska kadry naukowej Uczelni w promowanie Patrona. Warto też zauważyć, iż niektóre konferencje były dostępne wyłącznie w trybie online, inne w formie hybrydowej. Sytuacja pandemiczna sprawiła, że już niemal standardem stało się udostępnianie takich wydarzeń za pośrednictwem internetu, co pozwala na poszerzenie kręgu uczestniczących.

Odbывая się 16 grudnia 2020 roku konferencja naukowa „Prymas Wyszyński jako postać kształtująca polskie społeczeństwo”, zorganizowana przez Fundację Niezależnych Inicjatyw Studenckich im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego, stanowiła swego rodzaju preludium do obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW. Z uwagi na trwającą pandemię i obowiązujące w związku z tym ograniczenia przeprowadzona ona została w trybie online. Składała się z trzech części. Pierwsza była poświęcona problematyce życia rodzinnego i wychowania w nauczaniu kard. Wyszyńskiego. W drugiej zostały poruszone relacje państwo–Kościół i główne obszary nauczania Księdza Prymasa. Ostatnia, trzecia część została przeznaczona na dyskusję nt. wpły-

wu Prymasa Tysiąclecia na życie społeczeństwa polskiego. W trakcie konferencji referaty wygłosili:

- dr Ewa K. Czackowska, *Droga życia Prymasa Stefana Wyszyńskiego*,
- dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., *Wychowanie do pełni człowieczeństwa. Impulsy myśli Kardynała Stefana Wyszyńskiego*,
- ks. mgr Jerzy Ławicki, *Rodzina miejscem wychowania do wartości społecznych. Studium pedagogiczne listów pasterskich Prymasa Stefana Wyszyńskiego*,
- ks. dr hab. Dominik Zamiatała, prof. ucz., *Relacje Państwo–Kościół w czasach Prymasa Wyszyńskiego*,
- dr Edgar Sukiennik, *Kształtowanie autorytetu Prymasa Stefana Wyszyńskiego w czasie uwięzienia w latach 1953-1956*,
- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., *„Cywilizacji życia” w programie Wielkiej Nowenny i obchodów Milenium Chrztu Polski*,
- Anna Rastawicka, *Tylko miłość zwycięża. ABC chrześcijańskiej krucjaty miłości*.

8 kwietnia w Radiu UKSW rozpoczął się cykl audycji poświęconych kard. Stefanowi Wyszyńskiemu pod wspólnym tytułem *Czas to miłość*. Gośćmi cotygodniowych spotkań poświęconych osobie Prymasa Tysiąclecia byli znawcy jego życia i dzieła, przedstawiający wybrane przez siebie szczegółowe zagadnienia:

- dr Ewa K. Czackowska, *Prymas – co Mu zawdzięczamy?*,
- dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., *Prymas, jakim Go znałem*,

- dr hab. Małgorzata Laskowska, prof. ucz., *Ks. Stefan Wyszyński – dziennikarz i publicysta*,
- ks. dr hab. Józef Łupiński, prof. ucz., *Druh Stefan Wyszyński – harcerz służący Bogu i Polsce*,
- ks. dr hab. Grzegorz Bartosik, prof. ucz., *Per Mariam Soli Deo. Jak i dlaczego?*,
- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., *Wielka Nowenna i millenium chrztu Polski. Najważniejszy program prymasa Stefana Wyszyńskiego*,
- ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, *Europa, jaką widział Prymas*.

26 kwietnia rozpoczął się cykl wykładów otwartych poświęconych prymasowi Wyszyńskiemu przygotowanych przez pracowników Wydziału Nauk Historycznych UKSW. Odbywały się one w trybie online na platformie Webex Cisco. Wygłosili je:

- Marian Piotr Romaniuk, *Kalendarium życia kard. Stefana Wyszyńskiego* (26 kwietnia),
- ks. dr hab. Dominik Zamiatała, prof. ucz., *Działalność pasterska Prymasa Stefana Wyszyńskiego* (17 maja),
- prof. dr hab. Jan Żaryn, *Relacje Prymasa Stefana Wyszyńskiego z władzami PRL* (31 maja).

W ramach cyklu 14 czerwca został zorganizowany panel dyskusyjny „Dziedzictwo Prymasa Stefana Wyszyńskiego. Dyskusja wokół nowego wydania *Kazań świętokrzyskich* kard. Stefana Wyszyńskiego”. Wzięli w nim udział: prof. dr hab. Antoni Dudek (UKSW), dr hab. Rafał Łatka (BBH IPN, IDMN), Beata Mackie-

wicz (Instytut Prymasowski), Marian Piotr Romaniuk (UKSW), ks. dr hab. Dominik Zamiatała, prof. ucz. (UKSW), prof. dr hab. Jan Żaryn (UKSW). Spotkanie prowadził ks. prof. dr hab. Waldemar Graczyk (UKSW).

23 czerwca w Domu Arcybiskupów Warszawskich odbyło się ogólnopolskie sympozjum „Kardynał Stefan Wyszyński i matka Elżbieta Róża Czacka – nauczyciele i świadkowie miłości Boga, bliźniego i Ojczyzny”, zorganizowane przed beatyfikacją prymasa Wyszyńskiego i założycielki zakładu dla ociemniałych w Laskach przez Fundację na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej przy współpracy KAI. Patronat nad tym wydarzeniem objął prezydent RP Andrzej Duda. Swoje wystąpienia w trakcie sympozjum mieli wybitni znawcy życia i dzieła obydwójga kandydatów na ołtarze – historycy, teolodzy, publicyści, przełożona zainicjowanego przez m. Różę Czacką Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża oraz biskupi będący następcami kard. Wyszyńskiego na różnych stolicach biskupich: abp Stanisław Budzik w Lublinie, kard. Kazimierz Nycz w Warszawie, prymas Wojciech Polak w Gnieźnie oraz abp Stanisław Gądecki jako przewodniczący KEP. W uroczystej sesji udział wzięli także przedstawiciele UKSW. Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor, podkreślił: „Kard. Stefan Wyszyński zostanie błogosławionym nie dlatego, że był prymasem Polski, ale dlatego, że był człowiekiem, który w heroiczny sposób praktykował cnoty wiary, nadziei i miłości – w odniesieniu do Boga i człowieka. Nie tylko te trzy najważniejsze cnoty, ale także cnoty kardynalne, które tak samo praktykował w sposób hero-

iczny: roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie i męstwo oraz inne cnoty z nim związane”.

Dr Ewa K. Czackowska, historyk, publicystka i wykładowca UKSW, podejmując temat „Co nam dziś mówią nowi polscy błogosławieni”, zwróciła uwagę, że ta podwójna beatyfikacja wskazuje na dwa komplementarne charyzmaty Kościoła: charyzmat przywództwa oraz opieki nad najbardziej potrzebującymi w sensie zarówno duchowym, jak i fizycznym. W tej perspektywie dzieło m. Elżbiety Róży Czackiej wpisuje się we współczesną wizję Kościoła papieża Franciszka jako szpitala polowego. Jako najbardziej aktualne aspekty przesłania nauczania prymasa Wyszyńskiego wskazała te dotyczące przebaczenia, miłosierdzia, budowania jedności oraz właściwego pojmowania sensu pracy.

2 września w Domu Polonii im. prof. Andrzeja Stelmachowskiego w Warszawie odbyła się konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński – ojciec duchowy Polaków i Polonii” zorganizowana przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski był jednym z uczestników szczegółowego panelu „Prymas Wyszyński, jako interreks, łączący naród w kraju i na emigracji, wokół znaku Matki Bożej Częstochowskiej”. W swoim wystąpieniu zaznaczył, że „życie prymasa Wyszyńskiego zostało zbudowane na mocnym fundamencie wiary jego rodziców, zarówno matki, jak i ojca. Jego związek z Matką Jasnogórską był wyjątkowo silny, a jego wiara ogromna. Przez Maryję wszystko się dokonało w naszym narodzie oraz w życiu kard. Wyszyńskiego. W listach do Polonii podkreślał łączność z Matką Jasnogór-

ską”. Ks. rektor kolejny raz przekonywał, że „Prymas Tysiąclecia zostanie beatyfikowany nie dlatego, że był świetnym politykiem, dyplomatą czy duszpasterzem, ale dlatego, że był wyjątkowym człowiekiem, który chrześcijańskimi cnotami żył w stopniu heroicznym”. Konferencję poprzedziło złożenie kwiatów przy grobie Księdza Prymasa w archikatedrze św. Jana Chrzciciela oraz modlitwa o owoce jego beatyfikacji.

10 września Ośrodek Rozwoju Edukacji w Sulejówku zorganizował w Auli Schumana w kampusie przy ul. Wóycickiego UKSW konferencję naukową „Prymas Wyszyński – wychowawca, nauczyciel, mąż stanu” pod patronatem ministra edukacji i nauki dr. hab. Przemysława Czarneka oraz metropolity warszawskiego kard. Kazimierza Nycza. Program drugiego dnia trzydniowej konferencji przedstawiał się następująco:

- Robert Grudzień, program artystyczny „Fortepian Stanisława Wyszyńskiego w Zuzeli”,
- Tomasz Madej – dyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji w Sulejówku, otwarcie konferencji,
- dr hab. Przemysław Czarnek, prof. ucz. (KUL), minister edukacji i nauki – wykład *Nauka społeczna Stefana Kardynała Wyszyńskiego*,
- ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski (UKSW) – wykład *Chrześcijańska koncepcja Europy w ujęciu kard. Stefana Wyszyńskiego*,
- „Osoba Prymasa Tysiąclecia w polskiej szkole dzisiaj” – prezentacja ogólnopolskiego konkursu literacko-plastycznego

- „Prymas Tysiąclecia naszym patronem” (Szkola Podstawowa nr 50 w Lublinie),
- dr hab. Mieczysław Ryba, prof. ucz. (KUL) – wykład *Prymas Stefan Wyszyński – mąż stanu*,
 - dr Milena Kindziuk (UKSW) – wykład *Prymas Stefan Wyszyński – wychowawca w duchu prawdy i miłości*,
 - dr hab. Paweł Skibiński, prof. ucz. (UW) – wykład *Kardynał Stefan Wyszyński w Kościele powszechnym*,
 - dyskusja i podsumowanie.

11 września odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie” zorganizowana przez Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej. Została ona już wcześniej przedstawiona, dlatego w tym miejscu pozostaje przywołać jedynie pełny program wystąpień konferencyjnych:

- Sesja I. Prowadzenie: ks. dr hab. Waldemar Cisło, prof. ucz.
- rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski (UKSW), *Kardynał Stefan Wyszyński patronem na trudne czasy*,
 - ks. dr hab. Ferenc Beran, prof. ucz. (Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya w Budapeszcie, Węgry), *Common features in the struggles of cardinals Jozsef Mindszenty and Stefan Wyszyński during the totalitarian regimes. Is there a Central European spirituality?*,
 - bp dr Antoni Dydyecz, *Prześladowania Kościoła na Litwie i Białorusi w czasach kardynała Stefana Wyszyńskiego na przykładzie postaci kardynała Kazimierza Świątko i ks. Józefa Obrembskiego*,

- ks. dr Thomas Stübinger (Katolicki Uniwersytet Eichstätt-Ingolstadt, Niemcy), *The Primate Wyszyński and the Polish Bishops – Pioneers of Reconciliation: The Pastoral Letter of the Polish Bishops to Their German Brothers*,
- prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki (UKSW), *Prymas Polski Stefan Wyszyński w oczach bezpieki*.

Sesja II. Prowadzenie: ks. dr Rafał Pokrywiński

- o. prof. dr hab. Ladislav Csontos SJ (Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Trnawie, Słowacja), *Pomoc prześladowanemu Kościołowi na Słowacji udzielana przez Kościół w Polsce pod przewodnictwem kardynała Wyszyńskiego*,
- dr hab. Oksana Kaliszczuk, prof. ucz. (Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki w Łucku, Ukraina), *Wolność religijna a państwowa polityka religijna w powojennej sowieckiej Ukrainie*,
- o. prof. dr hab. Zdzisław Kijas OFMConv (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Papieski Wydział Teologiczny św. Bonawentury w Rzymie, Włochy), *Wyszyński i Kuria Rzymska. Przyjaźń Wyszyńskiego z papieżami i sprawy katolików w krajach bloku wschodniego*,
- dr Ewa K. Czackowska (UKSW), *Pomoc Kościołowi na Wschodzie w dzienniku prymasa Stefana Wyszyńskiego Pro memoria w latach 1974-1977*.

Prezentacja publikacji Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej. Prowadzenie: ks. dr hab. Waldemar Cisło, prof. ucz., ks. prof. dr hab. Jarosław Różański

- *Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie*, red. W. Cisko, M. Boguszewski, M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pelplin 2021,
- *Działalność charytatywna jako przejaw wolności religijnej*, red. M. Boguszewski, M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pelplin 2021.

Sesja III. Prowadzenie: ks. dr Mariusz Boguszewski

- kard. Dominik Duka (Czechy), *Kardynał Wyszyński i wolność religijna w Czechosłowacji*,
- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz. (UKSW), *Wolność religijna w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*,
- ks. dr Zenon Hanas (UKSW), *Wkład uniwersytetu w promocję dziedzictwa Prymasa Wyszyńskiego*.

Sesja IV. Prowadzenie: dr Marlena Kałużyńska-Tyburska

- ks. dr Rafał Pokrywiński (UKSW), *Wkład kardynała Stefana Wyszyńskiego w teologię narodu*,
- ks. dr Andrzej Kwaśniewski (UKSW), *Rola Prymasa Tyśiąclecia w obchodach milenijnych na przykładzie diecezji kieleckiej*,
- dr Anna Kołodziejska (Warszawa), *Rola doktor Marii Winowskiej jako osobistego sekretarza prymasa Stefana Wyszyńskiego podczas jego pobytów w Rzymie*,
- ks. dr Mariusz Boguszewski (UKSW), *Działalność medialna prymasa Stefana Wyszyńskiego*.

19 października odbyła się w ramach ogólnouczelnianych obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego konferencja na-

ukowa „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”. Poprowadził ją dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz. Przebieg konferencji został już wcześniej zaprezentowany, dlatego też jak w poprzednim przypadku zostanie teraz przedstawiony jej dokładny program:

- ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., *Godność człowieka jako najwyższa wartość w ujęciu Kardynała Stefana Wyszyńskiego*,
- dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW, *Rodzina jako kategoria aksjologiczna w myśli Kardynała Stefana Wyszyńskiego*,
- prof. dr hab. Jan Żaryn, *Kardynała Stefana Wyszyńskiego widać narodu*,
- ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, *Chrześcijańska wizja współczesnej Europy w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego*.

Konferencja była połączona z prezentacją książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* pod redakcją ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego. Prezentację prowadziła dr Ewa K. Czackowska.

26 października na kampusie UKSW przy ul. Wójcickiego odbyła się konferencja naukowa „Prymas Stefan Wyszyński w rzeczywistości społeczno-politycznej Polski Ludowej”, zorganizowana przez Instytut Historii WNHS UKSW oraz Instytut Pamięci Narodowej. Program konferencji przedstawiał się następująco:

Panel I. Prowadzenie: ks. prof. dr hab. Waldemar Graczyk, dziekan Wydziału Nauk Historycznych UKSW

- dr hab. Paweł Skibiński, prof. ucz. (UW), *Polskość w refleksji prymasa Stefana Wyszyńskiego*,
- prof. Antoni Dudek (UKSW), *Ewolucja stosunku kierownictwa PZPR do prymasa Stefana Wyszyńskiego*,
- dr hab. Adam Dziurok, prof. ucz. (UKSW, IPN), *Działalność prymasa Stefana Wyszyńskiego w perspektywie aparatu bezpieczeństwa*,
- dr hab. Rafał Łatka (IPN), *Działalność prymasa Stefana Wyszyńskiego na forum Episkopatu Polski*.

Panel II. Prowadzenie: prof. Jan Żaryn (UKSW, Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I. J. Paderewskiego)

- dr hab. Wojciech Kucharski (Ośrodek Pamięć i Przyszłość, Uniwersytet Wrocławski), *Prymas Stefan Wyszyński wobec powojennych relacji polsko-watykańskich*,
- dr Andrzej Grajewski („Gość Niedzielny”), *Prymas Stefan Wyszyński wobec polityki wschodniej papieża Pawła VI*,
- dr hab. Michał Białkowski, prof. ucz. (UMK), *Prymas Stefan Wyszyński a Sobór Watykański II*,
- dr hab. Dominik Zamiatła, prof. ucz. (UKSW), *Prymas Stefan Wyszyński wobec zakonów męskich*.

Panel III. Prowadzenie: dr hab. Adam Dziurok, prof. ucz. (IPN, UKSW)

- ks. prof. dr hab. Józef Marecki (UPJPII), *Prymas Stefan Wyszyński wobec katolików świeckich*,

- prof. dr hab. Wiesław Jan Wysocki (UKSW), *Prymas Stefan Wyszyński wobec opozycji*,
- prof. dr hab. Jan Żaryn (UKSW, IDMN), *Prymas Stefan Wyszyński wobec Polonii*,
- dr hab. Konrad Białecki, prof. ucz. (IPN, UAM), *Prymas Stefan Wyszyński w perspektywie ekumenicznej*.



16 czerwca 2021. Prezentacja książki *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* w Centrum Medialnym Katolickiej Agencji Informacyjnej. Od lewej: dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., dyrektor Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa UKSW, dr Ewa K. Czaczkowska, dyrektor Biura Komunikacji i Promocji UKSW, oraz ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW



10 września 2021. Aula im. Roberta Schumana na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Konferencja zorganizowana przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Sulejówku „Prymas Wyszyński – wychowawca, nauczyciel, mąż stanu”, za mównicą dr hab. Przemysław Czarnek, prof. ucz., minister edukacji i nauki



10 września 2021. Otwarcie wystawy „Wyszyński oczami więźniów” (kampus przy ul. Wójcickiego). Od lewej:
dr hab. Przemysław Czarnek, prof. ucz., minister edukacji i nauki, oraz ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski,
rektor UKSW



10 września 2021. Wystawa „Wyszyński oczami więźniów”. Rektor UKSW ogląda wystawę w asyście Michała Stańczuka, koordynatora wystawy



10 września 2021. Wystawa plakatów z sentencjami kard. Stefana Wyszyńskiego (kampus przy ul. Dewajtis)



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”.

Wykład ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, rektora UKSW



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Dr Ewa K. Czackowska



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Od lewej: ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, oraz Wojciech Murdzek, wiceminister edukacji i nauki



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Studenci z krajów afrykańskich na przerwie kawowej



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Za stołem prezydyjnym od lewej: ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. ucz., prorektor UKSW ds. nauki i współpracy międzynarodowej, oraz kard. Dominik Duka, arcybiskup metropolita praski



11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Prof. dr hab. Wiesław Wysocki



19 października 2021. Ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, otwiera konferencję „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”



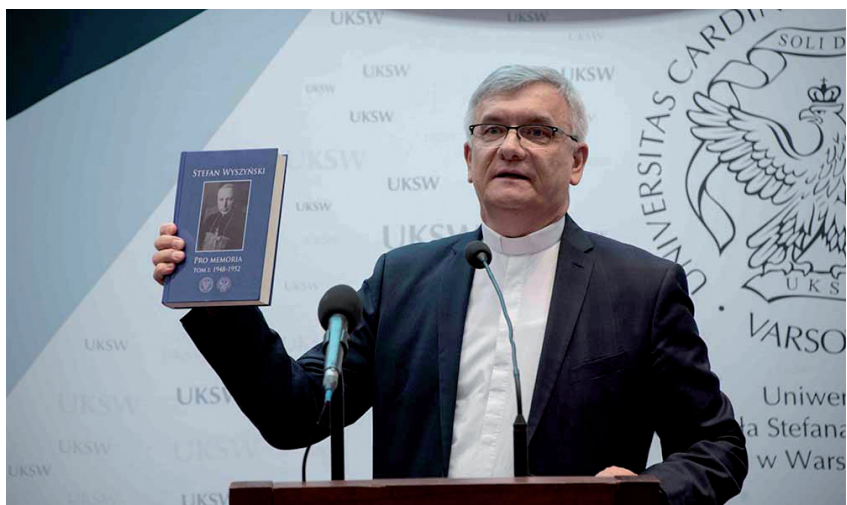
11 września 2021. Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Od lewej: ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., oraz ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski



19 października 2021. Konferencja „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”. Występ artystyczny studentów



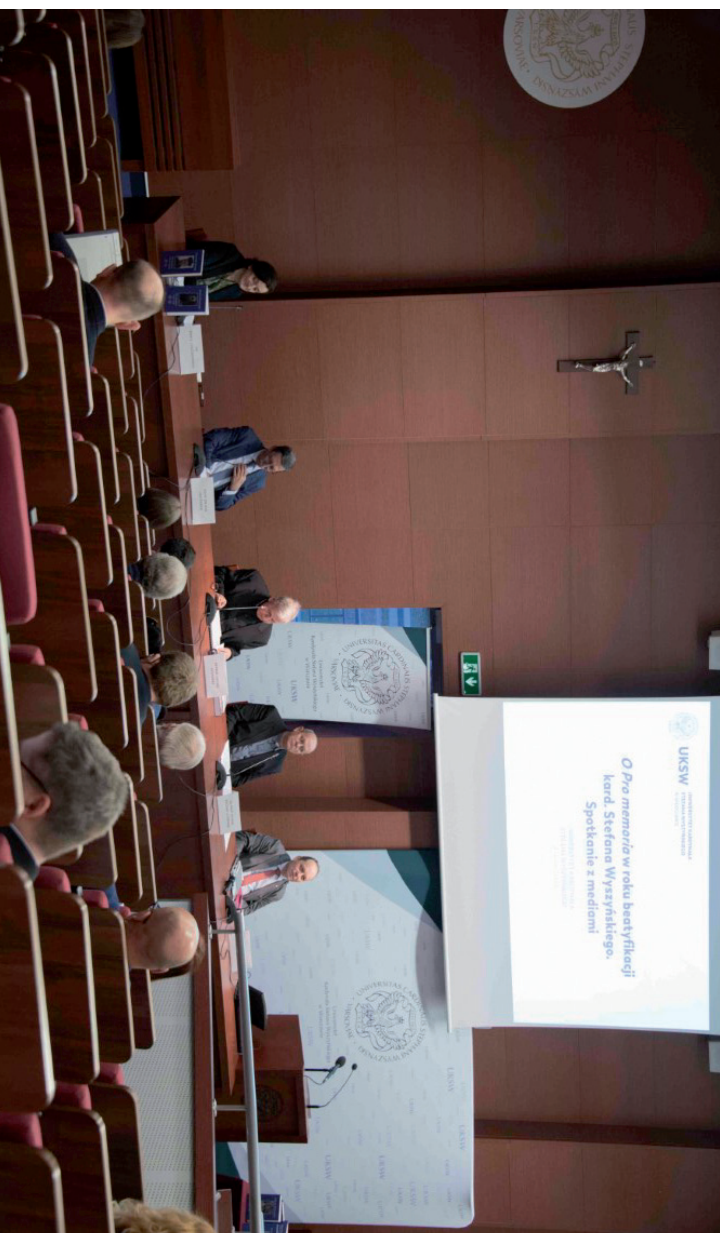
19 października 2021. Konferencja „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”. Uczestnicy panelu. Od lewej: ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki, dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., dr hab. Michał Białkowski, prof. ucz. (UMK), dr hab. Dominika Żukowska-Gardzińska, prof. ucz.



16 listopada 2021. Konferencja „O *Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego”. Przemówienie ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, rektora UKSW, otwierające konferencję



16 listopada 2021. Konferencja „O *Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego”. Prof. dr hab. Jan Żaryn



16 listopada 2021. Konferencja „*O Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego”. Za stołem prezydyalnym od lewej: dr Ewa K. Czackowska, prof. dr hab. Jan Żaryn, bp prof. dr hab. Jan Kopiec, ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski (UAM), dr hab. Paweł Skibiński, prof. ucz. (UW)



16 listopada 2021. Konferencja „O *Pro memoria* w roku beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego”. Za stołem prezydialnym od lewej: dr Ewa K. Czaczkowska, dr Grzegorz Łeszczynski, dr Monika Wiśniewska, dr hab. Michał Białkowski, prof. ucz. (UMK), Anna Rastawicka, dr hab. Paweł Skibiński, prof. ucz. (UW), ks. dr Antoni Poniński

Konkursy i wystawy

Biblioteka UKSW włączyła się w zbliżającą się beatyfikację Prymasa Tysiąclecia, przygotowując wystawę towarzyszącą konferencji „Droga życia i posługi pasterskiej prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego”, która odbyła się 11 marca 2020 roku. Ekspozycja znajdowała się przed Aulą Jana Pawła II przez cały czas trwania wydarzenia. Następnie wystawa została przeniesiona do holu bibliotecznego. Z powodu pandemii oraz przesunięcia terminu uroczystości beatyfikacyjnej wystawę przedłużono do końca 2021 roku, dzięki czemu stała się jednym z elementów obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na Uczelni.

Wystawa prezentowała drogę życia Patrona Uczelni od lat dziecięcych, poprzez wczesne lata kapłaństwa, działalność w czasie okupacji, lata sprawowania posługi biskupiej, walkę z władzami komunistycznymi, czas Wielkiej Nowenny Tysiąclecia, kończąc na aktywności w skali międzynarodowej i momencie jego śmierci. Na wystawę składały się publikacje autorstwa kard. Wyszyńskiego, utwory naukowe pracowników ATK/UKSW dotyczące życia i myśli Księdza Prymasa oraz inne ważne opracowania. Zebrane były również fotografie, ilustracje, cytaty z albumów i książek oraz artykuły z prasy polskiej i zagranicznej, które zeskanowano specjalnie na tę okoliczność w Pracowni Digitalizacyjnej Biblioteki UKSW. Na wystawie znalazły się ponadto materiały z Muzeum Cyfrowego UKSW.

Wszystkie eksponaty umieszczono w gablotach szklanych oraz w antyramach najpierw na ściankach wystawienniczych, a po przeniesieniu wystawy do holu bibliotecznego, na jednej z jego ścian zaraz przy wejściu. Przez cały okres trwania wystawa była chętnie oglądana przez czekających na odbiór książek studentów, doktorantów, pracowników, słuchaczy studiów podyplomowych UKSW oraz zewnętrznych użytkowników Systemu Wypożyczeń Warszawskich.

Biblioteka przygotowała również w katalogu online spisy publikacji autorstwa pracowników ATK/UKSW oraz prace doktorskie i dyplomowe obronione na Uczelni dotyczące Prymasa Tysiąclecia. Spisy te zostały sporządzone w formie publicznych list wyszukiwawczych i udostępnione wszystkim zainteresowanym. Przy współpracy Biura Komunikacji i Promocji UKSW udostępniono je poza tym na stronie głównej Uczelni.

Wystawę oraz listy wyszukiwawcze przygotował zespół Działu Informacji Naukowej i Transferu Wiedzy Biblioteki pod przewodnictwem kierownik Działu p. Agnieszki Uziębło.

Należy również odnotować, że w Czytelni Teologiczno-Kanonicznej Biblioteki znajduje się Kolekcja Prymasowska, składająca się z ponad 200 woluminów. Stanowią ją dzieła autorstwa kard. Wyszyńskiego oraz publikacje dotyczące jego życia i działalności. Jest to stały element Księgozbioru Podręcznego Czytelni, który pozwala odwiedzającym ją użytkownikom na zgłębianie życia i myśli Patrona Uczelni. Najważniejsze dzieła Księdza Prymasa prezentowane są również na stałe w szklanej gablocie w holu bibliotecznym.

W piątek 10 września w Audytorium Maximum UKSW przy ul. Wóycickiego została otwarta wystawa prac uczestników Ogólnopolskiego Konkursu „Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia” przeznaczonego dla osób osadzonych w zakładach karnych. Na konkurs wpłynęło kilkadziesiąt prac od osób przebywających w 20 placówkach karnych. Na wystawie znalazły się obrazy, rysunki, płaskorzeźby oraz rzeźby przedstawiające Prymasa Tysiąclecia, a ponadto listy, wiersze i opowiadania nawiązujące do jego osoby. Pomysłodawcą konkursu była dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz., prorektor UKSW ds. studenckich i kształcenia, a organizatorem konkursu i wystawy Wydział Nauk Pedagogicznych UKSW we współpracy ze Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat”. Funkcję koordynatora konkursu pełnił mgr Michał Stańczuk. Celem konkursu było to, aby więźniowie zapoznali się osobą i nauczaniem kard. Wyszyńskiego oraz by jego myśl inspirowała ich w procesie resocjalizacji. Otwarcia wystawy dokonał rektor UKSW w obecności ministra edukacji i nauki.

10 września w kampusie przy ul. Dewajtis została otwarta wystawa poświęcona kard. Stefanowi Wyszyńskiemu przygotowana przez Biuro Komunikacji i Promocji UKSW. Zaprezentowano na niej plakaty z sentencjami Prymasa Tysiąclecia pochodzącymi z jego homilii, przemówień i listów. Dopelnieniem ekspozycji były także przedmioty liturgiczne przechowywane w Muzeum Uniwersyteckim.

W trakcie Gali Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyło się uroczyste ogłoszenie wyników dwóch konkursów poświęconych prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu. Uczestnikami pierw-

szego z nich byli uczniowie szkół podstawowych na Mazowszu noszących imię Księdza Prymasa. Zadanie konkursowe polegało na wykonaniu pracy plastycznej nt. „Patron szkoły moim oczami”. Do organizatorów konkursu wpłynęło ogółem 180 prac pochodzących z 13 szkół. Komisja konkursowa po dokonaniu oceny prac zdecydowała o przyznaniu następujących nagród i wyróżnień:

W kategorii klas I-III:

- I miejsce: Zuzanna Dębska z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gończycach,
- II miejsce: Maciej Mielnicki z Zespołu Placówek Oświatowych w Kadzidle,
- III miejsce: Maria Kander z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gończycach.

Wyróżnienia otrzymali Jakub Możdżonek z Publicznej Szkoły Podstawowej w Gocławiu oraz Wiktoria Markowska ze Szkoły Podstawowej w Dziewulach.

W kategorii klas IV-VIII:

- I miejsce: Łucja Bogusz z Publicznej Szkoły Podstawowej w Gocławiu,
- II miejsce: Maja Flisek z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gończycach,
- III miejsce: Oliwia Chrzanowska ze Szkoły Podstawowej nr 31 w Warszawie Kobiałce.

Wyróżnienie uzyskały prace: Wiktorii Zadrożnej z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gończycach oraz Szymona Orzoła z Zespołu Placówek Oświatowych w Kadzidle.

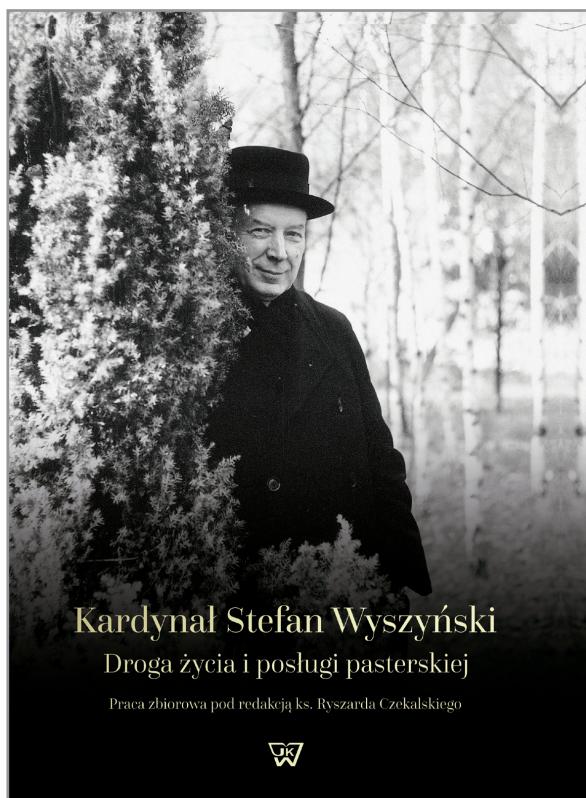
Drugi z konkursów dotyczył znajomości życia i działalności prymasa Wyszyńskiego i został zorganizowany przez Samorząd Studentów UKSW. Wśród studentów, którzy przystąpili do konkursu, najwyższe lokaty zdobyli:

- I miejsce: Mariola Pirek,
- II miejsce: Daniel Śmieciński,
- III miejsce: Marta Czępińska.

Publikacje

Książka *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* opublikowana nakładem Wydawnictwa Naukowego UKSW jest dziełem, do którego powstania przyczyniła się duża grupa specjalistów zajmujących się postacią Prymasa Tysiąclecia. Redaktorem tego liczącego ponad 700 stron opracowania jest ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW. Zespół autorów, którzy podjęli się współpracy przy tym projekcie, liczył ogółem 36 osób. W założeniu publikacja wpisywała się ściśle w obchody Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego i miała służyć ukazaniu aktualnej sytuacji badań nad osobą i dziełem Księdza Prymasa, uwzględniając także nowe jej obszary. Dzięki temu czytelnik zainteresowany tą postacią dysponuje obecnie obszernym materiałem, który w całościowy sposób ją prezentuje. Redaktor książki postarał się, aby poszczególne artykuły wzajemnie się uzupełniały i tworzyły spójny obraz analizowanej postaci. Tym samym opracowanie może być uznane za współczesne kompendium wiedzy o osobie i nauczaniu Prymasa Tysiąclecia.

Całość dzieła została podzielona na następujące działy: „Duszpasterz, teolog, społecznik, publicysta”, „Pasterz i nauczyciel Kościoła”, „Wychowawca narodu, strażnik sprawiedliwości, obrońca człowieka”, „Błogosławiony” i „Varia”. W pierwszym z działów znalazły się artykuły odnoszące się głównie do jego działalności z okresu międzywojennego, kiedy angażował się w działalność



Kardynał Stefan Wyszyński

Droga życia i posługi pasterskiej

Praca zbiorowa pod redakcją ks. Ryszarda Czekalskiego



społeczną oraz dziennikarską. Uzupełnieniem tej perspektywy są artykuły charakteryzujące wpływ kard. Wyszyńskiego na rozwój polskiej teologii oraz nauczania społecznego. Drugi z działów zawiera 11 artykułów, w których została omówiona jego działalność pasterska, poczynając od biskupstwa lubelskiego, a następnie w obydwu metropoliach, gnieźnieńskiej i warszawskiej, którymi kierował od 1948 roku. Poszczególne teksty poświęcono także naj-

ważniejszym obszarom jego aktywności w ramach pełnionej przez niego funkcji Prymasa Polski: kierowaniu pracami Episkopatu Polski, aktywności związanej z udziałem w obradach Soboru Watykańskiego II, trosce o uregulowanie statusu polskich diecezji na Ziemiach Zachodnich czy zaangażowaniu na rzecz Kościoła katolickiego w ZSRR. Z punktu widzenia dziejów UKSW na uwagę zasługuje artykuł przedstawiający Księdza Prymasa jako Wielkiego Kanclerza ATK. W dziale trzecim pojawiły się opracowania przybliżające nauczanie kard. Wyszyńskiego odnoszące się do takich tematów życia społecznego, jak: godność osoby ludzkiej, obrona życia poczętego, rodzina, praca, dobro wspólne, dążenia wolnościowe Polaków czy patriotyzm. Dział zatytułowany „Błogosławiony” został poświęcony refleksji nad świętością Prymasa Tysiąclecia. Zbliżająca się beatyfikacja domagała się, aby również takie ujęcie znalazło się w tej publikacji. Ostatni dział „Varia” otwiera artykuł poświęcony filmowym wizerunkom kard. Wyszyńskiego. Poza tym znalazły się w nim jeszcze dwa artykuły. W pierwszym można zapoznać się z zestawieniem prac dyplomowych, jakie powstały nt. Księdza Prymasa na ATK/UKSW, natomiast w drugim – z zasobami Biblioteki Uniwersyteckiej dotyczącymi jego osoby.

Autorzy uczestniczący w tworzeniu omawianej publikacji reprezentują różne dyscypliny i specjalności naukowe, co jest istotnym walorem książki. W tym gronie znaleźli się historycy, teologowie, socjologowie, politolodzy, kulturoznawcy i pedagodzy. Tak zróżnicowane spektrum analiz naukowych to również dodatkowa wartość opracowania. Dodać należy, że jak dotąd nie było publika-

cji, która w podobny sposób próbowałaby całościowo ująć postać i dzieła kard. Wyszyńskiego. Zwrócił na to uwagę w swojej recenzji wydawniczej ks. prof. dr hab. Marian Zając z KUL: „Struktura pracy jest oryginalna, niespotykana wcześniej w tego typu monografiach wieloautorskich, ponieważ materiał merytoryczny jest ciekawie zaprojektowany przez Redaktora całości. W tym aspekcie praca nie naśladuje istniejących wcześniej publikacji, ale wyznacza pewne nowe trendy na przyszłość. Pochwalam w tym miejscu zamysł redakcyjny polegający na założeniu, że warto ocenić osobę i dzieło z pewnej perspektywy historycznej, ponieważ wtedy taka prezentacja zyskuje na jakości. Cała kompozycja ma coś z nowoczesnego myślenia wydawniczego, ale w klasycznym wnętrzu treści teologicznych. Jest to mocna strona tego dzieła. Kompozycyjny zamysł całości dzieła sprawia, że prowadzi ono czytelnika od ogółu zagadnień strategicznych dla osoby i działalności ks. kard. Stefana Wyszyńskiego do praktycznych aplikacji jego intuicji w wielu przestrzeniach życia współczesnego mu człowieka”.

Książka *Kardynał Stefan Wyszyński arcybiskup gnieźnieński i warszawski. Prymas Polski. W roku beatyfikacji* to następne opracowanie wydane w tym roku przez Wydawnictwo Naukowe UKSW przybliżające sylwetkę Patrona Uczelni. Jej redaktorami są dr Ewa K. Czaczkowska, biografka prymasa Wyszyńskiego, oraz dr Edgar Sukiennik. Zgodnie z zamysłem redaktorskim w publikacji znalazły się opracowania poświęcone osobie kard. Wyszyńskiego w jego roli ordynariusza dwóch kluczowych polskich metro-

KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI

ARCYBISKUP GNIEŹNIEŃSKI I WARSZAWSKI
PRYMAS POLSKI

W roku beatyfikacji



Redakcja naukowa:
Ewa K. Czackowska
Edgar Sukiennik



Warszawa 2021

polii – prymasowskiej ze stolicą w Gnieźnie oraz warszawskiej. Problematyka ta na ogół nie była zbyt szeroko podejmowana w literaturze przedmiotu, stąd publikacja przynajmniej częściowo wypełnia tę lukę.

W skład liczącej 246 stron książki wchodzi 13 artykułów o charakterze głównie historycznym. Zgrupowane one zostały w dwóch

działach. Ich autorami jest grono naukowców, z których większość można określić jako wybitnych znawców problematyki związanej z osobą i działalnością Księdza Prymasa, co stanowi znaczącą wartość tego dzieła. W pierwszym dziale książki znalazło się pięć tekstów nie odnoszących się bezpośrednio do funkcji prymasa Wyszyńskiego jako ordynariusza dwóch metropolii. Tworzą one tło lub wprowadzenie do części drugiej i kreślą jego sylwetkę w perspektywie podjętej przez niego decyzji o przyjęciu nominacji na obydwie stolice oraz trudnych początków prymasostwa. Podobną rolę odgrywają pozostałe teksty tego działu, z których wyłania się jego obraz jako nauczyciela (kaznodziei), dyplomaty i opiekuna wiernych obrządku ormiańskiego. Dział drugi poświęcony został analizie działalności kard. Wyszyńskiego jako arcybiskupa metropolity gnieźnieńskiego oraz warszawskiego. Poszczególni autorzy opracowali następujące zagadnienia: odwoływanie się Księdza Prymasa do swoich stolic arcybiskupich w przepowiadaniu pasterskim, troska o duchowieństwo obu archidiecezji, o odbudowę katedr oraz szerzenie kultu świętych związanych z metropoliami (św. Wojciecha i św. Andrzeja Boboli). Dodatkowy materiał zawarty w tym dziale stanowią opracowania poświęcone relacjom polsko-niemieckim, w których uregulowanie na zasadach przebaczenia i pojednania zaangażował się z dużym poświęceniem Ksiądz Prymas.

W punktu widzenia debaty naukowej nt. kard. Wyszyńskiego niniejsza publikacja stanowi cenny wkład na rzecz jej poszerzenia. Pomimo istnienia już wielu opracowań poświęconych osobie i działalności Prymasa Tysiąclecia wciąż można wskazać obszary

mało znane lub wcale. Potwierdzeniem tego jest ta właśnie książka. Choć ma ona charakter naukowy, jednak może stanowić interesującą lekturę również dla przeciętnego czytelnika.

Prymas – kanclerz – patron. Kardynał Stefan Wyszyński autorstwa bp. prof. dr. hab. Andrzeja F. Dziuby to kolejna obszerna pozycja opublikowana nakładem Wydawnictwa Naukowego UKSW, pozwalająca zagłębić się w historię życia oraz bogactwo myśli Prymasa Tysiąclecia. Autor liczącej 457 stron książki to jeden z najwybitniejszych współczesnych znawców kard. Wyszyńskiego, redaktor kilku edycji jego tekstów źródłowych oraz opracowań poświęconych jego osobie i nauczaniu. Publikacja *Prymas – kanclerz – patron*, opowiadająca o życiu i działalności pasterskiej Księdza Prymasa, łączy w sobie precyzję i uporządkowanie właściwe dla opracowania naukowego z narracją opartą o teksty bohatera książki, często będące fragmentami osobistych notatek lub listów. Wiele uwagi w tym opracowaniu bp Dziuba poświęca relacji kard. Wyszyńskiego z ATK, co stanowi cenny wkład w poznanie dziejów Uczelni. Podkreślenie m.in. tego aspektu publikacji znalazło się we „Słowie wstępnym”, którego autorem jest rektor UKSW ks. prof. dr. hab. R. Czekalski: „Bp prof. dr. hab. Andrzej F. Dziuba, profesor zwyczajny naszego Uniwersytetu, podjął się próby systematyzacji dziejów Akademii Teologii Katolickiej na podstawie spuścizny kard. Stefana Wyszyńskiego. Wykorzystał szeroki materiał z *Pro memoria* oraz innych prymasowskich zapisów, listów i komunikatów, kazań i homilii, korespondencji i rozmów z władza-

Bp Andrzej F. Dziuba

Prymas – kanclerz – patron Kardynał Stefan Wyszyński



mi kościelnymi i państwowymi oraz partyjnymi. Monografia jest efektem bardzo cierplivej, wręcz drobiazgowej pracy Autora. [...] Książka Biskupa Łowickiego zaprasza do jeszcze szerszego poznania osoby i dzieła kard. Stefana Wyszyńskiego, a także interesujących dziejów Kościoła w Polsce i w świecie oraz historii polskiej

XX wieku, która w tych czasach biegła niezwykle wartko. Na kanwie dziejów Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w pełni ujawnia się szerokość serca i umysłu epokowego Pasterza o wielkiej wiedzy i niezłomnej wierze, a więc dalekowzrocznej mądrości zakorzenionej w Mądrości Bożej. Posługa Prymasa Tysiąclecia na rzecz naszej Uczelni, jak ukazuje Autor, to jeden z wyrazów szeroko rozumianej i konsekwentnie realizowanej posługi, znaczonej także uwięzieniem. Co niezwykle wartościowe, dzięki Autorowi po raz kolejny możemy zobaczyć stanowczość Księdza Prymasa w kontaktach z władzami komunistycznymi, roztropność w rozmowach, dużą powściągliwość w ocenie ludzi i w wyrażaniu opinii o innych”.

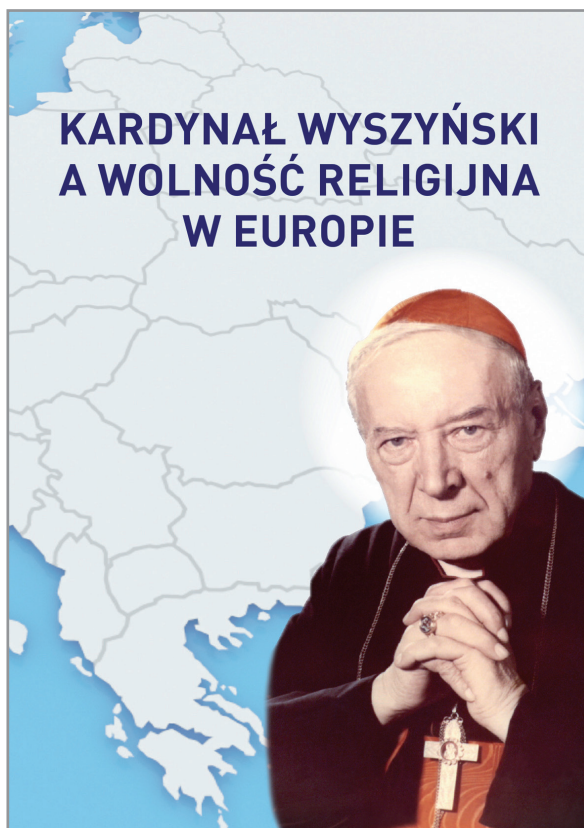
Ks. prof. dr hab. Krzysztof Pawlina zaznaczył w swojej recenzji wydawniczej, że „książkę czyta się z wielkim zainteresowaniem. Może służyć różnym ludziom – pracownikom naukowym, publicystom, zwykłym wiernym – do zapoznania się z wielką postacią Księdza Prymasa. Autor potrafił wydobyć z jego zapisków tę wielkość i ukazać Czytelnikom [...] mają oni możliwość przekonania się, jak w skomplikowanych okolicznościach światło wiary prowadziło Prymasa Tysiąclecia, kształtowało i czyniło owocną jego posługę, jak miłość do Boga rozpalala jego miłość do człowieka i do swego narodu, któremu służył z wielkim oddaniem”.

Dodatkowym walorem tej przygotowanej z głębokim znawstwem i erudycją publikacji jest także dotarcie i zamieszczenie wypowiedzi Księdza Prymasa, które dotąd nie zostały jeszcze opublikowane. Na tym właśnie polega oryginalność tego dzieła nie tylko na poziomie samej koncepcji, co zostało już zasygnalizowane, ale

także treści, co z kolei podnosi jej wartość naukową. Autor opracowania zadbał o stworzenie indeksu osób, który może być bardzo przydatny zarówno dla naukowców, jak i zwykłego czytelnika.

Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie to książka, która została przygotowana w związku konferencją naukową pod tym samym tytułem, która odbyła się w murach UKSW w przeddzień beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia. W skład zespołu redaktorów weszli: ks. prof. dr hab. Jan Przybyłowski (redaktor naukowy), ks. dr hab. Waldemar Cisko, prof. ucz. (redaktor prowadzący) oraz ks. dr Mariusz Boguszewski, dr Marlena Kałużyńska-Tyburska, ks. dr Andrzej Kwaśniewski i ks. dr Rafał Pokrywiński. Książka wydana nakładem Wydawnictwa „Bernardinum” wpisuje się w działalność Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej.

Licząca 364 stron publikacja zawiera trzy działy: „Wolność religijna w wypowiedziach prymasa Stefana Wyszyńskiego”, „Kardynał Wyszyński uczy umiłowania wolności” oraz „Wolność w Europie w myśli kardynała Stefana Wyszyńskiego”. Poprzedza je „Słowo Kazimierza Kardynała Nycza, Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego” oraz „Wstęp” ks. prof. dr. hab. Jana Przybyłowskiego. W pierwszym dziale zostały zaprezentowane teksty źródłowe w postaci 11 przemówień Prymasa Tysiąclecia poświęconych problematyce wolności religijnej. Wyboru tekstów dokonał ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., opatrując je krótkim wprowadzeniem. Zgromadzony materiał pozwala czytelnikowi w łatwy sposób skorzystać z tekstów Prymasa Tysiąclecia i poznać jego



spojrzenie na omawiany temat. W dziale drugim zostało opublikowanych sześć artykułów przybliżających różne aspekty działalności Księdza Prymasa, których wspólnym mianownikiem jest temat wolności. Zaprezentowane w tej części analizy obejmują m.in działania PRL-owskich służb wymierzone w osobę kard. Wyszyńskiego, charakterystykę obchodów milenijnych w diecezji kieleckiej,

a także nauczanie Księdza Prymasa. Ostatni dział publikacji zawiera opracowania prezentujące sytuację wolności religijnej w takich krajach, jak Węgry, Słowacja i Ukraina. Odwołując się do historii i współczesności, autorzy tych artykułów podjęli próbę wskazania powiązań, jakie łączyły te regiony z Polską i nauczaniem prymasa Wyszyńskiego. Ponadto w tym dziale można znaleźć opracowania na temat jego współpracy ze Stolicą Apostolską w kwestiach odnoszących się do krajów bloku wschodniego.

O wartości tej publikacji świadczy sam tytuł. Nie ma wątpliwości, że współcześnie temat wolności religijnej jest bardzo aktualny, nawet jeśli żyjemy w demokratycznym państwie prawa. Istnieje zatem potrzeba refleksji nad jej stanem i zagrożeniami. Niniejsze opracowanie pozwala czytelnikowi wczuć się w myśl Księdza Prymasa na ten temat oraz zapoznać się z jego działaniami na rzecz ochrony wolności religijnej. Na szczególne podkreślenie zasługuje próba ukazania wpływu (bezpośredniego i pośredniego) Prymasa Tysiąclecia na sytuację chrześcijan żyjących na terenie dawnego bloku wschodniego. Dotąd nie było jeszcze opracowania naukowego, które w taki sposób podejmowałoby problematykę wolności religijnej w myśli i działalności kard. Wyszyńskiego. Ponieważ tematyka ta jest zbyt szeroka, aby mogła ją w pełni przedstawić jedna publikacja, dlatego omawiane dzieło powstałe przy Uniwersyteckim Centrum Badań Wolności Religijnej można uznać za rodzaj otwarcia przestrzeni dla dalszej naukowej refleksji.

Publikacją, która także wpisuje się w obchody Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW w Warszawie, jest książka *Kardynał Stefan Wyszyński. Polskie i europejskie drogi do wolności* pod redakcją naukową ks. dr. hab. Waldemara Cisły, prof. ucz. Zespół redaktorów tworzyli: ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., dr Marlena Kałużyńska-Tyburska, ks. dr Andrzej Kwaśniewski i ks. dr Rafał Pokrywiński. Liczące 351 stron dzieło ukazało się w ramach działalności Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej nakładem Wydawnictwa „Bernardinum”.

Główny zamysł opracowania zakładał udokumentowanie międzynarodowej konferencji naukowej „Stefan Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie”. Konferencja ta odbyła się 11 września, w przeddzień beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia. Stanowiła ona bezpośrednie przygotowanie do przeżycia uroczystości wyniesienia do chwały ołtarzy wielkiego Pasterza Kościoła. Patronat nad konferencją objął Prezydent RP Andrzej Duda. Realizując swój cel, redaktorzy publikacji zamieścili w pierwszej części teksty *in extenso* wygłoszone przez poszczególnych prelegentów. W kolejnej części, zatytułowanej „Artykuły naukowe”, znalazło się dziewięć opracowań, będących rozszerzoną wersją materiałów przygotowanych przez prelegentów. Choć może zastanawiać opublikowanie obok siebie dwóch wersji (mówionej i pisanej) tych samych opracowań, jednak dzięki temu czytelnik (zwłaszcza ten, który był uczestnikiem konferencji) może pełniej zapoznać się z jej atmosferą i wypowiedziami dodatkowymi, które nie znalazły się w wersji przygotowanej w formie artykułu. W kolejnej części



pt. „Beatyfikacja kardynała Stefana Wyszyńskiego” znajduje się relacja z tego wydarzenia oraz homilia beatyfikacyjna wygłoszona w Świątyni Opatrzności przez kard. Marcelo Semeraro, prefekta Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Następna część opracowania zawiera wybór pięciu ostatnich przemówień, jakie skierował prymas Wyszyński do społeczności ATK. Można je odczytywać jako

przesłanie testamentalne dla Uczelni, które nie traci swego znaczenia także we współczesności. Ostatni dział książki, pt. „Materiał zdjęciowy”, zawiera bogaty wybór fotografii przypominających postać kard. Wyszyńskiego, a także dokumentujących przebieg konferencji oraz beatyfikacji. Dodać należy, że całość opracowania otwierają: Kalendarium życia bł. S. Wyszyńskiego, List Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Słowo Ministra Wojciecha Murdzka (Ministerstwo Edukacji i Nauki), Słowo Rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego oraz wstęp (ks. dr. Rafała Pokrywińskiego), natomiast zamyka „Zakończenie – Dziedzictwo wolności bł. kard. Stefana Wyszyńskiego i perspektywy kultu” (ks. dr. Andrzeja Kwaśniewskiego).

Publikacja w swej strukturze jest dość zróżnicowana, co także można uznać za jej walor. Zawarte w niej artykuły naukowe będące pokłosiem konferencji naukowej uzupełniają merytorycznie wypowiedzi naukowców, które znalazły się w książce przedkonferencyjnej *Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie* pod red. ks. prof. dr. hab. Jana Przybyłowskiego. Obie te publikacje się dopełniają i dopiero razem ukazują całościowy obraz sytuacji wolności religijnej w tej części Europy, charakteryzując pod tym względem poszczególne kraje naszego regionu. Dla środowiska UKSW interesujące mogą być materiały źródłowe zawierające ostatnie przemówienia Księdza Prymasa do społeczności ATK. Praktyczną pomoc do wykorzystania w pogłębianiu wiedzy o osobie kard. S. Wyszyńskiego może stanowić kalendarium jego życia. Podobnie można ocenić dołączenie do książki opisu samej beaty-

fikacji, a zwłaszcza homilii beatyfikacyjnej, do której z łatwością będzie można sięgnąć. Dzięki takim rozstrzygnięciom redakcyjnym publikacja zainteresuje zarówno badaczy życia i działalności Księdza Prymasa, jak i zwykłych czytelników.

O Patronie w mediach

Od Prymasa możemy się uczyć roztropności

O tym, jak Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego realizuje przesłanie kard. Stefana Wyszyńskiego i czego możemy się od niego uczyć – mówi ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, w wywiadzie z dr Ewą K. Czackowską opublikowanym na stronie naszej Uczelni www.uksw.edu.pl.

Ewa K. Czackowska: Kardynał Kazimierz Nycz, Wielki Kanclerz wydziałów kościelnych UKSW, na posiedzeniu Senatu naszej uczelni wyraził „nadzieję graniczącą z pewnością”, że w tym roku nastąpi beatyfikacja prymasa Stefana Wyszyńskiego, patrona naszego Uniwersytetu. Co to dla nas oznacza?

Ks. prof. Ryszard Czekalski: Dla naszej uczelni to będzie wielkie wydarzenie i święto. Niewiele ośrodków akademickich może poszczycić się patronem, który odegrał tak ważną rolę w historii kraju i Kościoła, a w dodatku został uznany za osobę świętą. Jako Wielki Kanclerz Akademii Teologii Katolickiej kard. Stefan Wyszyński był w czasach PRL gwarantem jej istnienia i autonomii, oczywiście w granicach takich, w jakich było to możliwe w niedemokratycznym ustroju i w tamtym czasie. Od 1999 roku jako Patron naszego Uniwersytetu nieustannie przypomina, co jest naszą misją i jakie wartości leżą u podstaw naszej

Alma Mater. A jest to przede wszystkim poszukiwanie prawdy, poszanowanie godności człowieka, upowszechnianie i promowanie wartości chrześcijańskich w życiu indywidualnym, społecznym, narodowym.

Prymas mówił, że „prawdziwa wiedza musi łączyć się z chrześcijańską dobrocią w służbie człowiekowi”. W tym duchu rozwija się nasza uczelnia i to nie tylko w związku z działalnością najmłodszego wydziału – Collegium Medicum.

– Prymas mówił też, że człowiek uczący się nie może uczyć się na własne konto. On musi się uczyć dla dobra społeczeństwa, aby przynieść mu owoc stokrotny. Wsłuchując się w ten głos naszego Patrona, tworzymy Uniwersytet, który jest z pewnością miejscem otwartym na różnego typu dyskurs naukowy, kulturowy i cywilizacyjny, ale jest też miejscem, w którym pozyskanego dobra nie zakopuje się i nie trzyma dla siebie. Pozyskaną wiedzę i umiejętności przekazujemy innym. Mam na myśli nie tylko studentów i doktorantów, ale całe społeczeństwo, państwo, Kościół. Uniwersytet otwiera się na różnego rodzaju potrzeby społeczne. Aby nie być głosłownym, wspomnę jedynie o ostatnich inicjatywach, takich jak poradnie psychologiczne i psychiatryczne dla dzieci i młodzieży, Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej i, oczywiście, medycyna w szerokim tego słowa znaczeniu. Wciąż powtarzam, że nasz Uniwersytet otwiera się na potrzeby społeczne. Chciałbym, aby tak było i aby ta nasza otwartość nie tylko była zauważalna, ale doceniana na większą skalę niż dotychczas.

Czego jeszcze jako wspólnota akademicka możemy uczyć się od naszego Patrona dzisiaj?

– Kardynał Wyszyński to osobowość niezwykła pod każdym względem. Nazwany został Prymasem Tysiąclecia przecież nie z grzeczności czy dla poklasku. Jego postawa, wiedza, umiejętności i niesamowita roztropność w różnych sytuacjach przynosiła owoce. Kiedy trzeba było, „tupnął nogą” bez względu na konsekwencje osobiste i doraźne korzyści, kiedy trzeba było, szedł pod prąd ówczesnej władzy i czasem ku niezrozumieniu nawet własnego środowiska. Dobro społeczne i dobro każdego człowieka były dla niego priorytetem, choć przy zachowaniu odpowiedniej hierarchii wartości. Podejmowanie działań według takiej hierarchii wartości to jest coś, czego trzeba się uczyć. Rzeczy małe nie mogą przesądzić o wielkich, choć i tych małych bagatelizować nie należy. Ta pierwsza cnota kardynalna, jaką jest roztropność, i to zarówno w myśleniu, jak i działaniu, jest cechą szczególną, której wszyscy musimy się uczyć.

Ksiądz Rektor był współautorem rozpatrywanego w watykańskiej Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych opracowania na temat świętości prymasa Stefana Wyszyńskiego, praktykowania przez niego w sposób heroiczny chrześcijańskich cnót...

– Z tego co wiem, to także i Pani Doktor ma swój udział w pracach przygotowawczych. Zresztą na różnych etapach procesu uczestniczyli różni ludzie, zarówno osoby duchowne, jak i świeckie. To był niesamowity czas i zarazem ogromna odpowie-

działność. Mam na uwadze szczególnie tę „ostatnią prostą” przed złożeniem całej dokumentacji beatyfikacyjnej do Watykanu. Nade wszystko największe i niepodważalne zasługi w tym zakresie ma nasz Wielki Kanclerz kard. Kazimierz Nycz. To on przyczynił się do tzw. przyspieszenia prac. Umiejętnie tak kierował pracami, że efekt finalny został osiągnięty. I chwała mu za to!

Dla mnie prymas jest wzorem przebaczenia wrogom i prześladowcom. Codziennie przez trzy lata uwięzienia zdawał z tego rachunek sumienia. I pisał: „Nie zmuszą mnie niczym, abym ich nienawidził”. To heroizm. W czym zdaniem Księdza Rektora wyrażała się głównie świętość prymasa?

– Gdyby Prymas Tysiąclecia nie był heroiczny, nie byłby błogosławionym. Przygotowując dokumenty beatyfikacyjne, należy przecież wykazać, że kandydat na ołtarze nie tylko był osobą wierzącą i praktykującą, nie tylko posiadał cnoty teologalne, takie jak: wiara, nadzieja i miłość, i nie tylko zachowywał cnoty ludzkie, kardynalne, takie jak: roztropność, sprawiedliwość, męstwo i umiarkowanie, ale nade wszystko należy wykazać, że w praktykowaniu tych wszystkich cnót razem wziętych był heroiczny. Prymas Tysiąclecia taki właśnie był i tego heroizmu winniśmy się od niego uczyć: próbować go wcielać w nasze życie, a nie zatrzymywać się jedynie na jego podziwianiu w tym lub innym zakresie.

Dzięki inicjatywie Księdza Rektora, a następnie Senatu UKSW mamy – uchwalony przez Sejm i Senat – Rok Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Powstało w związku z tym wiele projek-

tów, które mają przybliżyć postać prymasa. Otwieramy właśnie podstronę o naszym Patronie www.wyszynski.uksw.edu.pl. Jak jeszcze jako społeczność akademicka możemy się dobrze przygotować do beatyfikacji?

– Wdzięczni jesteśmy, że obie izby parlamentu podjęły naszą inicjatywę i że rok 2021 został ogłoszony przez Sejm i Senat Rzeczypospolitej rokiem naszego Patrona. Podjęliśmy w związku z tym wiele inicjatyw związanych z obchodami tego roku. Dla naszej wspólnoty uniwersyteckiej to jest szczególny czas, aby na nowo przybliżyć postać Prymasa Tysiąclecia i oddać mu szczególny hołd. Program Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na naszej Uczelni jest już bogaty, aczkolwiek z powodu pandemii musieliśmy go ograniczyć. Wiosną ukaże się monografia, która w sposób wyczerpujący w tekstach znakomitych naukowców ukaże bogactwo życia i nauczania prymasa Stefana Wyszyńskiego. Odbędą się również wykłady otwarte o Patronie. Planowane są dwie konferencje naukowe, a także koncerty. Odbędzie się ponadto prezentacja opracowanych naukowo kilku tomów dziennika prymasa *Pro memoria*, w których wydaniu – całej 27-tomowej serii – uczestniczy nasz Uniwersytet. Szczegółowe informacje i zapowiedzi będą się ukazywały na podstronie o kardynale Wyszyńskim. Zachęcam do jej odwiedzenia.

Czy poznał Ksiądz Rektor prymasa Wyszyńskiego?

– Widzę Go jak przez mgłę jako dziecię. A był to rok 1973. Uczestniczyłem jako jedenastolatek, po raz pierwszy z moją kochaną, już niestety świętej pamięci, Mamą w pieszej pielgrzymce

z Warszawy na Jasną Górę. Prymas witał przed szczytem jasno-górskim pieszą pielgrzymkę. Doskonale pamiętam natomiast Jego śmierć, a potem pogrzeb. Zdawałem wówczas maturę. 29 maja 1981 roku miałem ostatni egzamin – z geografii. A tu nagle w przeddzień słyszymy w radiu, że zmarł Prymas Polski i zapowiedziano, że w telewizji pokażą film o Wyszyńskim. Cały ten dzień i wieczór w moim rodzinnym domu był szczególnie i smutny. Pamiętam, że nie spałem całą noc, bo jednak do tej geografii jakoś musiałem się przygotować. Na szczęście zdałem. A potem był 30 maja 1981 roku. Jak większość z mojego pokolenia bardzo przeżyłem Jego pogrzeb. Trumna stała na placu Zwycięstwa, dzisiaj Piłsudskiego, w Warszawie, przy tym samym krzyżu, przy którym w czerwcu 1979 roku Jan Paweł II odprawił pierwszą na ziemi polskiej Mszę świętą. Byłem pod ogromnym wrażeniem nie tylko dlatego, że Mszę świętą transmitowała reżimowa telewizja, co było wówczas ewenementem. Wiedziałem jedno: odszedł Ktoś naprawdę wielki i wyjątkowy.

Rozmawiała Ewa K. Czackowska

www.uksw.edu.pl

data publikacji: 28 lutego 2021

Mądrze i roztropnie

O życiowych wyborach, szkolnej katechezie i uniwersytecie, któremu patronuje Prymas Tysiąclecia, opowiada ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie, w wywiadzie udzielonym ks. Adamowi Pawlaszczykowi, redaktorowi naczelnemu tygodnika „Gość Niedzielny”.

Ks. Adam Pawlaszczyk: Zdał Ksiądz maturę ustną z geografii?

Ks. prof. Ryszard Czekalski: (*śmiech*) Widzę, że dobrze się ksiądz przygotował...

No bo to ciekawa historia – młodzieniec, przyszły rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, mógł nim nie zostać, bo tej nocy prymas zmarł. Pamięta go Ksiądz?

– Tak, ale jak przez mgłę. Gdy miałem 11 lat, poszedłem z mamą na pielgrzymkę do Częstochowy i tam zobaczyłem go po raz pierwszy. Nie miałem zielonego pojęcia, kto to jest. Z maturą z kolei to było tak, że według starych reguł trzeba ją było zdać z polskiego i z matematyki, a oprócz tego ja wybrałem jeszcze historię i właśnie geografę. Żeby nic mnie nie rozpraszało – starszy brat zamierzał oglądać mecz piłkarski – wymyśliliśmy z mamą, że „zepsujemy” telewizor: wykręciliśmy bezpieczniki i w pole poszły (*śmiech*). Ale tego wieczoru, gdy tylko usłyszeliśmy w radiu, że prymas zmarł, natychmiast trzeba było szukać tych bezpieczników. Puszczono w telewizji film o nim i... to był w moim domu

bardzo smutny wieczór. Ja na drugi dzień ostatni egzamin miałem, tę geografię, a nauka za bardzo mi nie szła...

Tak młody człowiek, maturzysta, miał już wówczas świadomość, kim był zmarły prymas?

– Oczywiście, że nie do końca. Dzisiaj wiem, że cokolwiek byśmy o Wyszyńskim powiedzieli, to i tak będzie za mało. W tamtych czasach wiedziałem jedynie tyle, ile można było usłyszeć w Radiu Wolna Europa pomimo wszystkich szumów i zagłuszenia. Ale wiedziałem na pewno, że odszedł ktoś niezwykle ważny, wybitny człowiek, który odegrał bardzo ważną rolę w tamtych trudnych czasach. Ktoś bardzo istotny dla religii i dla ludzi, których był obrońcą. Miałem świadomość, że potrafił postawić się systemowi, tupnąć nogą, powiedzieć *non possumus*. Że był totalnie bezkompromisowy.

Był już Ksiądz wówczas powołany?

– Powołany?

No, przez Pana Jezusa?

– Nie. Jeszcze trochę to trwało, choć podczas wakacji, po maturze, coś zaczęło we mnie kołatać. Poszedłem na pielgrzymkę warszawską na Jasną Górę. Tam jakby piorun we mnie strzelił myślą, że chyba powinienem zostać księdzem. Moje rodzeństwo – siostra i dwóch braci – przyjechało po mnie do Częstochowy, ale nie chciałem z nimi wracać. Powiedziałem, że jeszcze tu muszę pobyć i pewne sprawy rozstrzygnąć.

I jak Ksiądz rozstrzygnął?

– Wstąpiłem do seminarium w Płocku, ale po raz pierwszy byłem tam... dwa miesiące. Ojciec duchowny, gdy usłyszał, że chcę odejść, nie chciał mnie puścić. Byłem jednak uparty, co on skomentował krótko: ty i tak księdzem zostaniesz. Miałem bardzo mądrą mamę, która nie zabraniała mi iść do seminarium, ale i nie miała problemu z tym, że z niego odchodzę. Nie mogłem się zgłosić na inne studia, bo było już po egzaminach, więc żeby nie wzięli mnie do wojska, mama pomogła mi znaleźć pracę nauczyciela w szkole podstawowej. Uczyłem rosyjskiego, biologii, nauki o środowisku i... przysposobienia obronnego. W następnym roku zdawałem na UMK. Studiowałem biologię i naukę o Ziemi.

To faktycznie dość zawila ta droga do kapłaństwa...

– Już po pierwszym semestrze myśli o kapłaństwie wróciły. Zgłosiłem się znów do płockiego seminarium. Ojciec duchowny, który wcześniej nie chciał mnie puścić, przywitał mnie słowami: „A mówiłem, że ty księdzem zostaniesz!”

„Katecheza komunikacją wiary” – taki jest tytuł Księdza habilitacji. Uważa Ksiądz, że katecheza w szkole jest taką komunikacją?

– To dobre pytanie. Tematem komunikacji zaraziłem się w Paryżu, gdzie dzięki stypendium rządu francuskiego zrobiłem habilitację. Temat komunikacji to dla nas była nowość. Oni zaś mieli już sporo doświadczeń, z których nie do końca skorzystaliśmy,

a szkoda. Po trzydziestu latach katechezy szkolnej coraz bardziej widać, że pewne mechanizmy nie zadziałały. Obecnie nie jestem już tak bardzo osadzony w realiach katechezy szkolnej, ale na początku byłem dyrektorem wydziału katechetycznego kurii. Wtedy katecheza miała być komunikacją wiary. O to walczyliśmy na początku lat dziewięćdziesiątych. Jeździłem na wizytacje i widziałem, z jak wielkim poświęceniem pracowali katecheci. Ale już wtedy, znając doświadczenia francuskie, byłem przekonany, że nie należy pewnych procesów przyspieszać. Zastanawiam się, czy my nie dojrzewamy coraz bardziej do tego, by przyznać, że w szkole katecheza ma być przekazem wiedzy religijnej, a to, co jest związane z wiarą – przygotowanie do sakramentów, wtajemniczenie chrześcijańskie, doświadczanie życia duchowego – powinno się dokonywać przy parafiach. Zastrzegam, że to moja opinia, wynikająca z patrzenia przez pryzmat wielkich miast. Uważam, że nie należy przy tym mieć żadnego kompleksu szkolnej katechezy jako przekazu wiedzy religijnej, bo widać wyraźnie, że młodzi tej wiedzy koniecznie potrzebują.

A co z etyką w szkole? Powinna być obowiązkowa dla tych, którzy nie chodzą na katechezę?

– Oczywiście. Tyle tylko, że trzeba sobie odpowiedzieć najpierw na pytanie, kto etyki ma uczyć. Bo przecież powinien to być ktoś, kto nie tylko etykę studiował, ale ma ją i w sercu, i w rozumie. Wszystko zależy tak naprawdę od ludzi... Na pewno nie jest dobra sytuacja, którą mamy obecnie: można chodzić na katechezę, można chodzić na etykę, a można zrezygnować z obu przedmio-

tów. To jest luka. Prosta rzecz, o której wie chyba każdy – szkoła powinna nie tylko uczyć, ale i wychowywać. Etycznie kształtować młodych ludzi. Wydaje się, że z kształtowania postaw i wychowywania szkoły dzisiaj rezygnują, bo łatwiej jest przekazać wiedzę niż ukształtować człowieka.

Wracając do życiowej historii Księdza Rektora – ma Ksiądz chyba podobne dylematy, skoro zaczął zarządzać tak ważnym uniwersytetem... I to od razu w warunkach pandemii?

– Niebawem rok upłynie od mojego wyboru. To była jedna z najtrudniejszych decyzji w moim życiu. Chyba nawet trudniejsza od tej, czy mam zostać kapłanem, czy nie. Byłem wcześniej prodziekanem, prorektorem, chyba już miałem trochę dosyć administrowania... Tak po ludzku marzyło mi się, że wrócę do nauki, że będę zajmował się tematyką podjętą w habilitacji. No i do tego pandemii koronawirusa, która z jednej strony jest trudną rzeczywistością, z którą usiłujemy się zmierzyć, ale z drugiej wyzwoliła w nas nowe siły, energię, umiejętności. Być może niektóre praktyki, np. konsultacje online, pozostaną również w normalnych warunkach.

Kierowanie uczelnią, której patronuje Prymas Tysiąclecia, musi być... wyzwaniem?

– I jest. Oczywiście, że jest. Nie uważam się za geniusza czy jakąś wybitną postać. Bardzo często za to powtarzam to, co mówiłem, podejmując ten urząd: chciałbym jak najmniej mówić, a jak najwięcej słuchać. Dlatego systematycznie spotykam się z kole-

gium rektorskim. Oczywiście, to ja muszę podejmować decyzje, ale chętnie słucham opinii innych.

A jakim patronem dla uczelni jest kardynał Stefan Wyszyński?

– Myślę, że podsumować jego postać można dwoma określeniami: patron roztropny i mądry.

Co to znaczy dla uniwersytetu?

– Wskazówkę, żeby uniwersytet kierował się roztropnością i mądrością. One są ponadczasowe. Bardzo bym chciał, żeby roztropności i mądrości w murach tego uniwersytetu nigdy nie zabrakło. Przy tym trzeba też zaufać Panu Bogu, bo jesteśmy ludźmi wiary. Owszem, jesteśmy uniwersytetem państwowym i nikt tu nikogo o osobistą wiarę nie pyta. Myślę, że może przyjść taki moment, kiedy rektorem zostanie ktoś, kto nie jest księdzem. Trzeba pamiętać, że uniwersytet ma dwanaście wydziałów, a kościelne są tylko cztery. Wracając do przyszłego błogosławionego, Prymasa Tysiąclecia: cieszę się, że to on jest patronem, bo to była wybitna postać pod każdym względem. I święty człowiek. Tylko go naśladować! Już samo to, że nazywamy go Prymasem Tysiąclecia, wskazuje, że przez tysiąc lat tylko jeden był tak wybitny. I do dzisiaj ma wiele światu i Kościołowi do powiedzenia. Nie jako polityk czy przywódca Kościoła, ale właśnie jako święty. A został świętym nie dlatego, że był prymasem, biskupem, księdzem, lecz dlatego, że heroicznie praktykował cnoty.

Tego heroizmu, roztropności i mądrości też uczelni zapewne potrzeba coraz bardziej, bo i nowe wyzwania się pojawiają, choćby w związku z tym, że uniwersytet jest uczelnią państwową. Niedawno powstał na nim wydział medyczny. Jak niektóre sprawy nauki pogodzić z chrześcijańskim światopoglądem?

– Mamy dwa kierunki medyczne: lekarski i pielęgniarstwo. To nasze oczko w głowie, coś nowego. Faktycznie stanowi to wyzwanie. Uczelnia jest państwowa, a wydział kształci w sferze, w której pojawia się coraz więcej trudnych kwestii, na przykład bioetycznych. Trudno mi sobie wyobrazić na naszej uczelni kogoś, kto kształci przyszłych lekarzy i pielęgniarki, a jest znany z prowadzenia działalności aborcyjnej. Z pewnością tego typu wyzwań z biegiem lat będzie coraz więcej, bo każdy może powiedzieć: uczelnia państwowa nie powinna utożsamiać się z konkretnym światopoglądem, lecz promować przekaz aktualnych osiągnięć nauki, w tym wiedzy medycznej, jak w przypadku tego właśnie wydziału. Ja jednak jestem pewien, że podstawowe założenia powinny być takie, aby przyszły medyk miał podmiotowe podejście do pacjenta; holistyczne, czyli zakładające również dobro jego duchowości.

Na czym polega wyjątkowość UKSW?

– To uczelnia wyjątkowa pod wieloma względami. Jej misja jest nieporównywalna z misją innych uniwersytetów. Oprócz elit dla państwa kształcimy też elity dla Kościoła. Obecność profesorów duchownych ma tu ogromne znaczenie. Oczywiście jest dla mnie, że powinna u nas panować atmosfera chrześcijańskiego du-

cha. I myślę, że taki wzajemny, chrześcijański szacunek tu panuje. Ufam, że młodzież również dostrzega tę wyjątkowość. Ile razy robimy ankietę wśród studentów, zawsze pojawia się ten wątek, że panuje dobra, wręcz rodzinna atmosfera.

Zbliża się nie tylko beatyfikacja patrona UKSW, lecz i święto patronalne uczelni. Jak będziecie świętować?

– Długo się zastanawialiśmy nad tym, w jaki sposób zorganizować to święto. Kiedy w zeszłym roku je odwoływaliśmy, bo przyszła pandemia, statystycznie zarażeń w Polsce było mało. W tym roku chcemy je zorganizować stacjonarnie, choć z zachowaniem wszystkich reguł sanitarnych. Nasze święto przypada 28 maja, czyli w rocznicę narodzin prymasa dla nieba. Będzie uroczysta sesja senatu uczelni, poprosiliśmy ojca profesora Zdzisława Kijasa, relatora procesu beatyfikacyjnego prymasa, o konferencję na temat przyszłego błogosławionego. Będzie też uroczysta Eucharystia w kościele Świętego Krzyża, transmitowana przez radio, na której wygłoszę homilię...

I co będzie w kazaniu?

– Chyba jeszcze za wcześnie, żeby o tym mówić. Chodzę z tym w głowie i myślę. Pewnie oprócz postaci wspaniałego patrona trzeba będzie poruszyć również wątek samego uniwersytetu i nauczania. No i... na końcu z pewnością padnie sakramentalne amen.

Rozmawiał ks. Adam Pawlaszczyk

„Gość Niedzielny” 2021, nr 21 (20 maja)

Rektor UKSW: W centrum nauczania kard. Wyszyńskiego stał człowiek i jego godność

W centrum nauczania kard. Wyszyńskiego stał człowiek – jego osobista godność, prawa, wolności, godne warunki życia i pracy. Marzymy, żeby przyszli medycy, którzy ukończą naszą uczelnię, byli ludźmi, dla których pacjent nie będzie tylko numerem, ale osobą – powiedział Polskiej Agencji Prasowej (PAP) rektor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski.

W piątek 28 maja mija 40. rocznica śmierci Prymasa Tysiąclecia, jednej z największych osób w powojennej historii Polski, którego beatyfikacja odbędzie się 12 września br. w Warszawie.

Z okazji przypadającego 28 maja święta UKSW odbędzie się uroczyste posiedzenie Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w auli im. Schumana. W niedzielę 30 maja zostanie odprawiona o godz. 9.00 msza św. w stołecznej bazylice św. Krzyża.

W ocenie rektora UKSW nauczanie Prymasa Tysiąclecia mimo upływu kilku dekad i zachodzących zmian cywilizacyjnych i politycznych w Polsce i na świecie nie straciło na swojej aktualności.

„Kard. Wyszyński miał tę niezwykłą umiejętność, że dostrzegając zło, umiał patrzeć na konkretne wydarzenia, sytuacje przez pryzmat Ewangelii, która jest niezmienna. Kontekst będzie się zmieniał, ale prawda zostawiona przez Chrystusa wciąż jest ta sama, stąd słowa Prymasa Tysiąclecia oparte na Piśmie Świętym i nauce Kościoła mają charakter ponadczasowy. Odczytywane

w nowej rzeczywistości często nabierają głębi, a nawet można w nich dostrzec nowe treści” – zwrócił uwagę ks. prof. Czekalski.

Zdaniem rektora UKSW warto spojrzeć na nauczanie kard. Wyszyńskiego nie tylko z perspektywy historycznej czy teologicznej, ale także pedagogicznej, socjologicznej, ekonomicznej, politycznej czy prawnej. „To kopalnia wiedzy i wskazówek także na dzisiejsze czasy” – wskazał.

Podkreślił, że w centrum nauczania Prymasa Tysiąclecia stał człowiek – jego osobista godność, prawa, wolności, godne warunki życia i pracy. „Kard. Wyszyński, żyjąc w niezwykle trudnych czasach komunistycznych, walczył o godność człowieka w różnych obszarach. Domagał się m.in. praw podstawowych dla każdego człowieka, żeby miał on pracę, godną pracę” – wskazał rektor UKSW.

„Każdy człowiek ma prawo do życia i jednocześnie z prawem tym łączy się prawo do środków do życia, a środki te zdobywane są poprzez pracę” – uczył prymas Wyszyński. Wskazywał, że jest ona ratunkiem przed „dekadencją i deformacją własnej osoby”. „Jeżeli człowiek pracuje rzetelnie, to w granicach swego etatu powinien zapracować tyle, aby wystarczyło na godne utrzymanie rodziny” – zaznaczył Prymas Tysiąclecia w 1975 r.

Ks. prof. Czekalski zwrócił uwagę, że chociaż dziś mija 40 lat od śmierci kard. Wyszyńskiego, jego apel o szacunek dla człowieka, o godną pracę wciąż pozostaje aktualny. „Patrząc na to, co dziś dzieje się nie tylko w świecie polityki, ale także w życiu społecznym i publicznym, w tym również w Polsce, widać wyraźnie, że godność osoby ludzkiej nie jest szanowana. Ile jest przepychanek,

agresji, wykorzystywania. Tymczasem wskazówki Wyszyńskiego są jednoznaczne” – wskazał rektor.

Zaznaczył, że kard. Wyszyński doskonale także zdawał sobie sprawę z wartości, jaką niesie edukacja. „W związku z tym kładł nacisk na potrzebę kształcenia elit, których Polska w wyniku II wojny światowej została pozbawiona. Uważał, że kraj potrzebuje ludzi mądrych, którzy wiedzą i doświadczeniem będą dzielić się najpierw w najbliższym otoczeniu, a więc w rodzinie, później na polu społecznym, a więc dla dobra państwa, dla dobra całego narodu” – powiedział rektor UKSW.

Zwracając się do młodzieży maturalnej Warszawy, prymas Wyszyński 27 maja 1972 roku zachęcał, aby wybierali kierunki zgodne z predyspozycjami i zamiłowaniem, tłumacząc, że to będzie dawało im nie tylko satysfakcję, ale także rozwijało kreatywność, „dzięki temu człowiek będzie pomnażał kapitał społeczny”. „Zawód sprawia często człowiekowi zawód. Ale gdy patrzeć będziecie na obrany kierunek studiów, a później pracy jako na powołanie, wtedy łatwiej wam będzie przezwyciężyć niejednego kryzys czy rozczarowanie, jakie może powstać w wyniku wykonywanej pracy” – wskazał kard. Wyszyński.

Rektor UKSW zapewnił, że uczelnia mająca za swojego patrona Prymasa Tysiąclecia stawia sobie za priorytet bycie miejscem dialogu. „Obecne czasy naznaczone są wyraźnymi podziałami na różnych płaszczyznach. Wielu ludzi nie umie już spokojnie rozmawiać. W związku z tym bardzo zależy nam, żeby nasza uczelnia była miejscem spokojnej merytorycznej wymiany myśli dla przed-

stawicieli różnych poglądów czy zwolenników różnych opcji politycznych” – zaznaczył ks. prof. Czekalski.

W ocenie rektora UKSW w ostatnich latach na polu naukowym udało się bardzo wiele zrobić, by zgłębić i spopularyzować nauczanie Prymasa Tysiąclecia. „Na naszej uczelni powstało ponad 250 prac dyplomowych – licencjackich, magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych poświęconych dokonaniom kard. Wyszyńskiego” – powiedział rektor uczelni i dodał, że mimo to wciąż jest jeszcze wiele do zrobienia.

Mówiąc o wyzwaniach stojących przed uczelnią, wspomniał o kierunku medycznym. „Chcemy, aby kształcenie na kierunku lekarskim i pielęgniarstwie uwzględniało uniwersalne wartości zawarte w nauczaniu kard. Wyszyńskiego. Marzymy, żeby przyszli medycy, którzy ukończą naszą uczelnię, to byli ludzie, dla których pacjent nie będzie numerem, ale osobą mającą swoją godność” – oświadczył rektor UKSW.

W ramach przygotowań do beatyfikacji powstała m.in. seria audycji Radia UKSW, w których studenci rozmawiają z wykładowcami uczelni o jej patronie. Powstał także cykl filmów wideo poświęconych „ABC Społecznej Krucjaty Miłości prymasa Stefana Wyszyńskiego”. Ujęty w 10 zwięzłych punktów program bywa nazywany prymasowskim dekalogiem bycia dobrym człowiekiem. W każdym z 10 odcinków serii zaproszeni studenci, wykładowcy i absolwenci UKSW rozmawiają na temat danego „żywego” testamentu kard. Wyszyńskiego.

Na UKSW trwają wykłady otwarte (online) poświęcone po-

staci i nauczaniu prymasa Wyszyńskiego. Najbliższy odbędzie 9 czerwca o godz. 17.00. Ks. prof. Józef Łupiński wygłosi wykład *Stefan Wyszyński – harcerz i kapelan powstania warszawskiego*. Jesienią zaś planowane są m.in. koncerty, konkursy, konferencje naukowe poświęcone osobie prymasa. Najważniejsza z nich nosi tytuł „Kardynał Wyszyński – Pasterz Kościoła, Ojciec Narodu, Błogosławiony” i połączona będzie z prezentacją obszernej monografii *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej*, która ukaże się w maju. (PAP)

Autor: Magdalena Gronek

mgw/joz/

data publikacji: 28 maja 2021, 06:03

Błogosławiony prymas Wyszyński jest symbolem nadziei dla świeckich i wzorem dla pasterzy Kościoła – rozmowa z dr Ewą K. Czackowską

– Beatyfikacja Stefana Wyszyńskiego jako prymasa, biskupa i duchownego jest ważnym znakiem na dziś w kontekście problemów, które przeżywa Kościół czy duchowieństwo. Jest symbolem nadziei dla świeckich i wzorem dla pasterzy Kościoła – mówi w po-beatyfikacyjnej rozmowie z Łukaszem Kaczyńskim z Katolickiej Agencji Informacyjnej (KAI) dr Ewa K. Czackowska, autor-

ka trzech książek o Prymasie Tysiąclecia: *Kardynał Wyszyński. Biografia, Prymas Wyszyński. Wiara, nadzieja, miłość* oraz *Będziesz miłował... Krótka historia życia Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski*, przeznaczonej dla dzieci.

Łukasz Kaczyński (KAI): Dlaczego beatyfikacja prymasa Stefana Wyszyńskiego, która odbyła się w zeszłą niedzielę, powinna głęboko odcisnąć się w sercach Polaków?

Dr Ewa K. Czaczkowska: Na pewno była to uroczystość poruszająca. Przede wszystkim z powodu długiego wyczekiwania, nie tyle na zakończenie procesu, co na ogłoszenie beatyfikacji. Była poruszająca przez swoją skromność, przez małą, z powodu ograniczeń, liczbę osób, które w niej uczestniczyły. Zupełnie odwrotnie niż za życia prymasa Wyszyńskiego, gdy na uroczystości z jego udziałem przyjeżdżało kilkadziesiąt, a nawet kilkaset tysięcy osób. Osobiście mam nadzieję, że beatyfikacja, a właściwie przygotowania do niej, odcisną się najmocniej w umysłach Polaków, głównie tych, którzy urodzili się po 1989 r. Ufam, że wiele osób dowiedziało się, co zawdzięczamy prymasowi Wyszyńskiemu jako Kościół i jako naród polski. A zawdzięczamy mu wiele, bo po pierwsze, odzyskanie wolności poprzez duchowe przygotowanie Polaków do zrywu solidarnościowego w 1980 r. Zawdzięczamy mu obronę wiary i Kościoła przed antykatolicką i antykościelną polityką władz komunistycznych. Zawdzięczamy też uchronienie polskiej tożsamości i ducha przed sowietyzacją, a także wybór Jana Pawła II. Karol Wojtyła został papieżem, bo był mocarzem ducha i in-

telektu, ale Kościół powszechny nie poznałby go, gdyby nie siła i żywotność polskiego Kościoła, co było efektem prymasostwa kard. Wyszyńskiego.

Beatyfikacja Stefana Wyszyńskiego jako prymasa, biskupa i duchownego jest również ważnym znakiem na dziś w kontekście problemów, które przeżywa Kościół czy duchowieństwo. Jest symbolem nadziei dla świeckich i wzorem dla pasterzy Kościoła. I w tym też znaczeniu rola prymasa Wyszyńskiego się nie kończy. Błogosławiony prymas Wyszyński może nas nadal prowadzić.

Czy jego nauczanie nadal pozostaje aktualne?

– Oczywiście, choć zapewne z racji zmiany sytuacji społeczno-politycznej i warunków życia nie całe nauczanie prymasa można przenieść do dzisiejszego świata w proporcji 1:1. Ale zapewne jego większość jest aktualna. Podstawowe pytania i dylematy człowieka pozostają bowiem niezmiennie, niezależnie od kontekstu historycznego – pytania o życie i śmierć, o wiarę, miłość, prawdę. Prymas udzielał odpowiedzi na nie, czerpiąc z najważniejszego źródła, czyli Ewangelii. Uczył i nadal uczy Polaków przede wszystkim szacunku dla godności człowieka, która nadana mu przez Boga jest źródłem jego praw i dlatego żaden system polityczny pozbawić go ich nie może. Nauczanie prymasa było wielką szkołą chrześcijańskiego, ale i obywatelskiego myślenia. Prymas w nauce społecznej, której był znawcą i którą rozwijał, szukał odpowiedzi na wszystkie inne dylematy dotyczące rozwiązywania konkretnych ludzkich problemów w rzeczywistości PRL.

Czym Prymas Tysiąclecia zaskakuje współczesnych?

– Mnie zaskakuje nauczaniem na temat pracy i miejsca kobiet w Kościele. Według prymasa praca wykonywana zgodnie z powołaniem, czyli w zgodzie z wolą Boga oraz z miłości do Boga i bliźniego, ma nie tylko ogromną wartość w rozwoju moralnym i duchowym człowieka, ale może mieć charakter zbawczy. Może niejako zadośćuczynić za winy człowieka. Takiego myślenia o sensie pracy, która dzisiaj zbyt często postrzegana jest wyłącznie jako źródło zaspokojenia rozbudowanych potrzeb materialnych, bardzo nam potrzeba. Kardynał Wyszyński siedł dalej niż św. Benedykt, który głosił: *ora et labora*, czyli módl się i pracuj. Prymas mówił: „Módl się pracą”.

Prymas jest też wciąż nowatorski w myśleniu o miejscu kobiet w Kościele. On nie tylko uznawał ważną rolę kobiet w pracy apostołskiej, ale korzystał z ich duszpasterskich pomysłów, zapraszał do różnych kościelnych gremiów, promował je, w czym zapewne dziś doskonale wpisywałby się w pontyfikat papieża Franciszka. Oczywiście, kard. Wyszyński podkreślał rolę kobiety jako matki, ale uznawał też aspiracje społeczne kobiet, co więcej, mówił, że musi je uznać Kościół. I działał się to jeszcze przed Soborem Watykańskim II. Sam pełen szacunku dla kobiet, uczył go księży, krytykował protekcjonalizm w podejściu do kobiet, przypominał o osobowej równości kobiet i mężczyzn. Mówił, że nie chodzi o to, by Kościół feminizować, ale wskazywał, że nikt nie ma prawa go całkowicie maskulinizować. Ten postulat jest wciąż aktualny.

Wielu mówi, że najistotniejszym przekazem prymasa Stefana Wyszyńskiego dla potomnych jest przebaczenie. To prawda?

– Podzielam tę opinię. Bez przebaczenia nie da się żyć w żadnej relacji – w rodzinie, w pracy, w życiu społecznym i politycznym. I tego nam dziś bardzo brakuje, szczególnie w życiu publicznym. Przebaczenie jest nie tylko wyrazem miłości wobec innych, ale też, jak mówił prymas Wyszyński, wobec samego siebie. Jest kluczem do przywrócenia wolności samemu sobie. Prymas doskonale wiedział, o czym mówi, bo on naprawdę miał komu i za co przebaczać. Mamy tu dwa wielkie wątki. Jeden ma początek w czasie wojny, a zwłaszcza Powstania Warszawskiego, i kończy się Listem biskupów polskich do niemieckich, który nota bene nie doczekał się wówczas godnej, to znaczy chrześcijańskiej odpowiedzi ze strony biskupów niemieckich, czym prymas był mocno rozczarowany. I drugi wielki wątek to przebaczenie funkcjonariuszom partyjno-państwowym w PRL. Wprost heroicznym doświadczeniem było przebaczenie każdego dnia, przez trzy lata internowania tym, którzy zdecydowali o uwięzieniu prymasa, i tym funkcjonariuszom UB, którzy go dzień i noc pilnowali. Ale prymas przebaczał także innym – świeckim i duchownym, którzy na niego donosili, przebaczył biskupom, którzy po jego aresztowaniu zgodzili się na dystansującą od prymasa deklarację lojalności wobec rządu. „Nie ma takiej krzywdy, której nie można by przebaczyć” – mówił prymas i dawał tego przykład wiernym. Na zakończenie

Wielkiej Nowenny, która była swoistym rachunkiem sumienia narodu przed milenium chrztu Polski, powiedział, że byłby złym pasterzem, gdyby żądał od innych miłości i przebaczenia wrogom, a sam do tego się nie stosował. On przebaczał i modlił się za tych, którzy źle mu czynili.

W homilii wygłoszonej podczas zesłonedzielnej beatyfikacji wysłannik papieża Franciszka, kard. Marcello Semeraro, wskazał, że nawet w najtrudniejszych czasach komunizmu i internowania Prymasowi Tysiąclecia zawsze towarzyszyły słowa „Będziesz miłował”. Jak to rozumieć?

– Miłość to chrześcijańska odpowiedź na zło. Na doznaną krzywdę, niesprawiedliwość czy cierpienie. Na zło, którego sprawcą jest człowiek indywidualny i na zło systemowe, a takim był hitleryzm i komunizm, których skutków doświadczył w swym życiu prymas Wyszyński. „Będziesz miłował” – te słowa ks. Wyszyński przeczytał na nadpalonej kartce, którą wiatr przyniósł z płonącej, powstańczej Warszawy. I uznał za testament stolicy: miłość jako odpowiedź na erupcję zła, którą w najwyższym stopniu była wojna, ale także czasy komunizmu, który władzę oparł na nienawiści klas. A prymas Wyszyński mówił: „Nienawiść można pokonać tylko miłością”. „Będziesz miłował” – to był program życia prymasa i droga jego świętości.

Prymas Tysiąclecia był człowiekiem maryjnym. Czego jego ufność Maryi uczy człowieka w dzisiejszym świecie?

– Kardynał Wyszyński mówił, że nie wystarczy w Boga wierzyć, trzeba Bogu zawierzyć. On zawierzył się Bogu Ojcu przez Maryję. Jego duchowość maryjna rosła w czasie, tym silniej, im droga jego kapłańskiego powołania stawała się trudniejsza, aż po akt osobistego oddania się Maryi w niewolę miłości w czasie internowania. Zapewne z racji przemian kulturowych i często złego rozumienia istoty wolności, akt duchowego oddania się w niewolę miłości jest dzisiaj większym wyzwaniem niż jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Maryjność jest częścią duchowego testamentu błogosławionego prymasa, wskazówką, by trwać przy Maryi. To jest światło na naszą drogę w przyszłość, tak jak dla prymasa Wyszyńskiego były słowa umierającego kard. Hlonda, który mówił, że zwycięstwo, gdy przyjdzie, będzie zwycięstwem Maryi. Te słowa były dla prymasa Wyszyńskiego światłem, które nie pozwoliło zbłądzić w drodze. Jego droga życia pokazuje – i to jest też dla nas wskazówka – że maryjność to nie jest uczuciowość, ale życie cnotami Maryi i wierne podążanie za Chrystusem, za cenę krzyża. Prymas pod koniec życia mówił, że jego życie było drogą Wielkiego Piątku, drogą krzyża, ale jednocześnie widział owoce tej drogi, czyli zawierzenia siebie, Kościoła i Polski Maryi – najpierw w wyborze Jana Pawła II, a następnie w jego pierwszej pielgrzymce do Polski. Owocem zaś zawierzenia w życiu indywidualnym prymasa jest, oczywiście, jego niedawna beatyfikacja.

Pojawiają się głosy, że prymas Stefan Wyszyński jest dla kolejnych pokoleń coraz bardziej odległy. Jak to zmienić?

– Trzeba pokazywać Stefana Wyszyńskiego nie jako postać pomnikową czy herosa, ale jako człowieka, którego świętość wyrażała się w codziennych zmaganiach i wyzwaniach. Pokazywać prymasa nie jako postać oderwaną od rzeczywistości, bo takim nie był, ale człowieka, który dobrze znał problemy ludzi, w tym robotników, który doświadczył cierpienia, samotności, choroby, biedy, a nawet głodu. Trzeba pokazywać, w jaki sposób wiara integrowała jego życie wewnętrzne i zewnętrzne, sprawiając, że nie było w jego życiu fałszu, ale spójność, czystość serca i myśli. Trzeba wreszcie przekładać jego nauczanie na język bardziej współczesny, stosować nowoczesne środki wyrazu, takie, jakie trafiają dziś zwłaszcza do młodych ludzi.

Bardzo cieszy, że ukazują się książki, teksty źródłowe i powstało muzeum – to wszystko jest ważne. Ale myślę, że potrzeba produkcji filmowych, nie tylko dokumentalnych, których jest stosunkowo dużo. Niedawno była premiera drugiej fabuły o Wyszyńskim, ale oba filmy obejmują jedynie fragmenty jego życia. Brakuje natomiast filmu fabularnego ukazującego całe życie prymasa. A jest ono doskonałym scenariuszem na film akcji. Ufam, że taki jeszcze powstanie.

Rozmawiał Łukasz Kaczyński/Kraków

data publikacji: 18 września 2021, 10:47

Rok we wspomnieniach

Ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz Przybyłowski

Zaprzyjaźnić się z bł. kard. Stefanem Wyszyńskim...

...może każdy Polak. Prymas Tysiąclecia stał się bowiem Przewodnikiem Narodu Polskiego na zawsze; i nie chodzi o to, aby znać tylko jego życiorys albo rozumieć Jego nauczanie, czy sławić jego dzieła – bł. Stefan Wyszyński jest prawdziwym prorokiem dla Narodu Polskiego, bo łączył w swojej osobie człowieczeństwo, polskość i chrześcijaństwo.

Uchwałą Sejmu i Senatu RP kard. Stefan Wyszyński został patronem 2021 roku. Dla wspólnoty Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie to był „rok święty”. Patron Uniwersytetu tego roku został bowiem wyniesiony na ołtarze i od dnia 12 września jest jego błogosławionym Orędownikiem.

Dla mnie osobiście „historia” Prymasa Tysiąclecia zaczęła się we Włocławku. Od momentu, gdy w 1977 roku stałem się alumnem Wyższego Seminarium Duchownego, zacząłem poznawać „miejsce”, w którym przygotowywał się do kapłaństwa przyszły Prymas. Po przyjęciu święceń kapłańskich w katedrze włocławskiej dalej był związany z Seminarium, gdzie był profesorem prawa kanonicznego i socjologii.

Dzisiaj, z perspektywy 37 lat mojego kapłaństwa, mogę wyznać, że moją „przyjaźń” z kard. Wyszyńskim mogę właściwie zro-

zumieć tylko w perspektywie wiary i planów Bożej Opatrzności. Oto bowiem ja, kapłan diecezji włocławskiej, pracownik naukowo-dydaktyczny w UKSW i w Uniwersyteckim Centrum Badań Wolności Religijnej UKSW w Warszawie inspirowałem, koordynowałem przygotowania i byłem odpowiedzialny za międzynarodowe sympozjum poświęcone polskim i europejskim drogom do wolności w nauczaniu i działalności kard. Stefana Wyszyńskiego. Odbyło się ono dnia 11 października 2021 roku w przeddzień beatyfikacji Kardynała.

W WSD we Włocławku spotkałem bardzo wielu ludzi, którzy dobrze znali ks. Wyszyńskiego, a nawet byli z nim zaprzyjaźnieni. Wtedy mogłem tylko „nasiąkać” wspomnieniami i opowieściami świadków minionych czasów. To była dla mnie już historia. W roku 2021 sam zostałem włączony w historię, która w teologii pastoralnej ma wymiar eklezjalny. W takim kontekście umieścić bowiem Jan Paweł II teologię pastoralną (praktyczną), która jest nauką refleksją o codziennym wzrastaniu Kościoła, w mocy Ducha Świętego, w kontekście historii. Ma ona status pełnoprawnej dyscypliny teologicznej, ponieważ czerpie z wiary zasady i kryteria działalności duszpasterskiej Kościoła w historii; a wśród tych zasad i kryteriów szczególnie ważne miejsce zajmuje ewangeliczne rozeznanie sytuacji społeczno-kulturalnej i kościelnej, w której prowadzona jest działalność duszpasterska¹. Mogłbym więc dzisiaj powiedzieć: dzięki włocławskiej „przyjaźni” z ks. Wyszyńskim

¹ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis*, 57.

trafiłem na UKSW w Warszawie, aby dać świadectwo, albo raczej włączyć się do grona czcicieli i promotorów kultu już bł. Stefana Wyszyńskiego i tworzyć „historię”.

Dzisiaj widzę też jeszcze jeden dowód działania Bożej Opatrzności, tym razem już ściśle związany z UKSW. Kiedy powstawała książka po wspomnianym wyżej sympozjum, w przeddzień beatyfikacji poprosiłem ks. Rafała Bednarczyka, profesora na Wydziale Teologicznym UKSW, dyrektora Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, doskonałego znawcę spuścizny kard. Wyszyńskiego o zebranie dostępnych tekstów z wystąpień Wielkiego Kanclerza na Akademii Teologii Katolickiej. Nie będę przytaczał żadnego fragmentu z tych przemówień. Mogę tylko stwierdzić: powinna to być lektura obowiązkowa dla tych, którzy należąc do wspólnoty UKSW, czują się uczniami, ale też spadkobiercami dziedzictwa Prymasa Tysiąclecia i chcą na tym etosie wspólnie budować przyszłość tej Uczelni.

Historia, o której wspomniałem przy nawiązaniu do teologii pastoralnej powyżej, tworzy się również dzisiaj, na naszych oczach. W jaki sposób uniknąć jedynie roli biernego obserwatora historii, a za to w pełni stać się jej twórcą, a przynajmniej aktywnym jej uczestnikiem, tego można się nauczyć od bł. Stefana Wyszyńskiego. Bardzo dobrą lekcją był jego stosunek do Jana Pawła II.

Kiedy żył i prorokował, z uwagą i szacunkiem słuchali go rodacy, „dzieci Boże” – jak ich nazywał. Kiedy spośród Polaków został powołany na Stolicę Piotrową kard. Karol Wojtyła, to pro-

roctwo bł. Stefana wpisywało się także w misję św. Jana Pawła II, który był dla niego „Człowiekiem danym od Boga”. Dlatego upominał: „Trzeba o tym zawsze pamiętać, ilekroć mówimy o Głowie Kościoła Chrystusowego. Zwłaszcza w przededniu przyjazdu Ojca Świętego do Polski, jeśli chcemy być prawdziwi, musimy uchronić się od wszystkiego, co ma posmak czysto polityczny, moralno-społeczny czy socjologiczny. Pamiętajmy, że Papież przyjeżdża do nas świadom, że jest postawiony – jak jego Nauczyciel – «na znak, któremu sprzeciwiać się będą». Jedni podźwigną się przezeń, inni nie zrozumieją sensu jego obecności w dziejach Kościoła, potkną się o ten kamień węgielny Bożego budowania i nie dostrzegą prawdy. A przecież tak bardzo idzie o to, aby w prawdzie i miłości mówić o Człowieku, który z żywą, niemal dziecięcą wiarą powiedział: «Wybór przyjmuję»”².

Taka jest misja proroka w narodzie – jednych będzie gorszył, innych nudził, jeszcze innych rozsierdzi, ale dla tych, którzy przyjmą go jako „rzecznika Boga” (św. Augustyn) i uznają w jego słowie prawdę Bożą, będzie przewodnikiem na drodze ziemskiego życia.

Kard. Wyszyński miał świadomość, że to nie prorok ma zmieniać rzeczywistość i wpływać na bieg wydarzeń, ale każdy człowiek, idąc z głosem proroka, ma spełniać swoje powołanie i przekazywać proroctwo następnym pokoleniom. Kard. Wyszyński

² S. Wyszyński, *Człowiek dany od Boga. Słowo na sesji poświęconej papieżowi Janowi Pawłowi II*, Warszawa, Akademia Teologii Katolickiej, 2 kwietnia 1979, w: *Kardynał Stefan Wyszyński. Polskie i europejskie drogi do wolności*, red. W. Cisko, Pelplin 2021, s. 281-282.

tak o tym nauczał: „Wybitny pisarz rosyjski w swoim pięknym modlitewnym wierszu powiedział: «Na szczycie sławy, gdy jeszcze można by tak wiele uczynić i wiele nowych światła ludziom odsłonić, dostrzegłem, że nie wszystko mogę wykonać. Jeśli tego nie wykonam, widocznie Bóg przeznaczył to do wypełnienia innym...». Najwybitniejsi nawet ludzie nigdy nie mogą uważać, że są niezastąpieni i że wraz z ich odejściem niejako kończą się dzieje. Każdy z nas w swoim życiu i trudzie jest tylko stopniem na wyższy poziom pracy i życia wspólnoty, która nie umiera. Ludzie odchodzą, wspólnoty trwają. W życiu narodów umierają pokolenia, przychodzą następne. Do nas należy tak się zachować, abyśmy pokoleniom nadchodzącym nie utrudnili zadania, które do nich należy, które oni mają podjąć i wykonać. Musimy mieć świadomość, że wszystkiego nie wykonamy i że na pewno naród – jako siła społeczna, czy Kościół – jako rodzina Boża, mają większą trwałość aniżeli różne formy instytucjonalne, które dziś dochodzą do głosu”³.

Kardynał uczył się polskości w swoim rodzinnym domu: „Byłem dzieckiem wychowanym na 24 obrazach z historii Polski. Była to jedyna książka dla dzieci w mojej nadbużańskiej wiosce [...]. Ojciec mój, w długie ciemne wieczory, gdy już nie było obawy, że przyjdzie ktoś obcy, wyciągał tę książkę z ukrycia i uczył mnie na niej historii Polski [...]. Pamiętam, że jako małe dziecko, razem śpiewaliśmy w mojej rodzinnej wsi w zimowe wieczory, gdy

³ Tamże, s. 283.

już Kozacy nie latali z Małkini do Nurca. Śpiewaliśmy wówczas: «Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej, do Ciebie, Panie, bije ten głos»⁴.

Kolejna, bolesna lekcja polskości to czas wojny, a zwłaszcza bohaterski zryw powstańców warszawskich, których męczeństwo trwało 63 dni. Kiedy wybuchło Powstanie Warszawskie, część młodzieży znajdującej w Laskach otrzymała przydział wojskowy, ale dziewczęta z Ósemki nie otrzymały wezwań imiennych. Z prośbą o radę zwróciły się do ks. Wyszyńskiego. Ksiądz Profesor nie odpowiedział im od razu, poprosił o czas do namysłu. Na drugi dzień powiedział krótko: „Ja na waszym miejscu bym poszedł, tam giną ludzie. Wy nie strzelacie, jesteście po to, żeby nieść życie. Tam najbardziej potrzebna będzie modlitwa”⁵.

W 2022 roku, po 78 latach od tego wydarzenia, nastąpiła agresja Rosji na niepodległy kraj – Ukrainę, na wolny i dumny naród ukraiński. Ukraińcy nie mieli wątpliwości, jak należy zachować się wobec agresora – chwycili za broń, aby stanąć w obronie swojej ojczyzny i tak rozpoczęło się liczenie dni męczeńskich bohaterskich obrońców Ukrainy.

A jak w tej sytuacji mają się zachować narody sąsiadujące z Ukrainą? Trzeba iść na pomoc wszystkim, którzy nie mogą

⁴ Tenże, „...a Ja wam powiadam...”. Podczas wizytacji parafii pw. św. Stanisława Kostki, Warszawa, 21 września 1979, w: Archiwum Instytutu Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie, Kazania i przemówienia autoryzowane, t. 63, s. 78-79, mps.

⁵ M. Okońska, *Ks. prof. Stefan Wyszyński w Powstaniu Warszawskim*, <https://www.niedziela.pl/artukul/74954/nd/Ks-prof-Stefan-Wyszynski-w-Powstaniu> (dostęp: 10 marca 2022).

„strzelać”, ale chcą chronić swój naród, ratując ich najsłabszych obywateli: kobiety, matki, dzieci i młodzież, osoby chore i w podeszłym wieku. Na prawdziwej wojnie nie tylko walczą i giną jej obrońcy, żołnierze i „terytorialsi”, zwyczajni „cywile”, ale biorą w niej udział również ci, którzy ratują życie innym: służba medyczna, pracownicy socjalni, a przede wszystkim wolontariusze. Oni nie strzelają, gdyż są po to, aby nieść życie, opiekować się potrzebującymi, wypraszać w modlitwie Bożą opiekę nad najsłabszymi. W czasie tej strasznej wojny to w narodzie polskim napadnięci zbrojnie Ukraińcy odnaleźli swoich najbliższych, swoich przyjaciół, a w naszej ojczyźnie bezpieczny azyl dla bezbronnych uchodźców wojennych.

W tej wojnie ma również udział młode pokolenie Polaków, którzy jako wolontariusze udzielający pomocy uchodźcom ukraińskim uczą się jednocześnie prawdziwej miłości do własnej Ojczyzny. Do nich można więc odnieść słowa kard. Wyszyńskiego: „Młodzieży! Czy chcesz Polski bez wiary w Boga i ludzi, a więc bez ideałów i wzlotów, bez zdolności do poświęcenia i ofiar? Nawet na froncie w obliczu wroga trzeba w coś wierzyć, aby być zdolnym do bohaterstwa. Ale wiara i poświęcenie są potrzebne nie tylko na froncie wojennym, lecz także na froncie pracy, obowiązku, zawodu, nauki, codziennego trudu i wysiłku. Wszędzie jest potrzebna wiara żywych ludzi w żywego Boga. Drodzy moi, ja tylko was pytam. Nie czynię wymówek. Nie oskarżam, ja tylko pytam, jakiej chcecie Polski. W rachunku sumienia można i trzeba postawić sobie takie pytanie. A jaki jest stosunek do oto-

czenia? Czy ono cię obchodzi? Otoczenie to przecież Naród, to Polska!”⁶

Człowieczeństwa uczył się kard. Stefan Wyszyński w Kościele, który pragnie, aby o każdym można było powiedzieć: oto człowiek. Kardynał uważał, że wszyscy Polacy – dzieci, młodzież, rodzice, kapłani, biskupi – powinni pragnąć jednego, aby o każdym można było powiedzieć: oto człowiek. W tym zawiera się cała polityka Kościoła, aby w rodzinie, narodzie i państwie kształtował się człowiek, o którym, nawet gdyby został sponiewierany, można było jeszcze powiedzieć jak o Ubiczowanym Chrystusie: „Oto Człowiek”. Dla nowego tysiąclecia, dla naszych czasów trzeba więc wołać właśnie o takiego człowieka dla Polski, dla Europy, dla świata⁷.

Człowieczeństwo Prymasa Tysiąclecia zaczęło wydawać owoc podczas zrywu polskich robotników, których połączyła solidarność. Ksiądz Prymas prosił wtedy, aby „Solidarność” zaczęła „tworzyć «nowych ludzi plemię», takich, którzy będą się zarządzili duchem chrześcijańskim, duchem miłości Bożej w poczuciu i zrozumieniu wysokiej godności każdego człowieka. Wtedy Ojczyzna nasza przybierze inny wyraz”⁸.

⁶ S. Wyszyński, *Jakiej chcecie Polski! Do młodzieży akademickiej w Warszawie*, Warszawa, 22 marca 1972, w: tenże, *Nauczanie społeczne 1946-1981*, Warszawa 1990, s. 488-493.

⁷ Zob. tenże, *Wołamy „o nowych ludzi plemię”, dla stolicy i dla Polski. Przemówienie do młodzieży*, Warszawa, 26 czerwca 1966, w: tenże, *Na szlaku Tysiąclecia*, Warszawa 1996.

⁸ Tenże, *Walka nie może rozpałać się w nieskończoność. Homilia do zgromadzonych delegatów „Solidarności” z Gdyni*, 22 lutego 1981, „Wielkopolski Kurier Wnet” 2020, nr 73, s. 17.

Chrześcijaństwo w życiu bł. Stefana Wyszyńskiego to miłość, o której tak mówił: „Ciągłe was pouczam, że ten zwycięża, choćby był powalony i zdeptany – kto miłuje, a nie ten, który w nienawiści depce. Ten ostatni przegrał. Kto nienawidzi, przegrał. Kto mobilizuje nienawiść, przegrał! Kto walczy z Bogiem Miłości, przegrał! A zwyciężył już dziś choćby leżał na ziemi podeptany – kto miłuje i przebacza, kto jak Chrystus oddaje serce swoje, a nawet życie poświęca dla nieprzyjaciół swoich”⁹.

I te słowa można dzisiaj dedykować Polakom, Ukraińcom i wszystkim, którzy te prorocze słowa przekują w świadectwo życia...

* * *

Ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski SDB

Rok Kardynała Stefana Wyszyńskiego na Uniwersytecie

W życiu każdego człowieka są postacie, które wywierają szczególny wpływ na realizowany projekt życiowy. Kiedy myślę o swoim życiu, to takim człowiekiem był i jest do dzisiaj kard. Stefan Wyszyński. Jako młodzi ludzie, w trudnym czasie socjalistycz-

⁹ Tenże, *Kazanie podczas obchodów millenijnych*, Warszawa, 24 czerwca 1966, w: tenże, *Nauczanie społeczne 1946-1981*, Warszawa 1990, s. 285.

nej rzeczywistości, byliśmy wpatrzeni w Prymasa Tysiąclecia jako przewodnika Kościoła, ale także wielkiego Polaka, Patriotę, Nauczyciela i Wychowawcę. Do dziś pamiętam skierowane do nas, jako maturzystów, słowa wypowiedziane na Jasnej Górze w 1968 roku – słowa o wielkości człowieka. Mówił wtedy Prymas, że człowiek musi dobrze o sobie myśleć, bo do tego dobrego o sobie myślenia (a ma prawo tak myśleć, bo jest dzieckiem Bożym) będzie dobierał wysoki poziom życia moralnego. Jeśli zaś będzie źle o sobie myślał, będzie dobierał niski poziom życia moralnego. A potem pamiętam kolejne spotkanie w 1969 roku, kiedy byłem już nowicjuszem w Zgromadzeniu Salezjańskim. Był wtedy Prymas konsekratorem kościoła w Kutnie-Woźniakowie. Mówił o wielkości człowieka jako dziecka Bożego. Kolejne spotkanie to Czerwińsk nad Wisłą, gdzie Kardynał koronował cudowny obraz Matki Bożej Czerwińskiej i tam wybrzmiały jego przejmujące słowa o obronie życia dzieci nienarodzonych. A potem było jeszcze wiele innych spotkań, aż wreszcie studia na ATK. Tu jako współnota akademicka spotykaliśmy się z kard. Wyszyńskim często, wsłuchując się w jego słowa kierowane do nas w czasie inauguracji nowego roku akademickiego czy w czasie konferencji odbywających się w murach Uczelni. Kardynał był bowiem z nami we wszystkich ważnych wydarzeniach.

Byłem i jestem dumny, że później, już jako dziekan Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych, uczestniczyłem w pracach zmieniających ATK w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ówczesny rektor ks. prof. dr hab. Roman

Bartnicki ciągle podkreślał, że to nie ma być Uniwersytet imienia kard. Wyszyńskiego, ale ma to być Jego Uniwersytet. To ogromna różnica. Chcieliśmy w ten sposób podkreślać, że to dzięki Niemu ta Uczelnia jest tym, czym jest. To on nigdy nie wyrzekł się tej Uczelni, nawet wtedy, gdy w pierwszym okresie wszyscy się od niej odwracali jak od dziecka wyrzuconego do lasu. On to dziecko dostrzegł, zaczął przytulać, wychowywać, stawiać wymagania, karcieć i ostatecznie uznać za swoje. Nazwa dzisiejszej Uczelni znaczy, że to jest Jego Uniwersytet, a nie tylko noszący Jego imię.

W kontekście tych doświadczeń związanych z osobą kardynała Wyszyńskiego z wielką radością przyjąłem propozycję rektora ks. prof. Ryszarda Czekalskiego, by przewodniczyć Komitetowi Organizacyjnemu Obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego w naszym Uniwersytecie. Komitet ten stanowili: prorektor prof. Anna Fidelus, ks. prof. Rafał Bednarczyk, dr Ewa Czackowska, dr Kazimierz Szałata, mgr Mirosława Bławdziewicz, Ewa Staruch – przewodnicząca Samorządu Studentów.

Kontekstem wydarzeń, poprzez które na Uczelni chcieliśmy uczcić wielkiego naszego Patrona, była panująca pandemia koronawirusa. To ona w sposób zasadniczy ograniczała nasze działania. Pomimo niesprzyjającej sytuacji udało nam się jednak w większości zrealizować zakładany projekt.

Pierwszą formą uczczenia Wielkiego Prymasa było zorganizowanie dwóch konferencji naukowych. Przed samą beatyfikacją Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej zorganizowało międzynarodową konferencję „Kardynał Wyszyński a wolność

religijna Kościoła w Europie”. Z kolei po beatyfikacji zorganizowaliśmy pierwszą naukową konferencję „Kardynał Wyszyński – Pasterz Kościoła, Ojciec Narodu, Błogosławiony”. Konferencje te miały pokazać kard. Stefana Wyszyńskiego jako błogosławionego aktualnego w obecnych czasach. Ukazane zostało między innymi Jego nauczanie w dziedzinie myśli o człowieku, rodzinie, narodzie, Europie, wolności religijnej. Tę formę uczczenia naszego Patrona uznaliśmy za szczególnie ważną. Jako Jego Uniwersytet jesteśmy bowiem odpowiedzialni za propagowanie Jego myśli bardzo aktualnej w dzisiejszym świecie. W tej dziedzinie dodać także należy seminarium propagujące *Pro memoria* Wyszyńskiego (wszystkie wydane tomy).

Wreszcie w owej naukowej sferze naszych działań ująć także należy wydanie trzech pozycji książkowych: *Kardynał Stefan Wyszyński. Polskie i europejskie drogi do wolności*; *Kard. Stefan Wyszyński – Arcybiskup Gniezna i Warszawy. W roku beatyfikacji*; *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej*. Wspomniane prace naukowe w sposób zasadniczy pogłębiły i ubogaciły przekaz bardzo aktualnego na dzisiejsze czasy nauczania naszego Patrona.

Ważnym elementem naszego uczczenia kard. Wyszyńskiego był cykl wykładów otwartych na UKSW. W ramach tych wykładów, wygłoszonych przez profesorów naszej Uczelni, poruszono między innymi następujące tematy: Prymas Wyszyński – jak pokonał komunizm; Stefan Wyszyński – harcerz i kapelan powstania warszawskiego; Wielka Nowenna i milenium chrztu Polski;

Europa jaką widział Prymas; „Czas to miłość” – Prymas do młodości o czym i dlaczego; Prymas – co mu zawdzięczamy? Do tych wykładów dodać także należy kolejny element obchodów Roku Wyszyńskiego, jakim był cykl audycji w Radiu UKSW pt. „Czas to miłość” poświęcony rozważaniom na temat życia i nauczania Patrona naszej Uczelni.

Istotnym elementem naszych obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego były wydarzenia z dziedziny kultury. Wydarzeniami tymi były dwa koncerty. Pierwszy z nich to *Zawsze niepodległa w muzyce, pieśni i poezji*. Drugi z nich to wielki koncert oratoryjny *Magnificat de Claromontana* przygotowany specjalnie na nasze świętowanie. Twórcą tego dzieła jest Tadeusz Melon.

Całość wydarzeń naszego świętowania Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego uzupełniły konkursy. Pierwszym z nich był konkurs wiedzy o kard. Stefanie Wyszyńskim dla studentów naszego Uniwersytetu, drugim zaś konkurs artystyczny dla szkół na Mazowszu noszących imię kard. Wyszyńskiego pt. „Patron szkoły twoimi oczami”.

Wszystkie wspomniane powyżej wydarzenia stanowiły bogaty i wieloaspektowy wyraz naszych uniwersyteckich obchodów Roku Kardynała Wyszyńskiego. Kulminacyjnym wydarzeniem tego Roku była sama uroczystość beatyfikacyjna, w której nasza wspólnota akademicka licznie uczestniczyła.

Raz jeszcze wyrażam swoją wdzięczność Rektorowi – ks. prof. dr. hab. Ryszardowi Czekalskiemu, że mogłem przewodniczyć Komitetowi Obchodów Roku Kardynała Wyszyńskiego na naszej

Uczelni. W tym momencie odżyły wszystkie osobiste przeżycia związane z osobą Wielkiego Prymasa.

* * *

Dr hab. Grzegorz Łęcicki, prof. ucz., UKSW Warszawa

Łaska pamięci w służbie przyszłości

Ogłoszenie przez Sejm i Senat RP (na wniosek Rektora i Senatu UKSW) Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego patronem 2021 roku stanowiło oczywisty impuls do podjęcia nowej refleksji dotyczącej Jego osoby i dzieła. Jako senator UKSW z radością przyjmowałem wszelkie inicjatywy przypominające, popularyzujące i naświetlające dziedzictwo Wielkiego Prymasa. Zaszczycem było dla mnie prowadzenie konferencji naukowej o nowym Błogosławionym¹⁰ oraz możliwość napisania artykułu do pomnikowego tomu studiów poświęconego rozmaitym aspektom życia i działalności Kardynała Wyszyńskiego¹¹.

Najbardziej wzruszającym wydarzeniem związanym z Rokiem Kardynała Wyszyńskiego było dla mnie nagranie obszernych wspomnień o Prymasie Tysiąclecia dla naszej uczelnianej rozgło-

¹⁰ Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy (UKSW, 19 października 2021).

¹¹ G. Łęcicki, *Filmowe wizerunki Prymasa kardynała Stefana Wyszyńskiego w kinie polskim*, w: *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej*, red. R. Czekalski, Warszawa 2021.

śni, czyli Radia UKSW. Moje magistrantki – Justyna Wolf i Barbara Woińska – cierpliwie słuchały i nagrywały odtwarzane przeze mnie z pamięci spotkania z kard. Wyszyńskim. Miałem bowiem to szczęście, że jako warszawiak z urodzenia i wychowania od dzieciństwa uczestniczyłem w rozmaitych liturgiach oraz spotkaniach z udziałem Prymasa Tysiąclecia. W wieku młodzieńczym, podczas rekolekcji oazowych w Murzasichlu poznałem także kapelana Prymasa, ks. dr. Bronisława Piaseckiego, który później prowadził na ATK wykłady z etyki politycznej. Pamiętam uczestnictwo kard. Wyszyńskiego w uroczystej inauguracji roku akademickiego na ATK oraz w konferencji naukowej dotyczącej Jana Pawła II. Wizyty w pałacu prymasowskim, opłatek z Księdzem Prymasem, Liturgia Słowa podczas synodu lektorów, wsłuchiwanie się w słowa homilii wygłaszanych przez Kardynała w katedrze, owacyjne powitanie na lotnisku Okęcie po powrocie Księdza Prymasa z Rzymu po pamiętnym konklawe, gdy papieżem wybrany został metropolita krakowski Karol Wojtyła, pierwsza papieska Eucharystia odprawiona na ówczesnym pl. Zwycięstwa (dawniej i dziś pl. Józefa Piłsudskiego) poprzedzona modlitwą Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego u Grobu Nieznanego Żołnierza (co widziałem z odległości kilku kroków jako uczestnik kościelnej służby porządkowej w tzw. strefie zerowej), dramatyczna wiadomość o śmierci Księdza Prymasa w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, manifestacyjny królewski pogrzeb Ojca Narodu... Wszystko to na nowo stało mi przed oczami podczas nagrywania wspomnień o Kardynale Prymasie.

Nagrywając później, przed beatyfikacją, wypowiedź dla TVP o Księdzu Prymasie z dumą pokazałem materialne pamiątki: błogosławieństwo wpisane przez Kardynała w moim pamiętniku oraz dedykację na rzymskiej edycji Jego słynnych *Kazań świętokrzyżskich* z 1974 roku.

Mimo wcześniejszych planów i zapowiedzi cały senat UKSW nie mógł z powodu ograniczeń pandemicznych uczestniczyć w beatyfikacji kard. Wyszyńskiego w Świątyni Opatrzności Bożej. Mimo apeli o nieprzybywanie na tę uroczystość (dla warszawiaka pamiętającego Księdza Prymasa było to nie do zaakceptowania!) pojechałem do Wilanowa, by osobiście uczestniczyć w tej podniesłej uroczystości. Cieszyłem się, że jej dożyłem...

Beatyfikacja Księdza Prymasa, rok poświęcony Jego pamięci z pozoru mogą się wydawać tylko wspomnianiem osoby wielkiego Polaka i wybitnego hierarchy. Największą porażką byłby brak przełożenia Jego dziedzictwa, myśli, postaw na czasy dzisiejsze i na przyszłość. Sformułowane przez kard. Wyszyńskiego w 1967 roku zasady Społecznej Krucjaty Miłości wydają się wciąż nieodkrytym a niezwykle aktualnym przesłaniem nie tylko dla Polaków.

ABC Społecznej Krucjaty Miłości¹²

1. Szanuj każdego człowieka, bo Chrystus w nim żyje. Bądź wrażliwy na drugiego człowieka, twojego brata (siostrę).
2. Myśl dobrze o wszystkich – nie myśl źle o nikim. Staraj się nawet w najgorszym znaleźć coś dobrego.

¹² *ABC Społecznej Krucjaty Miłości*, <https://wyszynskiprymas.pl/abc-spolecznej-krucjaty-milosci/> (dostęp: 9 marca 2022).

3. Mów zawsze życzliwie o drugich – nie mów źle o bliźnich. Napraw krzywdę wyrządzoną słowem. Nie czynź rozdźwięku między ludźmi.
4. Rozmawiaj z każdym językiem miłości. Nie podnoś głosu. Nie przeklinaj. Nie rób przykrości. Nie wyciskaj łez. Uspokajaj i okazuj dobroć.
5. Przebaczej wszystko wszystkim. Nie chowaj w sercu urazy. Zawsze pierwszy wyciągnij rękę do zgody.
6. Działaj zawsze na korzyść bliźniego. Czyń dobrze każdemu, jakbyś pragnął, aby tobie tak czyniono. Nie myśl o tym, co tobie jest kto winien, ale co Ty jesteś winien innym.
7. Czynnie współczuj w cierpieniu. Chętnie spiesz z pociechą, radą, pomocą, sercem.
8. Pracuj rzetelnie, bo z owoców twojej pracy korzystają inni, jak Ty korzystasz z pracy drugich.
9. Włącz się w społeczną pomoc bliźnim. Otwórz się ku ubogim i chorym. Użyczaj ze swego. Staraj się dostrzec potrzebujących wokół siebie.
10. Módl się za wszystkich, nawet za nieprzyjaciół.

Czy to nie program społeczny dla III RP w trzecim tysiącleciu?

* * *

Spotkanie

To był wyjątkowy rok. Długo oczekiwany i bardzo intensywny. Cieszę się, że mogłam uczestniczyć w pracach Komitetu Obchodów Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na naszej Uczelni i w ten sposób promować życie i dzieło tej ważnej postaci nie tylko dla Uniwersytetu, ale również dla naszych zbiorowych losów.

Prymasa Stefana Wyszyńskiego nigdy osobiście nie poznałam, a jednak myślę, że go... spotkałam. Muszę przyznać, że dość długo w istocie niezbyt wiele o nim wiedziałam. Dopiero po studiach historycznych, a zwłaszcza w okresie pracy dziennikarskiej w „Rzeczpospolitej”, gdy zajęłam się problematyką kościelną i historią Kościoła w PRL, postać prymasa stała mi się bardziej znana. Prawdziwa przygoda, najpierw intelektualna, a z czasem duchowa, zaczęła się, gdy w 2005 roku przystąpiłam do pracy nad biografią prymasa. Potem był doktorat na temat prymasostwa kard. Wyszyńskiego, kilkadziesiąt artykułów naukowych i dziesiątki publicystycznych, do tego konferencje naukowe, redakcja naukowa dzienników prymasa *Pro memoria*, współautorstwo ekspozycji stałej Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego. I rzecz najważniejsza: udział w procesie beatyfikacyjnym, tzn. w pracach (w części historycznej) nad opracowaniem *Positio*, czyli dokumentu, który był podstawą uznania przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych heroiczności cnót kard. Stefana Wyszyńskiego.

Im dłużej zajmuję się postacią prymasa, tym więcej mam szacunku, a nawet podziwu dla niego i jego ogromnego dzieła. Początkowo patrzyłam na kard. Wyszyńskiego głównie jak na męża stanu, wielkiego prymasa, zmagającego się z komunistami, dopiero potem zobaczyłam go jako człowieka – dobrego człowieka, który postawiony przed niezwykle trudnym zadaniem, jakim było prowadzenie Kościoła i narodu w czasach komunistycznego mroku, podjął je i wykonał w sposób heroiczny. Jestem przekonana, że był to człowiek opatrnościowy dla Polski i Kościoła. A przede wszystkim człowiek święty, którego wszystkie wybory i decyzje miały swe źródło w wierze, a jedność myślenia i działania sprawiały, że był człowiekiem integralnym. Z radością więc czekałam na beatyfikację, której ogłoszenie w czasie Mszy świętej 12 września 2021 roku w Świątyni Opatrzności Bożej było bardzo wzruszające.

Natomiast spośród wielu wydarzeń Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW na pewno na uwagę zasługują te, które umocniły pozycję Uniwersytetu jako ważnego ogólnopolskiego ośrodka badań nad życiem i dziełem prymasa. Ważną w tym rolę odegrały konferencje naukowe, wykłady oraz publikacje, a przede wszystkim wielka praca zbiorowa podsumowująca stan badań nad dziełem prymasa Wyszyńskiego AD 2021: *Kardynał Stefan Wyszyński. Droga życia i posługi pasterskiej* pod red. ks. prof. Ryszarda Czekalskiego. Rolę integrującą ogólnopolskie środowisko badaczy nad spuścizną Prymasa odegrała konferencja, na której zostało zaprezentowanych dziewięć opracowanych na-

ukowo tomów dziennika Prymasa *Pro memoria*. Wydanie całej serii, która liczyć będzie 27 tomów, to wielkie przedsięwzięcie – dzieło sześciu podmiotów, w tym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Wiele działań w Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW podejmowało Biuro Komunikacji i Promocji. Informacje o wydarzeniach, które odbywały się na naszej Uczelni, a także materiały przybliżające postać Prymasa, zostały zamieszczone na specjalnej podstronie na portalu UKSW. Na dwu kampusach Uniwersytetu zespół Biura Komunikacji i Promocji zorganizował wystawy plakatów z ponadczasowymi zdaniami-mysłami Prymasa. Natomiast z racji 120. rocznicy urodzin Patrona, która przypadała 3 sierpnia, Biuro przeprowadziło akcję wysyłki do parafii i szkół dwu warszawskich diecezji (warszawskiej i warszawsko-praskiej) plakatów pod hasłem „120 myśli na 120. rocznicę urodzin”. BKP przygotowało także krótkie filmy, w których studenci i pracownicy UKSW opowiadali o tym, jak w swoim życiu, na co dzień, realizują wskazania Krucjaty Miłości, która jest swoistym testamentem błogosławionego Prymasa.

Ufam, że dzięki wielu różnym wydarzeniom, które zostały zorganizowane w Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego nasza akademicka wspólnota lepiej poznała swego błogosławionego Patrona i zacieśniła z Nim duchowe więzi, które będą owocować w przyszłości.

Rok wspomnienia bł. kardynała Stefana Wyszyńskiego

Rok 2021 był dla mnie przełomowym i niezwykle owocnym okresem w życiu. W tym czasie po raz pierwszy odbyłem zajęcia w budynku swojej uczelni, tj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Sądzę, że nieprzypadkowo ten rok był również okresem wspomnienia patrona mojej uczelni Prymasa Tysiąclecia Stefana Wyszyńskiego. Został On ogłoszony błogosławionym Kościoła katolickiego wraz z matką Elżbietą Różą Czacką. 12 września 2021 roku zakończył się trwający trzydzieści lat proces beatyfikacyjny Prymasa. Kiedy ogłoszono, że właśnie ten rok będzie rokiem wspomnienia kard. Wyszyńskiego, zdałem sobie sprawę, że należy przyjrzeć się Jego osobie, dokonaniom, zasługom, Jego życiu i oddziaływaniu na miliony ludzi. Samą postać kard. Wyszyńskiego znałem jedynie z opowieści dziadków oraz zajęć z historii i religii, gdzie osoba Prymasa przewijała się przez kartki podręczników. Proces zgłębiania wiedzy na temat Prymasa, Jego życia i działalności uważam za bardzo wartościowy. Rok Kardynała Stefana Wyszyńskiego spowodował, że zyskałem cenną wiedzę na temat ludzkiej egzystencji oraz percepcji otaczającej rzeczywistości. Wyszyński w mojej ocenie za sprawą swojego nauczania wskazuje drogę, jaką powinni iść młodzi i otwarci na świat ludzie.

„Tylko orły szybują nad granicami i nie lękają się przepaści, wichrów i burz. Musicie mieć w sobie coś z orłów – serce orle i wzrok orli ku przyszłości” – te słowa Prymasa Tysiąclecia skierowane do młodzieży są moim mottem przewodnim. Czas wspomniania błogosławionego już kard. Wyszyńskiego pokazał mi, jak wspaniałą więź miał On z młodymi ludźmi. Umiejętnie potrafił zachęcić ich, aby nie przestawali być wiernymi sobie, by byli dzielni, odważni oraz wzrastali w Chrystusie i wznosili się ponad przeciętność. Siła perswazji i komunikacji Prymasa była zdumiewająca. Był On wybitnym retorem. Kard. Wyszyński potrafił przekonywać innych do swoich racji, przekonań. Pokazywał to, co dobre, i to, co jest destruktywne i potrafi zgubić. Dziś trudno jest znaleźć taką osobę, która umiałaby jednoczyć miliony ludzi i tak bardzo oddziaływać na ich życie. Taką charyzmatyczną osobowością zdecydowanie charakteryzował się bł. kard. Stefan Wyszyński.

Rok przywołania pamięci o kard. Wyszyńskim pokazał mi, że jednym z głównych komponentów nauczania Prymasa była istota modlitwy. W swoich przekazach starał się uświadomić Polakom, jak ważną rolę odgrywa ona w komunikowaniu się człowieka z Bogiem i że stanowi nadzwyczajną siłę do przełamywania własnych słabości, barier i lęków, z jakimi przychodzi się nam mierzyć. Jego stosunek do modlitwy i jej mocy przyjmuję jako wzór do naśladowania przez siebie. Prymas Wyszyński zaznaczał, że modlitwa jest darem i nie trzeba jej się uczyć, a po prostu należy chcieć się modlić. Modlitwa pozwoli nam uregulować wiele kwe-

stii i wskaże odpowiednią drogę w rozwiązywaniu pojawiających się w życiu problemów. Myślę, że wszystkie smutki i żale, które doskwierają ludziom, mogą być zwalczone i szybko odejść w niepamięć dzięki istocie i sile modlitwy.

W roku upamiętnienia Prymasa Tysiąclecia miałem przyjemność uczestnictwa w pierwszej po beatyfikacji bł. kard. Stefana Wyszyńskiego konferencji na UKSW „Błogosławiony Stefan Wyszyński – nowy święty na współczesne czasy”. Było to dla mnie wyjątkowe doświadczenie, które skłoniło mnie do głębokiej refleksji na temat prymasowskiego nauczania. Konferencja koncentrowała się na analizie i zagłębianiu w cztery filary nauczania kard. Wyszyńskiego: człowiek, rodzina, naród i Europa. Szczególnie bliska była mi część poświęcona rodzinie. Dopiero przytaczając teksty prymasa dotyczące tego wielkiego obszaru nauczania, uświadomiłem sobie, czym tak naprawdę jest rodzina i co stanowi o jej sile. Według bł. Stefana jest ona „najtrwalszą w dziejach społeczności o niezwykłej potędze”. Za najważniejszą zasługę rodziny uważał On udzielanie życia dzieciom i ich wychowanie.

To, co urzekło mnie w postaci Kardynała, to fakt, że jego nauczanie ma charakter uniwersalny i pozostaje nadal aktualne mimo upływu wielu lat. Nie jest ono ulotne. To coś wyjątkowego, co jest bardzo rzadkim przypadkiem. Do samej rodziny prymas Wyszyński odnosił się w Wielkiej Nowennie, czyli programie duszpasterskim, który służył przygotowaniu Kościoła i Polaków do jubileuszu milenium chrztu Polski w 1966 roku. Prymas był jego autorem i odpowiadał za jego realizację. Twierdził, że jeśli ro-

dzina będzie zdrowa i silna, to wtedy również państwo naród będą zdrowe, a w efekcie takie same relacje międzyludzkie.

Wspomnienia o kard. Stefanie Wyszyńskim to dla mnie także dostrzeżenie Jego męstwa, siły, odwagi, umiłowania i szacunku do Ojczyzny, budowania jej wolnej i niepodległej. Pomógł on Polakom zachować wiarę, pokonać system komunistyczny i odzyskać upragnioną wolność. Potrafił w heroiczny sposób bronić Kościoła i praw ludzi wierzących. W moim przekonaniu należy do najważniejszych polskich mężów stanu.

* * *

Daniel Śmieciński
student II roku dziennikarstwa

Bł. kard. Stefan Wyszyński jest dla mnie przede wszystkim Prymasem Tysiąclecia. To postać, którą poznałem, wzrastając w społeczeństwie i wzrastając w wierze. Początkowo znałem go z opowiadań rodziców i dziadków, którzy mówili o nim jako o osobie, która miała olbrzymi, pozytywny, wpływ na polskie społeczeństwo i złamanie barier, jakie tworzył komunizm. Z biegiem lat dowadywałem się coraz więcej. Fakty, które mówiły mi, gdzie urodził się niekwestionowany „prymas prymasów”, kim był, jak kierował pierwotnie diecezją, później Kościołem w Polsce, przybliżały mi jego osobę. Wreszcie najbliższe zetknięcie się z nim

nastąpiło po wybraniu studiów. Uczelnia, której patronuje kard. Stefan Wyszyński, już na zawsze zapisze się w moim sercu. To w czasie studiów odkryłem nauczanie Prymasa Tysiąclecia i jego wręcz heroiczną walkę o polską państwowość i godność każdego Polaka. Gdyby nie jego pokorne przyjęcie uwięzienia, gdyby nie jego Jasnogórskie Śluby Narodu i wreszcie gdyby nie jego przekonanie o wartości i mądrości kard. Karola Wojtyły, nie byłoby takiej Polski i wspólnoty wiernych, jakie znamy dzisiaj.

Prymas Wyszyński był kardynałem w trudnych czasach. Represje, ataki, obelgi i utrudnienia w przewodzeniu polskiemu Kościołowi były dla niego niełatwym doświadczeniem. Jednocześnie wiedział, co musi zrobić, aby w Polakach nie wygasła siła do sprzeciwienia się antyreligijnej i antypolskiej postawie komunistów. Dziś wiem, że prymas Wyszyński – pierwszy spośród duchownych w Polsce – z mnóstwem powierzonych obowiązków, zwykle przypisanych Stolicy Apostolskiej, spełnił swoje zadanie najlepiej, jak potrafił. Jego wytrwałe zdążanie do Boga, poddawanie się Jego woli i łasce, sprawiły, że możemy nazywać go obecnie błogosławionym, a niebawem może i świętym. Wiem, że Prymas Tysiąclecia dla moich rodziców był jak ojciec – ojciec duchowy wszystkich Polaków. Teraz dla mnie też jest wzorem, za którym warto podążać.

Bł. kard. Stefan Wyszyński doskonale rozumiał bólczki i trudności, z jakimi musieli mierzyć się wszyscy obywatele pod władzą komunistów. Dziś, teraz będąc w niebie, rozumie problemy, jakie muszą rozwiązywać politycy, duchowieństwo i ja sam na co dzień.

Jego recepta na szczęście – ABC Społecznej Krucjaty Miłości – jest nadal, a może i jeszcze bardziej, aktualna. A oddanie się Matce Bożej, osobiście i jako Naród, pokazuje naszą ufność i zawierzenie się samemu Chrystusowi.

Miniony rok, w którym przeżywaliśmy beatyfikację kard. Wyszyńskiego, był dla mnie szczególnym czasem. W związku z tą niezwykłą uroczystością postanowiłem bliżej poznać postać Prymasa Tysiąclecia. Już na początku 2021 roku kupiłem jego biografię autorstwa p. Ewy Czaczkowskiej, wykładowczynie mojej uczelni – UKSW. Lektura tej książki pozwoliła mi pogłębić wiedzę o błogosławionym. Ponadto z uwagą śledziłem wydarzenia związane z uroczystością beatyfikacyjną. Dzień 12 września 2021 roku zapadnie w mojej pamięci na długo. Niestety, nie mogłem być na bieżąco z transmisją Mszy świętej, w trakcie której Sługa Boży kard. Wyszyński został ogłoszony błogosławionym, lecz przeżyłem ten dzień w łączności z całym Kościołem. Tuż po zakończeniu Roku Kardynała Wyszyńskiego udałem się do bazyliki archikatedralnej św. Jana Chrzciciela, gdzie został pochowany patron mojej uczelni. Wizyta ta była dla mnie niesamowitym przeżyciem. Uzyskałem tam również relikwie bł. Stefana Wyszyńskiego.

Jestem wdzięczny, że mogę żyć w czasach, w których moi rodzice i dziadkowie pamiętają historię i słowa Prymasa Tysiąclecia nie z opowieści, ale z własnego doświadczenia jego obecności.

* * *

Rozmowa ks. Krzysztofa Niegowskiego SDB z Tadeuszem Melonem, autorem koncertu oratoryjnego *Magnificat de Claromontana* wykonanego na Gali Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego

18 listopada 2021 roku, w murach Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, w programie Gali Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego znalazło się wyjątkowe wydarzenie artystyczne, dedykowane pamięci Patrona uczelni. Była to światowa prapremiera koncertu oratoryjnego *Magnificat de Claromontana*, skomponowanego ku czci bł. Stefana Wyszyńskiego. Autorem tej kompozycji jest Tadeusz Melon, absolwent Akademii Muzycznej w Łodzi; skrzypek, kompozytor i aranżer, współpracujący z wieloma zespołami o różnorodnej stylistyce muzycznej w kraju i za granicą. Artysta występował na wielu festiwalach krajowych i zagranicznych (np. w USA, Brazylii i Meksyku), w programach radiowych i telewizyjnych oraz w przedstawieniach teatralnych. Założył i prowadzi trio instrumentalne. Jest autorem utworów muzyki zarówno klasycznej, jak i rozrywkowej, a także piosenek dla dzieci i dorosłych oraz muzyki filmowej. Jest także laureatem konkursów kompozytorskich w kraju i za granicą.

Napisanie tego dzieła Tadeusz Melon traktuje jako osobisty hołd złożony prymasowi Wyszyńskiemu. Zapoznał się z jego nauczaniem społecznym, rozbudzając w sobie podziw i szacunek dla

jego dokonań, które okazały się kluczowe w trudnej drodze narodu polskiego do odzyskania pełnej niepodległości. Z niecierpliwością wyczekiwał momentu beatyfikacji Prymasa Polski, nosząc w sercu ideę stworzenia na tę okoliczność wyjątkowej kompozycji, którą okazała się niezwykle efektowna, cykliczna forma muzyczna *Magnificat de Claromontana*.

Wykonawcami tejże kompozycji byli: Bogumiła Dziel-Wawrowska – sopran; Robert Szpręgiel – baryton; Małgorzata Piszek – fortepian; Helena Siatkowska – skrzypce; Bolesław Błaszczyk – wiolonczela; Roman Figarski – altówka; Jarosław Jekielek – kontrabas; Tadeusz Melon – skrzypce oraz Warszawski Chór Papieski im. św. Jana Pawła II pod dyrekcją Zofii Borkowskiej. Komentarzy i narracji podczas koncertu podjął się ks. Krzysztof Niegowski SDB. On też przeprowadził wywiad z autorem tej wyjątkowej kompozycji.

Ks. Krzysztof Niegowski SDB: Panie Tadeuszu, wiadomo, że bł. kard. Stefan Wyszyński zapisał się złotymi zgłoskami w powojennej historii naszej Ojczyzny, był mężem opatrnościowym i duchowym przewodnikiem narodu polskiego w jakże trudnym dla niego czasie, nie bez zasług nazywany jest Prymasem Tysiąclecia. Wiem, że jest On też dla Pana wyjątkową postacią, którą darzy Pan wielkim szacunkiem. Skąd ta fascynacja Jego osobą?

Tadeusz Melon: Bł. Stefan Kardynał Wyszyński zapisał się w moim sercu za sprawą moich rodziców, dla których był wielkim autorytetem i wybitną osobowością. Byłem dzieckiem i w tamtym

czasie sprawiał na mnie wrażenie osoby bardzo surowej, niedostępnej, chociaż nie miałem okazji poznać Go osobiście, a listy pasterskie podpisywane przez Niego były dla mnie zbyt trudne do zrozumienia. Pamiętam, jak moja starsza siostra miała witać Księdza Prymasa podczas wizytacji w naszej parafii i bardzo się niepokoiła przed tym spotkaniem. A kiedy wróciła do domu, opowiadała, że tylko z wyglądu jest taki surowy, bo był bardzo miły. Pamiętam też dzień wyboru Karola Wojtyły na papieża. Mój tata, ogromnie uradowany, mówił mi, odbierając mnie ze szkoły muzycznej, że Polak został wybrany na papieża, a ja byłem pewien, że to kard. Stefan Wyszyński, bo innych polskich kardynałów wówczas nie znałem. Pamiętam też ingres, który oglądaliśmy w telewizji i ten moment spotkania się dwóch duchowych gigantów i gest ucałowania przez Jana Pawła II ręki Księdza Prymasa, który z ogromnym zmieszaniem próbował wyrwać swoją dłoń...

Potem pamiętam pierwszą wizytę papieża w Polsce. Moi rodzice z wielkim przejęciem uczestniczyli w Mszy świętej na pl. Zwycięstwa i starali się, na ile to było możliwe, śledzić cały przebieg pielgrzymki. Ja namówiłem mojego tatę, by się udać na spotkanie Ojca Świętego z młodzieżą na pl. Zamkowym, bo przecież za parę lat też miałem stać się młodzieżą. Z tej pielgrzymki zapamiętałem postać Księdza Prymasa zawsze towarzyszącego Ojcu Świętemu.

Kolejny moment, który zapadł głęboko w moją pamięć, to ogromne przejęcie moich rodziców śmiertelną chorobą kard. Wyszyńskiego, zaraz po zamachu na Jana Pawła II. Ból z powodu odejścia Prymasa Tysiąclecia był obecny w naszym domu. Tata udał

się do kościoła siostr wizytek, aby oddać hołd wielkiemu Polakowi. Wrócił ogromnie poruszony i w pewnym sensie szczęśliwy, gdyż udało mu się stanąć przy trumnie Księdza Prymasa w warcie honorowej. Później nawet dostał zdjęcie, które ktoś przypadkiem zrobił. Ja miałem wówczas dziesięć lat i nie do końca rozumiałem wielkość kard. Wyszyńskiego. Po latach, w których moi rodzice często odwoływali się do postawy Księdza Prymasa i oczekiwali na rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego, może jeszcze niezupełnie świadomie zacząłem traktować Go jako szczególną świętą osobowość.

Otwarcie procesu beatyfikacyjnego było rozpoczęciem kolejnego etapu, przyjętego przez moich rodziców z wielką radością, a dla mnie będącego znakiem, że powinienem poznawać dzieło życia kard. Wyszyńskiego i z niego czerpać. Można powiedzieć, że stałem się wielkim orędownikiem ogłoszenia błogosławionym, a potem świętym Księdza Prymasa. Bolało mnie bardzo, gdy proces się przedłużał i co rusz pojawiały się półprawdy czy kłamstwa, które miały zamknąć tę drogę. Tłumaczyłem to sobie, że ten wielki człowiek, niezłomny kapłan, przepełniony miłością Ojciec polskiego Kościoła, jest dla wielu mu współczesnych jak wyrzut sumienia. Wielu chciałoby ukryć jego nauczanie, zapomnieć, doprowadzić do zapomnienia, bo jest ono niewygodne, bo uwiera, bo jest oparte na prawdzie i miłości. Zacząłem czytać homilie, zapiski, listy Księdza Prymasa i odkrywać w nich Jego wielki heroizm i mądrość, a przy tym ogromne serce przepełnione miłością Chrystusową. Mam pełną świadomość, że moja wiedza w tym zakresie jest bardzo powierzchowna, niemniej w głębi serca czuję potrzebę odwoływania

się do jego nauki, jego postawy, głoszenia ich innym i wskazywania, że jest to Wielki Patron na trudne nasze czasy, prawdziwy Świadek Chrystusa Miłosiernego, którego powinniśmy naśladować.

Skąd pomysł na napisanie takiego, a nie innego dzieła muzycznego? Słuchając, zarówno od strony retorycznej, jak i w płaszczyźnie formalnej tej niezwykle efektownej kompozycji wokально-instrumentalnej, widać, a właściwie słyszać, że Pan bardzo drobiazgowo wszystko przemyślał, a właściwie przemodlił. Tu nie ma żadnych – że tak powiem – sprytnej (w złym tego słowa znaczeniu) muzycznej kalkulacji ani przesadnej kombinacji, wynikających z wprawnego operowania techniką kompozytorską. Zarówno dobór środków i technik kompozytorskich, zróżnicowanie faktury muzycznej zastosowanej w strukturze całego cyklu, wiodący i cyklicznie pojawiający się pomysł melodyczny i rytmiczny w przebiegu utworu, sam dobór solowych głosów wokalnych, chóru i składu instrumentalnego dowodzi, że nie ma w *Magnificat de Claromontana* nic przypadkowego. Jak się rodziło w pana sercu to dzieło? Dlaczego *Magnificat*? Dlaczego *de Claromontana*?

– Po długo oczekiwanym przeze mnie ogłoszeniu decyzji o beatyfikacji czcigodnego Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego zrodziło się w moim sercu postanowienie złożenia wotum dziękczynnego za dar Jego beatyfikacji, ale też za Jego życie, posługę, świadectwo wiary, nadziei i miłości. Tym wotum miało być skomponowanie przeze mnie utworu muzycznego. Długo zastanawia-

łem się, jaką formę wybrać. Wiedziałem, że musi być to utwór wokalnie-instrumentalny, ale na jakie głosy, jaki skład, pozostawiało kwestią otwartą. Nie wiedziałem też, jakie teksty wykorzystać. Jedyne, co mogłem zrobić, to złożyć wszystkie te moje wątpliwości Panu Bogu przez wstawiennictwo Matki Najświętszej i kard. Wyszyńskiego i wzywać pomocy Ducha Świętego. I prośby moje zostały wysłuchane. *Magnificat*! Cóż innego. Prymas Tysiąclecia wszystko postawił na Maryję, więc to jest ta właściwa droga – wyspiewać wraz z Nią pieśń uwielbienia Boga! To był styczeń 2021 roku (muszę przyznać z pewnym zawstydzeniem, że po odłożeniu uroczystości beatyfikacji z 7 czerwca 2020 roku na czas bliżej nieokreślony, której to decyzji nie potrafiłem do końca zrozumieć – może przez niecierpliwość w oczekiwaniu na nowego potężnego Patrona na trudne czasy – ja też w pewnym sensie pozostawiłem moje postanowienie w pewnym zawieszeniu). Tak, wiedziałem już, że *Magnificat*, pozostawało przemyśleć skład i formę utworu. Do tytułu dodałem: *de Claromontana*, tzn. „z Jasnej Góry”, bo wyobrażałem sobie, że to uwielbienie Pana Boga za bł. Stefana powinno płynąć z duchowego serca naszej Ojczyzny. Z pewnością musiał być głos żeński solowy, symbolizujący głos Maryi. A dlaczego nie z towarzyszącym głosem męskim? I chór – musiał być chór, i fortepian jako instrument uniwersalny, który wypełni przestrzeń, i kwintet smyczkowy (w pojedynczej obsadzie, bo była szansa na wykonanie w takim składzie). I tak zostało postanowione. Wybrałem taki skład z myślą o moich Przyjaciółach, którym chciałem powierzyć prawykonanie tego utworu. Zadzwoiłem do wszystkich po kolei

z pytaniem, czy zgodzą się włączyć w to dzieło i wszyscy przyjęli moje zaproszenie.

Mój pomysł zaprezentowałem ks. prof. Henrykowi Skorowskiemu SDB, który poprosił mnie o przygotowanie projektu koncertu dla Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Znał mnie jako skrzypka i organizatora koncertów (scenarzystę, reżysera i konferansjera), ale nie jako kompozytora. Zaufał mi i powiedział: „Przygotuj to”. Z wielkim zapalem i radością zabrałem się do pracy. Oczywiście chodziłem zamyślony, szukając inspiracji. Postanowiłem podzielić utwór na trzynaście części (zwykle dzieli się na dwanaście, ale trzynaście to też liczba szczególnie związana z Matką Bożą), trzymając się wiernie łacińskiego tekstu kantyku Maryi. Wprowadziłem jeden mały dodatek tekstowy w ostatniej części, aby podkreślić w sposób szczególny moją dedykację dla bł. Stefana – jego zawołanie *Per Mariam soli Deo* – które wpisało się w zamykające tę pieśń uwielbienia, potwierdzające „Amen”.

Wiedziałem, jak rozpocząć utwór – jak z opadającej porannej mgły wyłania się szczyt Jasnej Góry i jak echo pobrzmiewają nuty Apelu Jasnogórskiego ks. Stanisława Ormińskiego SDB. Z tego wyłania się głos Maryi, do którego dołączają głosy ludu (chór). Ale co dalej? To dłuższa historia na inną rozmowę...

Proces twórczy towarzyszył mi przez cały czas bez względu na to, gdzie byłem i co robiłem. Tak już mam, że komponując, staję się niejako nieobecny, a wiele czynności wykonuję automatycznie. Za każdym razem, gdy siadałem, aby kreślić kolejne nuty, starałem się oddawać to Panu Bogu i z Niego czerpać siły. Oczywiście moje

westchnienia kierowałem do Maryi i bł. Stefana. Niektóre części wychodziły spod palców (było to jak pisanie dyktowanego gdzieś z głębi serca tekstu) tak po prostu, ale niektóre rodziły się w wielkich bólach. Przychodziły momenty zwątpienia i chęć poddania się. Toczyłem niekiedy wewnętrzną walkę, zwłaszcza w momentach, w których wydawało mi się, że doszedłem do ściany i wyczerpały mi się wszelkie pomysły. Pomagały mi wówczas wyjazdy na Suwalszczyznę, na wieś, do mojej siostry. To oderwanie, a może bardziej zawierzanie się Królowej Ziemi Sejneńskiej, w Jej kaplicy w bazylice sejneńskiej (gdzie jest też umieszczone wotum kard. Wyszyńskiego) przynosiło kolejne pomysły. W sposób szczególny otrzymywałem także duchowe wsparcie od Małgosi Piszek, znakomitej pianistki, która w chwilach mojego zwątpienia mobilizowała mnie i przypominała, że muszę wszystko oddawać Panu Bogu. Tę moją wewnętrzną walkę zakończyłem 17 czerwca ubiegłego roku, kiedy to zamknąłem całość utworu.

Chciałem bardzo, aby mój utwór ze swoim przekazem był czytelny i zrozumiały dla wszystkich, którzy będą go słuchać, którzy włączą się w tę pieśń uwielbienia, a przy tym przyjemny, choć wymagający dla wykonawców. W tym celu postanowiłem nawiązywać do wielkich mistrzów kompozycji. Oczywiście w tym wszystkim starałem się o to, aby język muzyczny, którym się posługuję, był mój własny, oryginalny, może nawet rozpoznawalny.

O ile dobrze pamiętam, dzieło to zostało wykonane w sumie tylko trzy razy i tylko w Warszawie. To zdecydowanie za mało.

Powinno je poznać szersze grono odbiorców. Ufam, że tak się stanie niebawem. Dane mi było słyszeć jedynie pochlebne opinie publiczności, która już miała możliwość przeżyć i wysłuchać Pańskie *Magnificat de Claromontana*. Jestem przekonany, że profesjonalne recenzje ekspertów i krytyków muzycznych również będą pozytywne. Czy myślał Pan o rozpisaniu *Magnificat* na większy zespół muzyczny, z orkiestrą symfoniczną?

– Po zaprezentowaniu mojego utworu (początkowo w wersji komputerowej) moim przyjaciółom, pojawiło się wiele głosów, aby *Magnificat de Claromontana* przygotować w wersji symfonicznej. Nie ukrywam, że ta pokusa jest we mnie. Z drugiej strony mam też pewne obawy, czy aby sprostim temu zadaniu, czy nie popsuję swojego utworu. Owszem, komponując, starałem się pozostawić otwartą furtkę do rozbudowy mojego oratorium. Jeżeli Bóg pozwoli i jak zawsze wskaże mi drogę, na pewno to uczynię.

Panie Tadeuszu, bardzo dziękuję za rozmowę. Proszę przyjąć moje wyrazy uznania i gratulacje za tę efektowną i uduchowioną kompozycję, będącą wotum wdzięczności Panu Bogu i Matce Bożej za dar beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego. Należy życzyć sobie, by to dzieło na stałe wpisało się dzieje polskiej, religijnej kultury muzycznej, tak jak w dzieje naszej Ojczyzny na stałe wpisał się Prymas Tysiąclecia.

Ks. Krzysztof Niegowski SDB

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie



18 listopada 2021. Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
Wystąpienie ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekałskiego, rektora UKSW



18 listopada 2021. Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ks. prof.
dr hab. Henryk Skorowski, przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Roku
Kardynała Stefana Wyszyńskiego



18 listopada 2021. Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW, Ewa Waszkiewicz, dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Warszawie (fundator nagród), oraz ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, wręczają nagrodę jednej z laureatek konkursu plastycznego „Patron szkoły twoimi oczami” dla uczniów szkół podstawowych z terenu województwa mazowieckiego noszących imię kard. Stefana Wyszyńskiego



18 listopada 2021. Gala Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Warszawski Chór Papieski im. św. Jana Pawła II
wykonujący oratorium *Magnificat de Claramontana* Tadeusza Melona



7 grudnia 2021. Podpisanie umowy pomiędzy Instytutem Prymasowskim a Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Od lewej: ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, rektor UKSW, Anna Rastawicka, członkini Instytutu Prymasowskiego, Michalina Jankowska, dyrektor Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie, ks. dr hab. Rafał Bednarczyk, prof. ucz., dyrektor Ośrodka Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Spis treści

Słowo Rektora	5
Wprowadzenie	8
Kalendarium wydarzeń Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego na UKSW	11
Wydarzenia Roku Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Pro memoria	27
Konferencje i wykłady	77
Konkursy i wystawy	103
Publikacje	109
O Patronie w mediach	125
Rok we wspomnieniach	151

